ISSN 1814–4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

ДІМ • САД • ГОРОД

Передплатний індекс 74142

№5 ТРАВЕНЬ 2009

Гречка: і крупа, й медонос

Інжир – дерево радості

Догляд за молодняком мангалів

калiпсо

безпечний для бджіл та нещадний до шкідників!

Знову весна на подвір'ї. Що робити? Як захистити свій сад та город від комах-шкідників, які також почали своє активне життя ?

В Україні значної шкоди плодовим деревам у фази розпукування, рожевого пуп'янка, цвітіння завдають близько 40 шкідливих видів комах. Пуп'янками, пиляками, маточками й пелюстками квіток живляться плодові довгоносики (бруньокоїд, або довгоносик сірий бруньковий, яблуневий квіткоїд) і трубковерти (казарка, букарка), гусениці листовійок і совок, кільчастого шовкопряда, білана жилкуватого і мінуючих молей. Великої шкоди насадженням завдають личинки розанової цикадки, яблуневої та грушевої листоблішок, попелиць і плодових пильщиків (трачів). Квітки

Оленка волохата

Яблунева плодожерка

Яблуневий плодовий пильщик

Колорадський жук

Сливова плодожерка

пошкоджують також жуки західного й східного травневого хрущів, бронзівки золотистої і, особливо, оленки волохатої (*Epicometes hirta Poda.*).

Картоплі та овочевим культурам неймовірної шкоди наносять колорадський жук, совки, попелиці, трипси, цикадки та безліч інших шкідників.

ТМ «Зелений Світ» та ТМ «Байєр Гарден» пропонують для захисту саду та городу надзвичайно ефективний препарат нового покоління **Каліпсо® 48% к.с.**

Дерева яблуні обприскують у фазі рожевого пуп'янка – до фази цвітіння, з нормою використання 2 – 2,5 мл препарату на 10л води на 1 сотку саду.

За умови дотримання рекомендованих норм витрати препарат безпечний для бджіл, що дозволяє проводити обприскування також і під час цвітіння.

Препарат ефективний проти усього комплексу комах-шкідників саду, таких як квіткоїд яблуневий, довгоносики, плодожерка яблунева, пильщик яблуневий, мінуючі молі, оленка волохата і т.д. Особливо хотілося б підкреслити надзвичайну ефективність проти плодожерок та оленки волохатої, що є особливою бідою для садів України.

Обприскування картоплі та овочевих культур проводять в період вегетації, при появі перших ознак ураження шкідниками. Достатньо одноразової обробки для знищення багатьох шкідників. Для захисту картоплі та овочів поти колорадського жука, попелиць, трипсів та совок необхідно обприскати робочим розчином препарату, з розрахунку 1 мл на 5 л води на 1 сотку.

Препарат надзвичайно ефективний для захисту картоплі від колорадського жука.

Строк від останньої обробки до збирання врожаю : картопля - 20 діб; яблуня - 30 діб.

Строки виходу для проведення механізованих робіт допускаються без обмежень, для проведення ручних робіт - через одну добу.

Каліпсо® дозволений для роздрібного продажу населенню. В 2009 році для дачників та селян пропонуються такі види упаковок: 4 мл полімерний пакет, та 100 мл пластиковий флакон квадратного перерізу в спеціальному конверті.

ТМ «Зелений Світ» и ТМ «Байєр Гарден» гарантують якість своєї продукції і радять усім купувати її лише в ТКЦ «Зелений Світ» та авторизованих місцях продажу, що є важливою умовою досягнення відмінного результату.

Гарного Вам врожаю!

Захистіть завтрашній день вже сьогодні!

Довідки цілодобово: 8-800-500-18-80

(по Україні дзвінки безкоштовні)

www.zelenysvit.com

= УСПІХ ВАШОГО ВРОЖАЮ

Комплексний захист

картоплі та овочів від шкідників та хвороб

Того, хто бачив дію **Престижу**, інші препарати вже не цікавлять. Дачники, селяни та фермери, які професійно займаються вирощуванням картоплі та овочів, переконалися, що кращого захисту від колорадського жука не існує.

Престиж® — **це унікальний засіб, який поєднує в собі надзвичайно ефективний захист картоплі та овочів від шкідників та хвороб одночасно з «антистресовим» ефектом стимуляції рослин.**

Це препарат для обробки бульб картоплі перед садінням та замочування кореневої системи овочевих культур, що запобігає розповсюдженню таких шкідників як **колорадський жук, дротяники, несправжні дротяники, личинки хрущів, цикадки, попелиці, трипси, молі, блішки**. При цьому контроль над шкідниками здійснюється з самого початку вегетації та, як мінімум, до кінця цвітіння картоплі, а овочів щонайменше 30 днів від часу замочування. Фунгіцидна дія препарату направлена на захист від ризоктоніозу сходів і врожаю при доброму додатковому ефекті проти різних видів парші та мокрих гнилей.

Престиж® має спеціальний прилипач (унікальна розробка компанії "Байєр"), який дозволяє рівномірно розподілити препарат по обробленій поверхні рослини та максимально використати можливості діючих речовин.

Захист картоплі

Для виготовлення робочого розчину необхідно 60 мл препарату розчинити в **0,6-1,2** л води. Цього робочого розчину достатньо для протруєння 60 кг посадкового матеріалу картоплі. Робочий розчин слід рівномірно розбризкати (за допомогою обприскувача (або іншого приладу) на бульби картоплі перед садінням і ретельно їх перемішати.

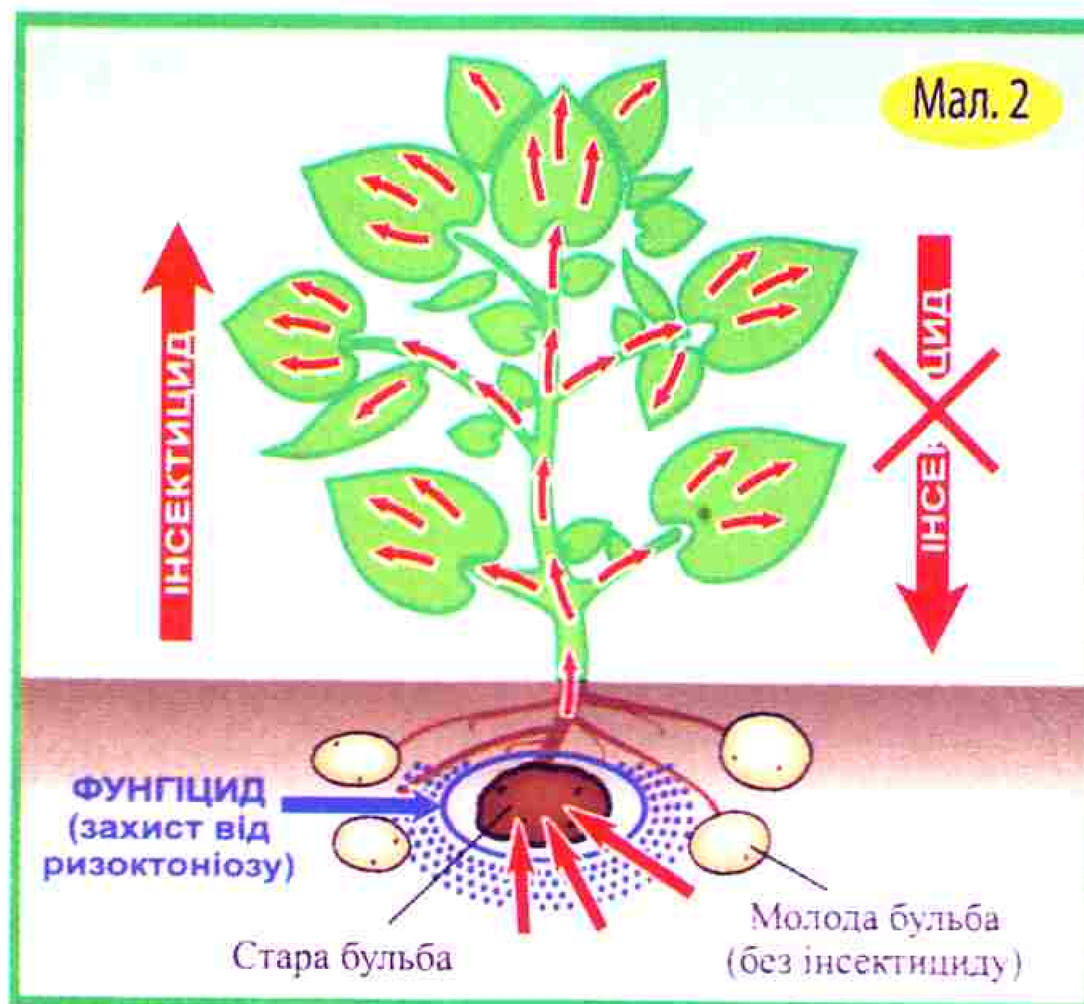
Протруєний посадковий матеріал повинен висаджуватися, по можливості, в короткий термін після протруєння. Особливо це стосується сортів картоплі, які мають глибоко розташовані вічка.

Препарат містить дві надзвичайно ефективні діючі речовини:

Перша — інсектицидна системна діюча речовина, яка при обробці проникає в бульбу і, коли та починає проростати, разом з поживними речовинами пересувається в пагони, а далі – в стебло та листя. Завдяки великій рухливості, препарат потрапляє практично до кожної клітини, захищеними від шкідників стають усі новоутворені частини рослини.

Друга — фунгіцидна діюча речовина — унікальний засіб проти чорної парші, або ризоктонії з додатковим ефектом проти інших видів парші та мокрих гнилей картоплі. **Більше того, присутність двох діючих речовин посилює одна одну!**

Крім чудової дії проти шкідників та хвороб, він має **унікальний «антистресовий» ефект стимуляції росту та розвитку** – це допомога рослинам переборювати чисельні стреси, які виникають під час зростання під впливом спеки, посухи, різких перепадів температури вночі та інших факторів. **Престиж®** допомагає рослині здолати їхні наслідки. **Через те оброблені рослини краще ростуть, квітнуть раніше, добре вирівняні і раніше формують врожай** (мал. 1)

Після обробки бульб картоплі інсектицид здатен пересуватися в рослині лише знизу вверх! (мал. 2). В зворотньому ж напрямку — вниз по рослині і в молоді бульби — речовина потрапити не може!

"При дослідженні бульб картоплі на 53 день після обробки залишків Престижу в них не виявлено" (звіт Інституту екогігієни і токсикології ім. Л.І.Медведя). Саме тому **Престиж®** можливо використовувати навіть для захисту ранньої картоплі.

Щодо фунгіциду, то він є речовиною контактною, тобто по рослині не пересувається, залишаючись на бульбі і в грунті навколо неї. Через 40 днів він розкладається.

Захист овочів

Престиж® зареєстрований в Україні для обробки розсади томатів, баклажанів, перцю, капусти проти колорадського жука, вовчка (капустянка), дротяників, попелиць, трипсів та капустяної молі.

Обробляти розсаду слід перед висаджуванням у відкритий ґрунт методом занурення у робочий розчин препарату кореневої системи рослин і замочуванні в ньому протягом 6-8 годин. Розчин готується з розрахунку 100 мл препарату на 10 л води.

За умов рекомендованого замочування рослини залишаються захищеними щонайменше 30 діб.

Якщо умови не дозволяють здійснити замочування протягом 6-8 годин , його час можна скоротити, але у цьому випадку термін захисної дії скорочується.

Престиж® захищає також від кореневої гнилі та чорної ніжки, які викликаються грибом ризоктонією.

Захист саду

Для захисту від грунтових, листогризучих, сисних шкідників саду **Престиж®** використовують наступним чином:

- в бовтанку, яка складається з глини, перегною та води в співвідношенні 0,7:0,8:1,0, додають 2% розчин **Престижу** (20 мл препарату на 1 л води) до утворення сметаноподібної консистенції. Кореневу систему саджанця занурюють в бовтанку та висаджують в грунт.

Престиж®, завдяки своїй чудовій ефективності, став надзвичайно популярним серед населення. Але він також дуже популярний серед різного роду шахраїв, які намагаються виробляти та продавати фальсифіковані, тобто підроблені продукти. Такий **Престиж®** не тільки не в змозі захистити урожай, а, навпаки, може принести лише шкоду як рослинам, так і людям, які споживатимуть картоплю та овочі. Саме тому дуже важливо знати, як виглядає оригінальна фірмова упаковка препарату та де найбезпечніше його купувати.

Оригінальний препарат **Престиж®** Ви можете придбати в найближчому до Вас торговельно-консультаційному центрі «Зелений Світ», що є запорукою гарантії та якості.

На сезон 2009 року компанія "Байєр" під торговими марками «Зелений Світ» та "Байєр Гарден" пропонує своїм споживачам препарат **Престиж®** з абсолютно новим дизайном упаковок ємкістю **60 мл**, **150 мл** та **500 мл** (мал. 3). Це пов'язано з тим, що торгова марка «Зелений Світ» стала членом великої родини всесвітньо відомої торгової марки **Bayer Garden** (Байєр Гарден).

Фірмова упаковка забезпечує високий рівень безпеки для споживача і відповідає сучасним вимогам гігієни праці.

Адресу найближчого до Вас ТКЦ «Зелений Світ» можна знайти за телефоном гарячої лінії **8 800 500 18 80** або на сайті **www.zelenysvit.com**.

Вдалих Вам врожаїв!

Помідори у квартирі і в домі

Якщо у вас немає дачної аби присадибної ділянки, але є велике бажання вирощувати помідори, не сумуйте, адже ще 100 років тому помідори вирощували як декоративно-кімнатну рослину. В наш час багато овочівників-аматорів вирощують її в умовах міської квартири не лише на підвіконнях, а й на балконах та лоджіях. У квартирах чи домах помідори плодоносять до грудня, а деякі міні-плантації радують своїми стиглими плодами, коли навкруги холод і сніг.

Для вирощування помідорів як кімнатної культури використовують не тільки ранньостиглі й слабкорослі сорти для відкритого і захищеного ґрунту, але й спеціально створені кімнатні та декоративні помідори.

Крайова – багаторічний помідор. Кущ висотою до 1 м, суцвіття з'являються у пазухах кожного листка. У суцвітті п'ять квіток. Плоди червоні, солодкі, масою 30–70 г. Перший урожай я знімав у березні. Вирощував у пластикових відрах, в кожне відро висаджував по два кущі. Плодоносить сорт до грудня. У грудні поливаємо менше й зовсім не підживлюємо. У найкоротші дні року помідори відпочивають. Якщо квіти і з'являються, то зав'язей не дають. Але як тільки день починає збільшуватися, короткочасний період спокою у помідорів закінчується. Поливи допомагають їм "прокинутися" і викинути назовні пазушні пагони, на яких швидко утворюються квітки. Рослини плодоносять до грудня, потім відпочивають до березня, і так рік у рік.

Сонячні ліани – багаторічний кімнатний сорт. Кущі мають висоту 1 м, плоди червоні, масою 70 г.

На вікнах добре почуваються сорти помідорів, виведені селекціонером Н. Москаленко для Заполяр'я. Вони витримують нестачу світла і стійкіші до несприятливих умов. Наведу їхню характеристику.

Данна – детермінантний, нештамбовий сорт, висота куща 35–45 см. Плоди подібні до яблука, дуже смачні, червоні, масою 90–100 г, салатного призначення.

Москвич – рослина штамбова, детермінантна, компактна, висотою до 30–40 см. Плоди округлі й плескато-округлі, масою 40–50 г. Сорт цінують за ультрашвидке плодоношення і стійкість до знижених температур. Взимку на вікні – це чудовий букет, який нікого не залишить байдужим.

Прогрес – детермінантна невисока рослина, у неї плоди округлі й округло-плескаті, гладенькі, злегка ребристі, не розтріскуються, масою 100 г.

Перебудова – детермінантна рослина висотою 60–90 см.

Плоди зав'язуються через 1–2 листки, тому вся рослина полум'яніє. Вони округлі, червоні, не розтріскуються, масою 100 г.

У детермінантних сортів період плодоношення обмежений. Китиці зав'язуються через один–два, а то й біля кожного листка. Але після четвертої китиці вже немає точки росту. Замість неї утворюється китиця, і ріст рослини припиняється.

В кімнатних умовах добре ростуть ранні сорти. Наведемо їхню характеристику.

Австралійський ранній – дає червоні плоди масою 220 г, висота куща – 2 м. Це індетермінантний сорт.

Господар – висота куща 1 м, маса плоду – 140 г.

Афганський мілкий – у нього акуратні червоні сливки масою 25 г, маса червоного плоду – 110 г.

Білецький – у цього сорту листок морквяний, висота куща 1,1 м, маса червоного плоду 110 г.

Квадрат – має кущ висотою 1,40 м, а маса плоду – 300 г.

Червона шапочка – висота куща 1 м, плід масою 75 г.

Кременчуцький – висота куща 0,80 см, плід масою 270 г.

Король ранніх – висота 1,5 м, маса плоду – 210 г.

Перемога – кущ висотою 0,90 см, плід масою 130 г.

Опитнянець – новий сорт, висота рослин – 1,3 м, з плодом масою 200 г.

Витязь – висота куща 1,2 м, маса плоду 250 г.

Для всіх – індетермінатний сорт висотою 2 м, маса плоду 110 г.

Дорогоцінний ранній – індетермінантний сорт висотою 2 м, з плодами масою 110 г.

Веліканище – кущ висотою 1,4 м, маса плоду 250 г.

Свою назву одержав завдяки великій кількості великих плодів.

Луч – висота куща 1,2 м, а плоди масою 270 г.

Тайяна – листя морквяне, висота куща 80 см, маса плоду 180 г.

Факел – кущ висотою 1 м, маса плоду 70 г. Він весь червоний від плодів.

Фініш – новий сорт, кущ висотою 80 см, з плодами масою 150 г.

Насіння обраного сорту готуємо до сівби, вирощуємо розсаду й висаджуємо її на постійне місце. Попередньо слід пристосувати вікно для вирощування розсади. На підвіконні треба зробити знімні щити на всю ширину вікна і встановити їх так, щоб прибиті гвіздками під низом щита планки заходили під підвіконну дошку. Ширина щита має бути такою, щоб він повністю освітлювався сонячним промінням, але не більше 0,8–0,9 м. Щит закріплюється з допомогою двох планок під підвіконням й опирається на три стояки-опори, до яких його прибивають гвіздками. За наявності радіатора опалення одну опору прив'язують дротом до його секції, дві інші – у кромки по кутах щита, скріплюють з ним гвіздками.

Щит повинен мати нахил в один бік. Підвіконня й щит закривають плівкою з таким розрахунком, щоб вода від поливу стікала з плівки лише в одному місці у підставлене відро. В такому разі тепло від радіатора водяного опалення потрапляє на всю площу під щитком, розсіюється по його периметру і рівномірно зігріває розсаду. Всі підвіконня східної, південної і західної експозиції (крім північної) придатні для вирощування помідорів за умови, що за вікном на подвір'ї їх не затінюють дерева.

Перелічені сорти вирощуємо у пластикових відрах, а сорту Мінгабел потрібен ящик, його ширина і довжина довільні, а висота – 20 см. У Мінгабела кущ висотою лише 15 см, плоди, як вишня, масою 30 г, а висаджувати розсаду потрібно на 7 см одна від одної.

Крім детермінантних сортів, які дають ранній врожай, у квартирі вирощують і напівдетермінантні сорти: Райська насолода, Городник, Тепличний 37 (Рудаса), Карлсон, Русич. Врожай помідорів, їхні смакові якості, розвиток рослин і стійкість проти несприятливих умов та захворювання значною мірою залежать від підготовки та обробки насіння у передпосівний період, а також від сортових ознак і посівних якостей.

Повний цикл процесу обробки і підготовки насіння до сівби тривалий, отож перш ніж приступити до нього, необхідно визначити загальну тривалість проведення робіт. Знаючи необхідний для цього час і строк висіву насіння у даному регіоні, визначають час початку підготовки й обробки насіння. На Поліссі розсаду висаджують у другій декаді січня, в Лісостепу – у першій декаді січня, в Степу – у третій декаді грудня. Оскільки ми висаджуємо розсаду віком 45–60 днів, то й сівбу насіння треба проводити відповідно.

Готуємо насіння до сівби традиційно, лише протруюємо у марганцівці. Робимо це не стільки для знезараження, а щоб забезпечити молоду рослину цим мікроелементом, бо все моє насіння вже оброблене енергією Космосу і зберігається у піраміді. Тому помідори у мене не хворіють фітофторозом, а огірки – пероноспорозом. Про це мені пишуть аматори, які вирощували ці культури з насіння, придбаного у мене.

Добрі результати одержують, коли удобрюють і поливають рослини сумішшю 2 за Міттлайдером. Ось її склад: подвійний суперфосфат 0-46-0 – 1,3 кг; сечовина – 2,4 кг; хлорид калію – 1,8 кг; сульфат магнію – 1 кг. У цій суміші міститься відповідно 15,2–8,1–14,6% азоту, фосфору і калію. До неї додаємо такі мікроелементи: сульфат заліза – 240 г; сульфат міді – 4 г; сульфат

цинку – 8 г; сульфат марганцю – 12 г; борна кислота – 12 г; молібденова кислота – 5 г.

Все це слід ретельно перемішати й зважити 475 г суміші. Потім розчинити у 200 літрах води. Це і буде розчин для постійного живлення. Як тільки виставимо помідори на підвіконня, одразу ж починаємо поливати їх цим розчином і ніколи – чистою водою. Там, де великі вікна, добре вдаються індетермінантні сорти. Річ у тому, що вони ніколи не припиняють свій ріст. Після 10–11-го листка з верхньої бруньки виростає подіум першого порядку. Він має три листки, квіткову й ростову бруньку, з якої виростає подіум другого порядку, і так рослина буде рости й плодоносити, поки триватимуть сприятливі умови. Спеціально виведені для цього сорти – Тепличний 37, Ричай, Русич, Карлсон, Райська насолода та інші.

А дехто вважає, що кращих сортів, ніж Де Барао, не існує. Це дійсно чудові сорти, у яких плід – щільна сливка. Радує око розмаїття кольорів плодів: червоні, рожеві, золоті, чорні, смугасті...

Ми маринуємо ці сорти у трилітрових банках. Плоди вирівняні за розміром і мають чудовий вигляд.

Сортів для вирощування у квартирі або домі – дуже багато. Але я описав лише ті, які у мене є і які вирощував на вікні та у пристінній теплиці. Бажаючим можу продати насіння, тільки краще спершу замовити каталог, надіславши заадресований конверт.

В.В. Беспалов,
вул. Васляєва, 4а, кв. 102,
м. Миколаїв, 54018
тел. 8 (0512) 22-95-27; 8-097-8017264

ДІМ·САД·ГОРОД **№5** **2009 р.**
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Збільшується інтерес до Ніжинського огірка

В обласних центрах України – Чернігові, Житомирі, у місті Нікополь у клубах органічного землеробства взимку відбулися зустрічі членів клубів з керівником Науково-виробничого центру відродження Ніжинського огірка і огіркового промислу, який функціонує в м. Ніжині. Ці зустрічі були організовані з ініціативи керівників клубів органічного землеробства. На них були присутні бажаючі більше довідатися про знаменитий Ніжинський огірок.

Зустрічі тривали без перерви по 4–5 годин, що свідчить про величезний інтерес до проблеми відродження Ніжинського огірка. Нескінченний

Багато учасників семінарів щиро дякували тим, хто займається відродженням Ніжинського шедевра, висловлювали масові прохання забезпечити городників його насінням.

Для багатьох учасників семінарів стало приємною несподіванкою почути повідомлення і побачити на фотографіях факт відкриття у м. Ніжині пам'ятника та музею Ніжинського огірка, де збережено для нащадків славну історію розвитку Ніжинського огіркового промислу. Вся ця робота здійснюється під егідою Науково-виробничого центру, де можна отримати вичерпну інформацію з всіх питань, а також кваліфіковану консуль-

потік питань, які розглядали на семінарах, стосувався таких проблем:

- що робити, аби огірок постійно родив і був високої якості;
- чому Ніжинський огірок вважається найкращим у світі щодо якості плодів;
- чим знаменита історія зародження, становлення, розквіту, кризи і відродження Ніжинського огіркового промислу;
- як організувати вирощування Ніжинського огірка із застосуванням технології природного землеробства;
- яких успіхів досягли науковці Ніжина в справі відродження Ніжинського огірка і огіркового промислу;
- які сорти і гібриди огірка може запропонувати наука, щоб замінити огірки низької якості зарубіжної селекції;
- де можна придбати насіння Ніжинського огірка;
- в чому секрети вирощування і якості Ніжинських огірків;
- рецепти засолювання , консервування і маринування Ніжинських огірків;
- як налагодити співпрацю між Науково-виробничим центром відродження Ніжинського огірка і огіркового промислу та всіма зацікавленими фірмами, бізнесменами, фермерами, городниками для вирішення названих проблем.

Величезний інтерес учасників семінарів до проблем Ніжинського огірка засвідчив, як мало наші люди інформовані в такій важливій державній проблемі, як відродження слави Ніжинського огірка – гордості українського народу. Відчувається, що городники в різних зонах нашої держави ще не забули тієї слави, якою заслужено користувався в свій час Ніжинський огірок. Вони по-доброму заздрять ніжинцям, які і в складній кризовій ситуації сьогодні можуть вирощувати на своїх земельних ділянках справжні огіркові шедеври і ласувати їх неперевершеним смаком. Багато хто з них пам'ятає, що не так давно для засолу брали тільки Ніжинські огірки. А які вони були смачні та хрумкі!

На всі питання учасники семінарів отримали вичерпні відповіді. Сподіваємося, що це допоможе їм у практичній роботі з вирощування огірків.

тацію щодо технології вирощування, заготівлі і переробки Ніжинських огірків. З моменту відкриття музею Ніжинського огірка його відвідали понад 1500 чоловік. Тут побували делегації з багатьох регіонів України, Австралії, США, Швеції, Білорусії. Музей став справжньою школою знань з проблем Ніжинського огірка для студентів, учнів шкіл. На його базі організовано наукову роботу, досягнуто успіхів у селекції огірка Ніжинського сортотипу. В останні роки створено чотири гетерозисних гібриди огірка Ніжинського сортотипу, ведеться їхнє насінництво, створюється Національний фонд насіння огірка Ніжинського сортотипу.

Відчувається потреба ширше проводити пропагандистську, інформаційно-роз'яснювальну роботу про стан справ на шляху відродження Ніжинського огірка і огіркового промислу. Надійшли замовлення на проведення подібних семінарів з ряду регіонів України, з м. Києва, а також прохання організувати реалізацію насіння в інших регіонах. Городники мають потребу вивчати публікації, наукові праці, присвячені проблемам Ніжинського огірка та огіркового промислу. Всі ці замовлення Науково-виробничий центр виконує і готовий розширювати співпрацю із зацікавленими сторонами, щоб відродити Ніжинський огірок, його промисел, відродити світову славу і вийти з ним на світовий ринок. А головне, ми хочемо, щоб наш продукт найвищої якості був на столах наших співвітчизників, щоб наша торгівельна мережа віддавала перевагу саме йому, а не оздобленим красивими етикетками зарубіжним неякісним продуктам. Ніжинські огірки мають по праву зайняти почесне місце на прилавках наших магазинів.

Надійшли пропозиції створити в регіональних клубах органічного землеробства філіали Науково-виробничого центру відродження Ніжинського огірка і огіркового промислу. Така пропозиція заслуговує на увагу, її вивчають для конкретних регіонів.

І.М. Жовнер,

керівник Науково-виробничого центру відродження Ніжинського огірка і огіркового промислу, кандидат економічних наук

Контактний телефон 8(097) 998-90-21

Ластівка F1 прийшлася до смаку

Огірок – начебто і не головний овоч, та тільки як обійтися без нього: солоного чи маринованого! Отож, кожен городник мріє виростити смачний, красивий огірок. Покупці на ринку віддають перевагу зеленцю невеликому, ароматному, що хрумтить у засолі. Городникам важливо, щоб рослини були стійкі до хвороб. Учені радять вирощувати не менше чотирьох-п'яти сортів (гібридів), різних за скоростиглістю, призначенням, самозапильних (партенокарпічних) і бджолозапильних. Ранні "втікають" від хвороб, середні та пізні більше придатні для засолювання.

У минулому сезоні городники почали впроваджувати на своїх ділянках російський гібрид Ластівка F_1. І не тільки дачникам, а й фермерам на великих площах прийшовся до душі новий гібрид. Адже врожайність Ластівки F_1, отримана у сортовипробуванні за сприятливих умов, – понад 500 ц/га, що вдвічі більше, ніж у відомого сорту Конкурент. Навіть у недосвідчених городників-початківців він чудово зарекомендував себе.

Минулої зими задумав один з моїх студентів, Сергій, зайнятися бізнесом і вирішив виростити Ластівку F_1. І хоча раніше не мав поняття про цю культуру, освоївши ґрунтовно теорію, за сезон із тридцяти соток отримав 7,5 тонн огірків і 1,5 тисячі доларів чистого прибутку. Причому врожайність у посушливих умовах становила приблизно 50% від потенційної. І в рідному селі, й на ринку не було відбою від покупців, так усім полюбився цей красень гібрид. Дуже вже він схожий на відоме й улюблене багатьма Джерельце. І, звичайно, тепер усі хочуть у своєму городі виростити цей урожайний, чудовий гібрид, що підкорив українські серця.

Виведений на Кримській дослідній станції гібрид ЛАСТІВКА F_1 відмінно пристосований до місцевих умов. Одержано позитивні відгуки з усіх ґрунтово-кліматичних зон України.

Основні переваги гібрида – не тільки висока продуктивність, а й скоростиглість (35–37 днів від сходів до першого збирання), придатність для корнішонного використання. У кожному вузлі формується 2–4 зав'язі і більше, тому на рослині можуть одночасно наливатися 20–30 плодів різного віку. Зеленці невеликі (10–12 см), великогорбкуваті, чорношипі, тригранні у поперечному розрізі. Гарні у свіжому вигляді, консервації та засолі. Гібрид стійкий до несприятливих умов вирощування і до основних хвороб, придатний для вирощування під плівкою й у відкритому ґрунті.

Насіння від оригінатора в ексклюзивному упакуванні можна придбати у насінному кіоску Дніпропетровського агроуніверситету. Для придбання поштою необхідно надіслати чистий конверт зі зворотною адресою.

О.М. Лазарєва,
доцент Дніпропетровського агроуніверситету,
а/я 4930, м. Дніпропетровськ, 49098

Ласощі, доступні всім

Нині, коли життя аж надто заполітизоване і закомп'ютеризоване, ми все менше уваги приділяємо власному здоров'ю і здоров'ю своїх дітей. Багатьом з них з різних причин бракує звичайних продуктів харчування, а про ласощі – то й говорити нічого. Хочу розповісти про їжу вельмож і дворян – саме так колись називали чуфу (земляний мигдаль) наші предки. Виростити цю розкіш під силу як пенсіонеру, так і школяреві. І нехай земляний мигдаль зі свого городу стане гарною прикрасою святкового столу для дорослих і солодкою згадкою про дитинство.

Чуфа – трав'янистий багаторічник з родини осокових. Це необхідно знати під час першого прополювання городу, щоб не знищити її, бо рослина дуже нагадує шкідливий бур'ян.

Висаджую чуфу безпосередньо у ґрунт, коли він прогріється до 13–16°С. Перед цим бульбочки намочую на добу у воді кімнатної температури. Можна також підготувати розсаду в парнику чи в кімнаті. Хоча, на мою думку, це зайва витрата часу.

Чуфа добре росте на всіх типах ґрунтів, але віддає перевагу чорноземам. Непридатні для неї засолені і заболочені ґрунти.

За багато років вирощування я дійшов висновку, що чуфа потребує вологи, особливо в періоди від початку цвітіння і до кінця формування плодів. У ці періоди, за відсутності дощів, слід полити рослину 2–3 рази, це значно підвищить урожай. Висаджую чуфу з міжряддями 70 см і відстанню в рядку 35–40 см, по 2–3 бульби в ямку.

За період вегетації розпушую ґрунт та знищую бур'яни. Сигнал до збирання врожаю – поживкле ботвиння. Обережно підкопую кущі і вибираю з них золоті бульбочки довжиною до 3 см і шириною 1–1,5 см. Кількість їх сягає до 1000 штук з одного куща.

Зберігаю чуфу у погребі, за температури повітря від 0 до +2°С.

Бульби можна їсти і смаженими, й сирими. Вони дуже корисні. Містять 28% жирів, 13% крохмалю, до 20% цукру, 5–10% – білка. Смаком нагадують звичайний мигдаль. Чуфу використовують при багатьох захворюваннях, вона не дає побічної дії. Рекомендується для малят і людей похилого віку. Дітвора охоче ласує у Різдвяну ніч земляним мигдалем з цукровим сиропом – колись їжею вельмож і дворян, а нині доступною всім.

Олександр Кріпак,
вчений агроном,
с. Мишурин Ріг, Верхньодніпровський р-н,
Дніпропетровська обл., 51610

Гречка: і крупа, й медонос

Усі гречкосії, пасічники, і не тільки, люблять той час, коли цвіте гречка. А в цвіту вона перебуває довго, майже місяць. Здаля помітне це чарівне поле, а зблизька ще й відчуєш його запах, бо пахне медом! Проходячи повз нього, кожен зупиниться помилуватись чарівною рослиною. її великим зеленим листям трьох видів, білими квітками правильної форми з п'яти пелюсток, між якими знаходиться краплинка нектару, що в промінцях сонця переливається самоцвітом. Саме цю солодку росинку збирають бджілки-трудівниці. Вони роблять це швидко, адже квітка розкрита лише до обіду, а нектар за високої температури повітря швидко кристалізується і стає недоступним. А квіток на одній рослині за вегетацію буває до тисячі.

Найкраще пахне медом поле в ранкові години, коли температура повітря становить 17–19°С, в ясну погоду і за маленького вітру. Бджоли начебто перегукуються між собою, бо на полі стоїть їхній гомін. Кількість бджіл на посівах буває дуже великою. Квітку гречки протягом 20 хвилин відвідує до 15 бджіл. У цей час краще їм не заважати, аби не вжалили, а просто помилуватись казковим полем, подихати ароматом меду, порадіти прекрасній погоді, гарному ранку, майбутньому врожаю як меду, так і насіння гречки, адже вирощують її переважно для круп'яної промисловості.

Гречка відіграє важливу роль у харчуванні людини. Вироблена з неї крупа за поживністю, смаковими та дієтичними властивостями є одним з найцінніших харчових продуктів, оскільки містить такі важливі амінокислоти, як лізин, аргінін, триптофан, а також вітаміни B_1, B_2, РР та Р, багато мінеральних солей заліза, органічні кислоти.

За вмістом жирів гречана крупа поступається лише вівсяній та пшоняній, а за вмістом білка перевершує усі зернові, поступаючись лише бобовим. Ця крупа довше від інших продуктів зберігає поживні та харчові властивості завдяки наявності особливо стійких до окислення жирів. Перевагу краще віддавати непідсмаженій крупі, яка до реалізації не зазнавала термічної обробки, а робити це безпосередньо перед приготуванням страви.

Із квіток та верхніх листочків гречки одержують рутин, що є основою багатьох препаратів, які застосовують у медицині для лікування таких захворювань, як гіпертонія, атеросклероз, цукровий діабет тощо. А завдяки високому вмісту в гречці левіцину її використовують при захворюваннях печінки, серцево-судинної та нервової системи.

Гречка має здатність виводити радіонукліди з організму, збільшувати мускульну силу та витривалість, а ще сприяє заживленню виразок шлунково-кишкового тракту, рекомендується при захворюваннях підшлункової залози. Гарячим настоєм квіток гречки (40 г залити 1 л окропу і настоювати 40 хв. у термосі) лікують бронхіальну астму, вживаючи по 25 мл 4–6 разів на день. А за варикозного розширення вен необхідно теплим настоєм обливати уражені ділянки і якомога частіше додавати до раціону страви з гречки: супи, каші, голубці тощо. Лікувальний список можна продовжувати...

Як агрокультура гречка має важливе господарське значення, традиційно її використовують як зернову й медоносну культуру. З кожного гектара посіву бджоли можуть зібрати до 80 і більше кілограмів смачного, з лікувальними властивостями гречаного меду.

Основний продукт, який одержують під час переробки гречки, – крупа-ядриця. Вихід її із зерна залежно від сорту та умов вирощування становить 70–80%. Гречане борошно не містить клейковини, через це його не використовують для випікання хліба. З нього печуть млинці, гречаники. Дрібне зерно – цінний корм для домашньої птиці, особливо молодняку; м'ясо птиці стає білим, у курей підвищується несучість.

У зв'язку з пізнім строком сівби й скоростиглістю гречка є однією з кращих страхових культур. Нею можна пересівати озимі та ярі зернові культури. Короткий вегетаційний період дає можливість використовувати її як післяжнивну культуру й одержувати додатковий урожай зерна та меду.

Завдяки значному розгалуженню кореневої системи гречки ґрунт після її вирощування залишається доволі пухким. Післяжнивні рештки гречки порівняно із злаковими хлібами мають більший вміст азоту і фосфору.

Гречка швидко росте, тому її можна висівати на зелене добриво. Одна тонна зеленої маси під час повного цвітіння за вмістом поживних елементів рівноцінна

внесенню 30,6 кг сірчанокислого амонію, 14,1 кг суперфосфату та 18,1 кг хлористого калію.

Щоб зерно гречки відповідало вимогам дієтичного, необхідно під час її вирощування відмовитися від застосування отрутохімікатів, а мінеральні добрива вносити тільки в періоди найбільшої потреби в них.

Гречка найкраще родить у Лісостепу України, але її можна вирощувати й на Поліссі, і в Степу. Розміщувати цю культуру доцільно на легких ґрунтах, достатньо забезпечених вологою і поживними речовинами, з реакцією ґрунтового розчину (pH) 5,5–6,0 після овочевих, зернових та зернобобових культур. Якщо поле дуже забур'янене, його слід восени зорати на глибину орного шару.

Весняний обробіток залежить від кількості вологи в ґрунті, погодних умов та видового складу бур'янів. Щоб максимально очистити поле від них, потрібні сприятливі умови для проростання не лише ранніх ярих, а й пізніх злакових бур'янів, які сходять за температури ґрунту 13–15°С, тобто тоді, коли й насіння гречки. Для цього необхідно після закриття вологи ще й розпушити ґрунт, якщо він перезволожений. За оптимальної чи недостатньої вологості ґрунту після боронування та вирівнювання поля його слід обробити тільки перед сівбою на глибину загортання насіння. Такий обробіток забезпечує одержання дружних сходів гречки навіть у суху весну, а також на 80% зменшує забур'яненість ділянки.

Сіяти гречку найкраще тоді, коли ґрунт на глибині 10–12 см прогріється до 12–15°С, зазвичай, у першій-другій декадах травня. В умовах Полісся це найчастіше буває у другій декаді травня.

На присадибних ділянках доцільно вирощувати детермінантні сорти: Крупинка, Сумчанка, Іванна. У них невелика вегетативна маса, зерно дружно достигає, воно велике, добре виповнене, має нижчу плівчастість і вищий вихід крупи. Такі сорти бажано висівати звичайним рядковим способом з міжряддями 15 см. Норма висіву – 4,5 млн. зернин на гектар (це приблизно 1,2 кг на сотку, або 60–70 насінин на погонний метр). Сорти гречки з гіллясто-розлогою формою стебла – Українка, Антарія, Слобожанка, Єлєна та ін. висівають широкорядним способом з міжряддями 45 см і нормою висіву 2,5 млн. схожих насінин на гектар, або 100–110 зерен на погонний метр (650 г на сотку).

Мінеральні добрива під гречку вносять одночасно з сівбою (рядкове внесення) по 1–1,2 кг нітроамофоски на сотку, або по 45 кг/га діючої речовини азоту, фосфору та калію. З-поміж калійних віддають перевагу добривам без хлору. У фазі масового цвітіння – початку плодоутворення рослини підживлюють азотними добривами (найкраще використовувати аміачну селітру з розрахунку 500–600 г на 100 м²). За поверхневого внесення аміачної селітри рослини мають бути сухими, інакше можливі опіки листя.

Догляд за посівами розпочинається одразу після завершення сівби. Перше боронування проводять тоді, коли проростки бур'янів перебувають у фазі "білої ниточки", у цей час вони крихкі і легко знищуються зубами борін. Якщо до появи сходів гречки випали дощі, поле боронують, аби не допустити утворення ґрунтової кірки.

На широкорядних посівах проводять 2–3-разове розпушування міжрядь. Одночасно з ним рослини у рядках легенько підгортають. При цьому присипаються бур'яни, які перебувають у фазі розетки, а в рослин гречки у вологому ґрунті утворюються додаткові корінці. На звичайних рядкових посівах можливе ще й післясходове боронування у фазі першого справжнього листочка, якщо ця фаза збігається з проростанням бур'янів. Саме цей захід найефективніший у боротьбі з бур'янами на таких посівах.

До періоду збирання гречки на рослинах є бутони, квітки і зерно різного ступеня стиглості. Як надто раннє, так і пізнє збирання призводить до втрат урожаю. У першому випадку за рахунок плодів, які не встигли налитися, в другому – внаслідок обсипання достиглих зерен. Щоб уникнути цього, можна для визначення оптимальних строків збирання скористатися такою методикою: на ділянці у чотирьох різних місцях відібрати по 15 рослин, обмолотити та підрахувати кількість достиглих і недостиглих зерен, після чого встановити процентний склад обох фракцій. До скошування у валки приступають, коли на рослині достигне 75–80% зерен. Можна цю методику спростити і починати збирання врожаю тоді, коли побуріє більше половини зерен.

На великих площах гречку скошують комбайном, а на малих – косою або серпом, складаючи у валки. Обмолочують валки на 4–5-й день після скошування. Обмолочене зерно потрібно негайно очистити. Нормальна вологість насіння в процесі зберігання становить 14%.

Урожайність гречки нестабільна за роками. За сприятливих погодних умов, особливо в період цвітіння – достигання можна одержати до 30 ц/га зерна і більш як 100 кг меду.

Р.Є. Грищенко,

кандидат сільськогосподарських наук,

Інститут землеробства УААН

тривши поламаний держак лопати, ямку робимо глибиною 20 см, під невеликим нахилом.

Після того, як розсаду до перших листочків присипаю землею, ще раз поливаю прогрітою на сонці водою. Раніше ніби такого не спостерігалося, а нині взялися птахи видзьобувати ніжні рослинки. Тож, навчена досвідом, по ділянці з капустою забиваю півметрові кілки, в які зверху забитий цвях, а до нього прив'язані або смужки з кольорових пакетів, або стрічки з старих бобін, що свого часу прийшли на зміну грамплатівкам, а зараз вони не в моді – пора дисків. Під вітром стрічки тремтять і колишуться, відлякуючи пташок.

Допомагає народна агрономія

Минулорічний врожай капусти був щедрий, на відміну від позаминулого посушливого року. Тож як відгадати: посушливим чи дощовим буде літечко? Я по календарю порівнюю зимові й літні дні згідно з народними прикметами, і вони завжди збігаються.

– Навіщо стільки ранньої капусти садиш, десяти корінців вистачило б, а земля краще картоплю б родила? – дивується сусідка з одного боку.

– Що це ти граєшся? – І собі підпрягається сусідка з другого боку.

Коли прийшов час збирання врожаю, обидві сусідоньки купували в мене добірні головки на борщі собі і дітям, щедро дякували, бо я віддавала по 4 гривні за кілограм, а на ринку в цей час капуста коштувала 6,4. Старша запаслива сусідка ще й у банки її законсервувала.

Весною ж 2008 року я для власного споживання посадила ранньої, пізньої білоголової, цвітної, капусти, а найбільше висадила розсади пекінської капусти.

Мої сусідки вирішили не відставати від мене, по три рази пересаджували, але врожай одержали не той, хоч і погодні умови влітку були сприятливими.

Я вдячна природі-матінці за врожаї, бабусі – за те, що щедро ділилася зі мною знаннями народної агрономії, а також журналу "Дім, сад, город", звідки черпала знання.

Раніше наш вітамінний стіл був бідніший, мама моя ще й зараз дивується багатьом городнім рослинам, яких раніше ми не вирощували. Дуже сподобалася їй страва з цвітної капусти. Для її приготування я зрізала величезну білу головку.

Розсада в мене завжди своя, а насіння купую у спеціалізованих магазинах, де воно сертифіковане. Цікавлюся гібридами, але не відмовляюся від давно перевірених сортів. На вищезгаданій ранній капусті я заробила 450 гривень, сім'я досхочу їла салатів, борщів і вареників з нею, а затрати – лише 50 копійок. Саме стільки коштував пакетик насіння ранньої капусти, в якому (я полічила) було 170 насінин.

Не буду зупинятися на технології вирощування розсади, про це не раз писали в моєму улюбленому журналі "Дім, сад, город". А висаджую розсаду, обов'язково прищипнувши центральний корінь, у лунки, які роблю кілком. Хоч земля під час перекопування і була удобрена перегноєм, все одно в кожну лунку всипаю ще по жмені перегною, потім заливаю водою, а коли вона всмокчеться – ще раз, щоб у загальній кількості одній рослині діставалося не менше як півтора літра води. Кілок ми зробили, загос-

Люблю висаджувати капусту поряд з огірками, ці культури "дружать" між собою. Ще й ущільнюю посіви кропом.

Не встигне розсада добре розвинутися, як листячко обліплює сіра попелиця. Зірвеш листочки з попелицею або розітреш рукою, то вже матимеш втрати урожаю, а головка виросте з кулачок.

Тож не допускаю появи попелиці, а обмазую капусту густою піною з господарського мила. Піну наношу поролоновою мочалкою, і водночас збираю гусениці та яйця капустяного білана.

Ранню білоголову й пекінську капусту підживлюю добривами в міру, поливаю, прополюю, а отрутохімікати не застосовую. Під час вирощування пізніх сортів достатньо один раз обробити препаратом актара.

Щоб не перевтомлюватися, я частину плантації (кожну головку) оглядаю в один день, решту – наступного дня і навіть залишаю на третій день. У велику спеку – (вище 30°С) притінюю кленовими дубцями з листям. Здавалося б, що це дасть, але на практиці виходить, що краще розвиваються, формують важчі головки саме ті рослини, які ховалися під затінком. У дуже спекотні дні над дубцями робимо ще й дашок з лопухів. Поливаю не часто, зате щедро, у борозенки. Своєрідною мульчею слугує листя огірків.

Не забуваю посіяти поряд ще одну родичку капустяних – лунарію. До речі, ця дворічна рослина, така невибаглива, хіба що дуже любить сонячне світло, занесена в "Червону книгу". Лунарію не їдять, бузкові дрібненькі квіточки особливо не виділяються, зате які красиві плоди – прикраса вашого городу! Для цього достатньо двох–трьох рослин.

Ще на городах монастирів, про що можна прочитати у старовинних книгах, ефективно використовували змішане вирощування овочевих і квіткових рослин. Це сусідство має свій історичний підтекст. Така біологічна координація рослин впливає на чисельність корисних комах. Тому й не економлю землю заради відра картоплі, як мої сусіди, а залишаю на городі шалфей, фенхель, гіссоп, кмин, огіркову траву – джерела нектару для бджіл. Ці лікарські трави позитивно впливають на ріст столової зелені.

Не раз доводилося чути, що бджілки десь поділися, ой, як вистачає на цих трудівниць лиха у вигляді отрутохімікатів! Але мій город вони люблять, тому я щороку не лише з картоплею та капустою, а й з огірками, помідорами, перцем тощо. Земля любить того, хто її любить.

О.Я. Степаненко,
м. Тростянець, Сумська обл.

Консультує спеціаліст

Гусениця знищує картоплю

Картопля у мене завжди відмінна, але вже кілька років як завелася гусениця. Вона сірого кольору, голова темна, але не ворсиста, слизиста. Виїдає майже половину бульби. Знайомі кажуть, що це совка. Не знаю, як із нею боротися.

А.С. Шевченко,
м. Лозова, Харківська обл.

Ви не описали, як виглядають пошкоджені бульби, замало й опису зовнішнього вигляду, але скоріш за все знайомі мають рацію: це совка. Картоплю пошкоджують відразу кілька її видів – озима, болотна, або картопляна, совка-гама. Остання обгризає листки, картопляна вигризає отвір біля кореневої шийки та всередині стебел. Лише озима совка пошкоджує бульби та стебла на рівні ґрунту і нижче. Шкірка на бульбах при цьому залишається, вкриваючи уражене місце.

Гусениці перших трьох віків сірі або сірувато-руді, а пізніше – більш глянцеві, вздовж спини мають темну вузьку смугу (чи так вона виглядала у вас?). Доцільно було показати її агроному із захисту рослин або сфотографувати крупним планом, щоб можна було визначити із впевненістю.

Боротися з совкою нелегко, але можна наступним чином. Зимують у неї гусениці 6-го віку на глибині 10–25 см. З початком весни піднімаються до верхніх шарів грунту і заляльковуються вже на невеликій глибині (5–6 см). Лялечки розвиваються 25–30 діб. Тож потрібне ретельне глибоке перекопування (оранка) восени, а навесні розпушуйте міжряддя, підгортаючи та просапуючи картоплю. Дає ефект і більш раннє садіння під агроволокно.

Із середини квітня – у травні (залежно від регіону) починається літ метеликів. Вони активні вночі, а вдень ховаються під листям бур'янів. Звідси другий крок захисту: постійно знищуйте бур'яни, а вночі поблизу джерел освітлення (якщо вони є біля городу) можна поставити приманки у вигляді липкої стрічки, потрапивши на яку, вони метелики вже не злетять. На жаль, важко застосувати біологічний метод, як колись – випуск трихограми (де ж її взяти?). Проте майте його на увазі.

Можливо, поблизу ваших городів є поля озимої пшениці, на які метелики відкладають яйця. Також застосуйте сівозміну, оскільки при монокультурі загроза совки збільшується (і не лише озимої).

Якщо ж все це не дасть результату, зверніться до агронома із захисту рослин. Він вкаже адресу найближчої біолабораторії (якщо підтвердиться, що це совка), де вирощують трихограму. Інсектициди рекомендувати не доцільно, оскільки вони не знищують яйця цього шкідника, на відміну від трихограми. Слід зауважити, що совка пошкоджує багато культур – сходи й розсаду, а також великі рослини, особливо моркву і буряк. Це допоможе точніше її визначити.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Консультує спеціаліст

Чому гинуть огірки в теплиці?

Вже третій рік маю невеличку тепличку. Усі ці роки у мене проблеми: огірки самозапильні, починають зав'язуватися на стеблі висотою 40 см – по 25 штук, з яких виростає лише 3. Решта жовтіють, чорніють, а деякі просто висихають. Купив препарат превікур, а на ньому великими літерами написано: "Яд". Побоявся обприскувати ним чималі рослини.

Володимир Дідовець,
с. Яполоть, Рівненська обл.

На огірку, як правило, спочатку з'являються чоловічі квітки (пустоцвіти). Початок репродуктивного періоду відзначається різкою активізацією усіх фізіологічних процесів, значно збільшується винос елементів живлення і потреба рослини в них, тому вона дуже виснажується. Саме тому, по-перше, пустоцвіти рекомендують видаляти, не даючи їм розкритися: навіщо ж виснажувати рослину, коли від таких квіток врожаю не буде? І хоч у вас партенокарпічні сорти, на яких пустоцвіти бувають рідко, все одно, поки рослина не набрала силу, видаліть перші 2–3 квітки.

По-друге (і це головне), ви даєте рослинам надмірне навантаження. Перший же плід тягне до себе всі поживні речовини, гальмуючи ріст інших. Через це загальне правило роботи з огірком таке: до висоти 60–70 см видаляйте всі бічні пагони (їх називають пасинками), що відходять від головного стебла. Лише коли рослина досягне такої висоти, можете залишати на ній по одному плоду, прищипнувши їх у цьому місці (видаливши точку росту), навіть якщо далі є зав'язі. Коли ж рослина досягне шпалери, можете на ній залишати по два плоди. При цьому видаляйте усі нижні пагони, особливо слабкі. Навіщо така хитрість? Річ у тім, що на той час сонячна активність різко зростає, порівняно з квітнем-березнем, тому рослина витримує більше навантаження плодами, маючи більше листя, яке постачає продукти фотосинтезу. У вашому ж випадку ви дали їй надмірне навантаження, коли вона ще не досягла і 60 см! Напевно, рослини перетворилися в суцільну хащу.

Зауважимо, що посилює осипання не лише плодів, а й квіток нестача фосфору, мікроелементів, недостатнє освітлення, порушення сівозміни (у вас вже третій рік монокультура), прохолодна погода (наприклад, при 15°С рослини хоч і цвітуть, але зав'язі не утворюють), сухе повітря тощо. Тому переставте теплицю на інше місце, орієнтуйте рядки уздовж лінії південь-північ, перед цим забезпечте родючий, добре угноєний ґрунт. Партенокарпічні сорти також витримують загущення, тому можете обрати схему 70–90 х 25–30 см, підв'яжіть їх шпагатом, навколо якого систематично обкручуйте головне стебло. На відміну від помідора, огірок полюбляє високу вологість, тому поливайте не лише рослини під коріння, а й міжряддя.

Щодо препарату превікур, то він призначений для поливу під коріння проти кореневих гнилей. Те, що ви збиралися обприскувати ним рослини, звичайно, неправильно. Коли вже утворилися зав'язі, ним обробляти не можна, краще це зробити біологічним препаратом – триходерміном, який можна придбати у мережі магазинів "Зелений світ" або в найближчому тепличному комбінаті.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Обрізування плодових дерев у дачних і присадибних садах

(Продовження. Початок у № 2, 3, 4 за 2009 р.)

Продовження формування крони у молодих дерев (3–6-й роки). Способи закладання гілок різних порядків

На 3-ю весну. Вирізують на кільце конкуренти пагонів подовження центрального провідника і скелетних гілок. Центральний провідник ще можна перевести на слабкішого конкурента, якщо є потреба підсилити ріст нижніх скелетних гілок і одночасно послабити майбутні скелетні гілки верхнього ярусу (з метою їх підпорядкування нижнім). У скелетних гілок також замість пагона подовження можна залишити його конкурента, якщо він має краще спрямування або його гілка 2-го порядку слабка і її потрібно підсилити.

На скелетних гілках 1-го порядку нижнього ярусу продовжують закладати по одній скелетній гілці 2-го порядку, якщо цього не вдалося зробити минулого року, тобто на 2-гу весну. Для цього на кожній з них вибирають по одному добре зорієнтованому у просторі боковому сильному пагону на відстані 45–50 см від стовбура. Вкорочують його до 40–50 см (сильніше, ніж скелетні гілки 1-го порядку – для підпорядкування). Якщо ж перші скелетні гілки 2-го порядку у нижньому ярусі вже були закладені на 2-гу весну, то для закладання другої скелетної гілки 2-го порядку на кожній нижній скелетній гілці 1-го порядку відмірюють від першої ще 45–50 см, до цього додають ще 7–9 бруньок і зрізують (див. рис. № 8 у попередній статті, "ДСГ" № 4, 2009). Наступної весни у такий же спосіб закладають і 3-ю скелетну гілку 2-го порядку на протилежному боці від другої.

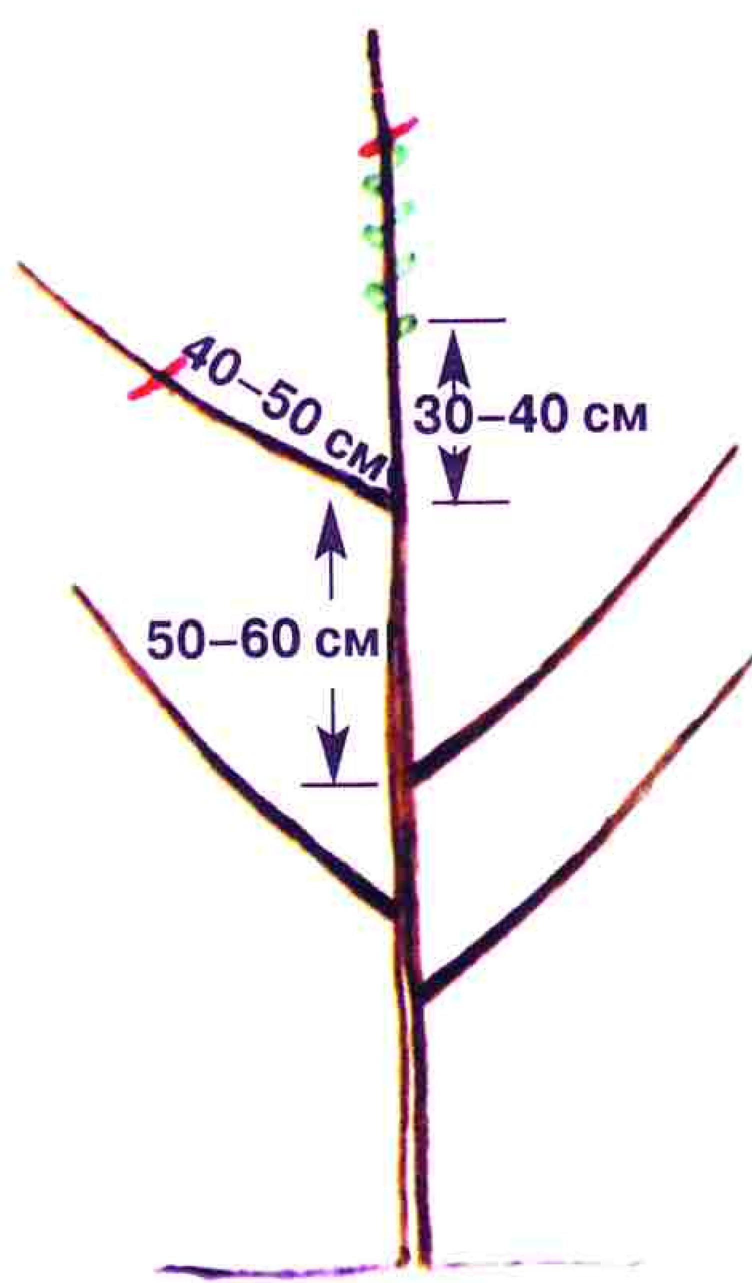

***Рис. 10.** Способи закладання скелетних гілок 1-го порядку у верхньому розрідженому ярусі.*

Одночасно на центральному провіднику закладають нижню скелетну гілку 1-го порядку верхнього розрідженого ярусу. Для цього на центральному провіднику на 50–60 см (у пірамідальних сортів – на 80 см) вище від верхньої скелетної гілки нижнього ярусу (з протилежного від неї боку) вибирають відповідний пагін з кутом відходження 60–70°. Його вкорочують до 40–50 см (для підпорядкування нижньому). Наступної весни для закладання другої скелетної гілки 1-го порядку верхнього ярусу на центральному провіднику відмірюють вгору від основи 1-ої скелетної гілки верхнього ярусу 30–40 см (див. "Параметри крони"...), додають до цього ще 7–9 бруньок і зрізують його (див. рис. 10).

На скелетних гілках обох порядків і центральному провіднику закладають напівскелетні та обростаючі гілочки. Напівскелетні в нижньому ярусі – краще через 20–30 см, а у верхньому – через 30–40 см. Найпридатніші для них є бокові пагони довжиною 40–60 см. Такі пагони не вкорочують. Обростаючі гілочки у нижньому ярусі можна залишати через 10–15 см, а у верхньому краще через 20 см. Найпридатніші для них бокові пагони довжиною 30–50 см. Їх не вкорочують. А всі зайві, ті, що загущують інтервали, конкуренти, вертикальні, жировики, з гострими кутами відходження – видаляють.

Якщо у місцях, де потрібно закладати напівскелетні та обростаючі гілочки, пагони середньої сили відсутні, то можна вкоротити сильні бокові пагони довжиною понад 60 см (щоб прискорити заповнення пустот у кроні). Але для цього застосовують спеціальні заходи.

Щоб перетворити сильні пагони в обростаючі гілочки, їх укорочують у сортів із слабкою пагоноутворювальною здатністю до 6–8 бруньок від основи. А у сортів із сильною пагоноутворювальною здатністю – до 10–12 бруньок. За вегетацію на таких укорочених пагонах ближче до основи виростають слабкі пагони (кільчатки, списики, прутики), а ближче до їхніх кінцівок – сильніші пагони.

Наступної весни таку гілочку вкорочують над більш слабким приростом, що виріс із зовнішнього боку і має положення, наближене до горизонтального. Його самого також вкорочують до 6–8 чи 10–12 бруньок (приблизно 18–20 см). Якщо після цього пагін, що виросте, буде ще досить сильним, то його також вкорочують ще й на 5-у весну. Так впродовж 3–4 років формують компактні обростаючі гілочки, які стають міцнішими, довговічнішими і краще утримують плоди (див. рис. 11).

Якщо ж сильні пагони (довші 60 см) необхідно перетворити у напівскелетні гілки, то на 3-ю весну їх вкорочують за тією ж технологією, що й обростаючі (див. вище). А на 4–5-у весну їх також зрізують над добре нахиленим зовнішнім приростом середньої сили, але не вкорочують його (див. рис. 12).

На 4–6-й роки: продовжують формувати крону тими ж способами, які описані вище. Видаляють конкурентів центрального провідника, скелетних і напівскелетних гілок. Продовжують закладати тими ж способами, що й на 3-ю весну гілки, яких не вистачає: скелетні 2-го порядку – у нижньому ярусі; скелетні 1-го по-

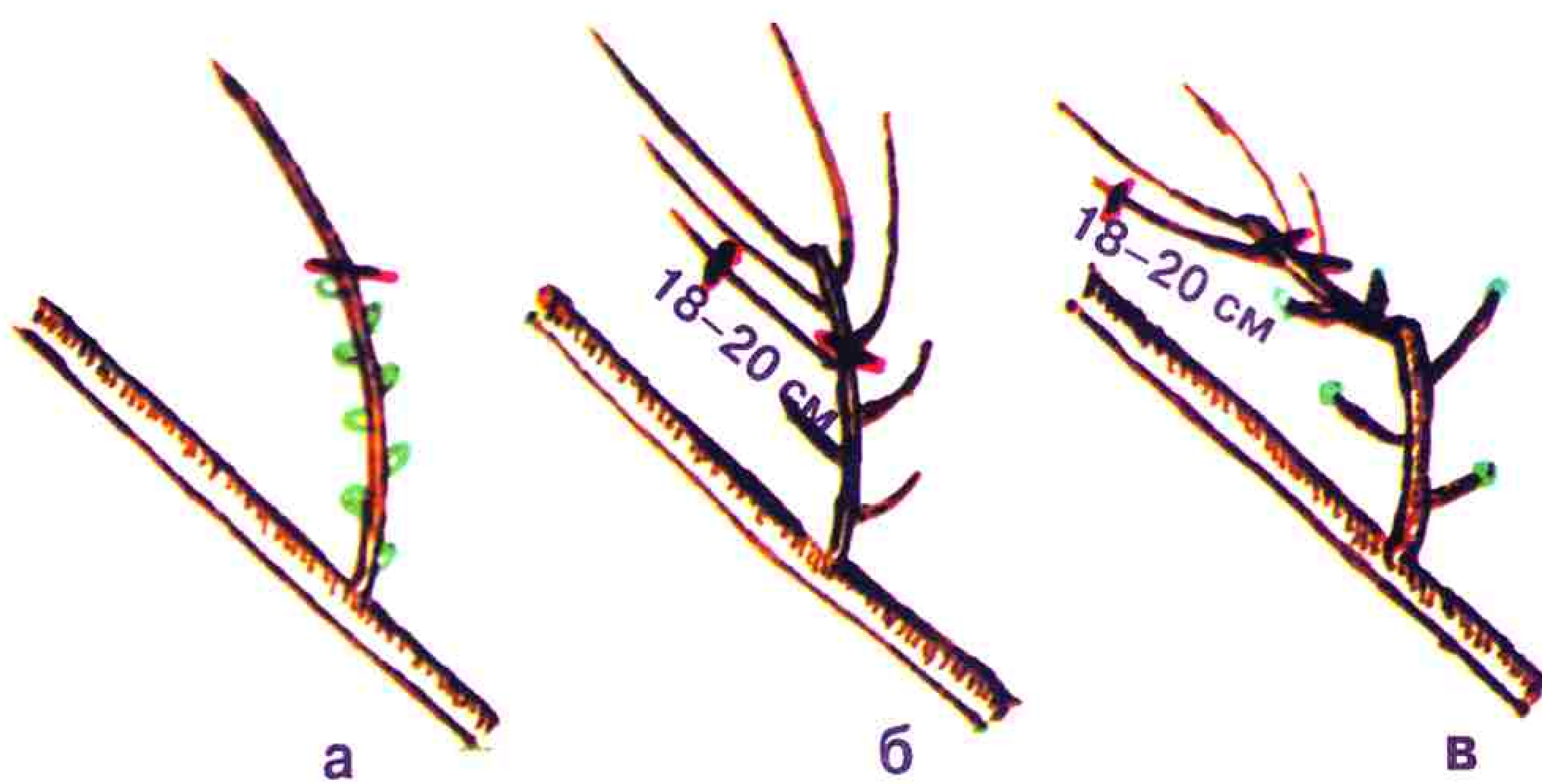

***Рис. 11.** Способи закладання обростаючих гілочок із пагонів довжиною понад 60 см (якщо немає меншої довжини): а – у 1-шу весну; б – у 2-у весну; в – у 3-ю весну.*

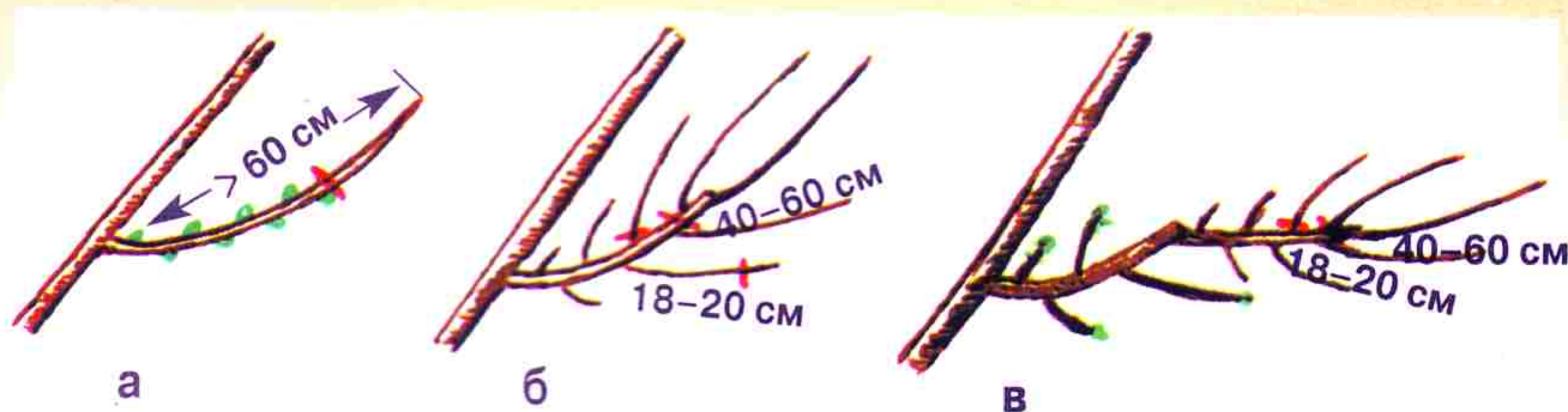

Рис. 12. Способи обрізування пагонів довжиною понад 60 см для закладання напівскелетних гілок (40–60 см – використовують без вкорочування): а – у 1-шу весну; б – на 2-у весну; в – на 3-ю весну.

рядку – у верхньому ярусі; напівскелетні та обростаючі – по всій кроні (див. "Параметри крони"...). При цьому дотримуються відповідних інтервалів, кутів відходження, розходження, вимог закону підпорядкування тощо. Видаляють усі зайві, непридатні пагони. Продовжують зелені операції, які згодом полегшують обрізування і є ефективнішими.

Наші опоненти, які виступають проти обрізування, роблять особливий акцент на фазі формування крони безпосередньо перед вступом у плодоношення. Дійсно, на завершальному етапі формування крони призупинення вкорочування сприяє закладанню квіткових бруньок, прискоренню вступу в плодоношення. Річ у тім, що за обрізування значна частина поживних речовин витрачається деревом на відновлення маси втраченої деревини (від обрізування) і порушеної кореляції надземної частини з кореневою системою. Ця частина поживних речовин відволікається від закладання плодових бруньок. А в Степу (особливо у південному та центральному) за достатку тепла й світла у багатьох сортів повноцінні квіткові бруньки закладаються у пазухах листків на пагонах, утворених у поточному році, причому на 1/3 від верхівки. Так, навіть за слабкого укорочування, видаляється частина закладених ближче до верхівок пагонів квіткових бруньок. Докази справедливі. Але для відміни обрізування – недостатні. Повна відмова від обрізування в цей період, без сумніву, сприятиме більшому закладанню і збереженню квіткових бруньок. Але ж не можна заради незначної короткочасної вигоди принести в жертву перспективу на багато років і десятиліть повного плодоношення. Без завершення правильного формування крони дерево не може стати повноцінно життєздатним і високопродуктивним. А досягти цього неможливо без грамотного проріджування і вкорочування. Адже не можна зберегти оптимальний світловий режим у кроні, не видаляючи конкурентів, жировиків, вертикальних та інших непридатних і зайвих пагонів, що загущують необхідні інтервали. І в тих частинах крони, де це має місце, спостерігається затінення, а відтак вони є "непрацюючими".

Саме тому і на сьогодні виконують не тільки формуюче, але й поточне обрізування на гілках, закладених у попередні роки. Інша річ, що його слід виконувати не аби як, а грамотно і обов`язково з урахуванням особливостей даного вікового періоду, тобто його слід мінімізувати в дозах і ступені.

Ось чому у сортів із сильним (густим) гілкуванням (Ренет Симиренка, Джонатан, Кальвіль сніговий, Мекінтош, Пепін шафранний, Пепін лондонський, Кінг Девід, Ренетне Дуки, Слава Англії, Кідс Оранж ред та ін.) ніяких кінцевих приростів не вкорочують. Але бокові пагони довжиною понад 60 см для закладання недостаючих скелетних, напівскелетних, обростаючих гілок вкорочують за вище описаними технологіями.

У сортів із слабким (розрідженим) гілкуванням (Пармен зимовий золотий, Антонівка, Боровинка, Вагнера призове, Ренет шампанський, Голден делішес, Алиє паруса, Спартан та інші) пагони подовження вкорочують до 50–60 см, щоб стимулювати бокове гілкування. Менших не вкорочують – ні кінцевих, ні бокових. Але пагони довжиною понад 60 см для недостаючих скелетних, напівскелетних, обростаючих гілок укорочують за вище описаними технологіями. Повна відсутність вкорочування у таких сортів призводить до утворення "непрацюючих" пустот у кроні.

Але ці рекомендації опосередковані. Ефективніше виконувати обрізування диференційовано з урахуванням відмінностей у силі ростових процесів у різних зонах крони: у верхній вони буйні, у середній – помірні або сильні, у нижній – слабкі. Тому в нижній третині крони у кінцевих приростів зрізують лише кінчики з парою бруньок. У середній третині крони обрізують так, як сказано вище для сортів із сильним і слабким гілкуванням. А у верхній частині крони слабкі бокові пагони залишають через 20 см, а ті, що загущують крону, видаляють. Сильні пагони, навіть бокові, видаляють при основі. Якщо ж на якомусь із них є слабке гілкування, то сильний зрізують над нижнім слабким і залишають з інтервалами 30 см.

У Степу без зрошення всі сорти обрізують як ті, що слабко гілкуються.

Ці загальні правила мають різні нюанси, бо всередині виокремлених груп сортів є більш вузькі підгрупи, кожна із своїми особливостями і вимогами до обрізування. Вони добре описані в книзі В.І. Черепахіна "Обрізування плодових дерев в інтенсивних садах", 1983, с. 126–130. До неї я й адресую допитливого читача. Торкнусь лише підгрупи спурових сортів, які в останні десятиріччя мають поширення в наших садах. З-поміж них є два спуртипи з різними особливостями, і їх слід враховувати під час обрізування (а не за шаблоном – усі дерева однаково).

1-й спуртип: Старкримсон, Веллспур, Азуелспур, Старк спур, Вайне спур та ін. Характеризуються високою збуджуваністю бруньок і низькою пагоноутворювальною здатністю, надлишковим обростанням кільчатками. Без обрізування у цих сортів утворюються слабкі передчасні пагони. Але багато з них у молодому віці в наступні роки дають гарні прирости і розростаються у досить розвинуті у відповідності з підпорядкуванням бокові гілки. А значне вкорочування не спричиняє у них підсилення бокового гілкування, наростають лише сильні конкуренти з дуже гострими кутами. Ось чому в період формування крони у цих сортів укорочують лише кінчики з 2–3 бруньками на центральному провіднику і скелетних гілках. Гілки інших категорій не вкорочують зовсім, за необхідності тільки проріджують. Часто у цих сортів гілки ростуть під кутами, гострішими за 40°. Тому з першої ж весни слід потурбуватися про їхнє відхилення.

2-й спуртип: Голдспур, Єллоуспур, Старк ред Голд спур, Старкспур Ерліблейз, Голд мор спур та інші характеризуються доброю здатністю до пагоноутворення.

плодоносять на списиках і прутиках. Тому їх обрізують, як усі сорти з гарним гілкуванням (див. вище). Цьому спуртипу ще притаманні широкі кути (більше 60°) відходження гілок. Тому такі гілки (нижні) слід припіднімати за кінці (від самого початку формування крони). Ще цьому спуртипу властивий надмірний ріст верхніх гілок, що порушує їхнє підпорядкування в кроні та призводить до згубних наслідків (див. статті в "ДСГ" № 2, 3, 2009). Тому з 1-ої весни слід закласти досить сильні нижні гілки (вони гальмуватимуть ріст верхніх). А сильні верхні потрібно видаляти або переводити на слабкіші.

У всіх спурових сортів дуже рано починає відбуватися здрібнення плодів, їхнє осипання, погіршення якості, відмирання плодових гілочок, оголення гілок. Тому зі вступом у плодоношення виконують омолодження обростаючих, плодових гілочок, коротке циклічне обрізування (технологія буде подана далі в статті № 6).

Кілька слів про альтернативні методи: кербування, кільцювання, якими значно простіше досягти появи пагона у потрібному місці (технології див. у М.І. Курдюмова, 2005). Тільки для якого типу гілки буде придатний цей пагін – гарантія відсутня: кербуєш бруньку з метою закласти скелетну гілку, а отримуєш пагін, придатний лише для обростаючої.

А якщо такі невизначеності отримаєш у більшій частині крони? Тоді це шлях до пустот або до загущення в кронах (обидва варіанти – "непрацюючі").

З кільцюванням, до того ж, слід бути досить обережним: "передавши куті меду", можна гілку не тільки послабити, але й загубити. А передбачити наслідки, які відбудуться через місяць, досить складно. (Асоціюється з керуванням місяцеходом із Землі. Лише з тією різницею, що від Місяця і назад сигнали доліта-ли із запізненням на 2 секунди, а тут про наслідки дізнаєшся через місяці. Адже місяцехід завалився... через ці 2 секунди...).

Ключова проблема полягає в тому, що кербування, кільцювання не дають диференційованого набору способів для закладання гілок різних порядків. Але ж зовсім не однаково, закладеш ти в потрібному місці скелетну гілку чи обростаючу. А в системах обрізування наука виробила диференційований набір таких способів. Зрозуміло, точність їхнього "спрацювання" також не стовідсоткова. По-іншому й бути не може, бо ж дія закономірностей у живій природі має статичний, вірогіднісний характер. Але все ж таки вірогідність спрацьовування способів обрізування значно вища, ніж альтернативних (за передбачуваністю результатів).

Я далекий від мети ставити "моральний шлагбаум". Навпаки, дерзайте, друзі-садівники, випробовуйте всі шляхи і методи. Тільки не наосліп, а зважаючи на наслідки. І не жертвуючи достовірністю та надійністю заради простоти й "економії праці" (за якою досить часто приховуються лінощі та зневага до результатів – аби було простіше).

Слід зазначити, що у садівників взагалі існує чимало розбіжностей у поглядах на способи обрізування та його доцільність взагалі. Окремі автори (наприклад, Г.В. Трусевич, 1978; М.І. Курдюмов, 2005) пропонують повністю замінити обрізування іншими способами впливу на крону: відгинанням гілок, їхнім заплітанням, надломами, кільцюванням, кербуванням, борознуванням тощо. Але, визнаючи їхню ефективність у вирішенні багатьох проблем, слід відзначити, що запропоновані альтернативні методи не можуть замінити всього арсеналу заходів, способів, технологій у системах обрізування та вирішити всі його завдання. Навіть сам М.І. Курдюмов застерігає, що не всякі гілки доречно нагинати, а лише ті, у яких прирости не менші 60–70 см, бо менші – неефективно, а слабкі – протипоказано, ріст у них зовсім припиниться, а через кілька років вони всохнуть. Але ж саме середніми і слабкими стають прирости з досягненням повного плодоношення. То що ж робити? Гнути марно, навіть шкідливо, а вкорочування – знехтуване навіть у дерев на зерняткові підщепі. Виходить, після 12–15 років – під сокиру? Чи не занадто бездумно і марнотратно? Грамотним обрізуванням та іншими методами агротехніки можна вдвічі–втричі продовжити продуктивний вік саду.

Але повернемося до порад М.І. Курдюмова: він також не радить нахиляти гілки, товстіші 7 см. За виникнення проблем їх краще зрізати або вкоротити на переведення. То де ж категорично відкинуте ним обрізування?

Не варто гнути й гілки з пошкодженою основою (наприклад, морозами) – відламаються. А обрізуванням (у поєднанні з лікуванням) їх можна врятувати.

***Фото 18.** У кроні мало гілок, майже немає на чому наростати плодовим гілочкам. У ній об'ємні "непрацюючі" пустоти. Для стимуляції оптимального закладання гілок різних порядків у потрібних місцях слід було застосовувати належне вкорочування.*

***Фото 19.** У загущеній, затіненій кроні, де освітленість нижче 30% від повної, відмерли плодові гілочки, далі – обростаючі, напівскелетні тощо. Основні гілки від цього оголилися. Крона стала переважно "непрацюючою". Ще з самого початку формування крони було потрібне грамотне проріджування.*

***Фото 20.** Наслідки ігнорування закону полярності росту: а – в усіх дерев залишені гострі розвилки в кронах; б – не всі дерева з гострими розвилками, але ліворуч штамб має розлом, внаслідок якого стовбури засохли; в – агонія після розлому; г – фінал від розлому.*

лок, то він зовсім відімре (див. фото 10, 12 у "ДСГ" № 3, 2009 р.). Має значення і кількість гілок у ярусі: чим їх більше, ніж рекомендовано для даної породи, тим сильніше пригнічується центральний провідник, аж до його відмирання. Такий самий наслідок і від скупченого розташування гілок на центральному провіднику. І навпаки, за їх недостатньої кількості в ярусі або надмірного розрідження – ненормально підсилюється центральний провідник і стають нестримними ростові процеси у верхній частині крони.

Всі ці закономірності ігноруються М.І. Курдюмовим. То чого ж тут очікувати від дачників? І справа тут зовсім не в "педантизмі" щодо теорії, а в практичних згубних наслідках від ігнорування цих закономірностей. І одними лише згинаннями чи відгинаннями справі не зарадиш. Потрібне обрізування, і (в котрий раз повторюю) – зі знанням справи. Інакше згубних наслідків не уникнути. І теорію не слід зневажати. Вона є відображенням і узагальненням практики (багатьох тисяч фактів), а не чиєюсь фантазією.

Проте найгірше те, що М.І. Курдюмов нехтує багатьма дуже важливими проблемами в садах, а тому й не пропонує ефективніших альтернативних методів їхнього вирішення. Але коли, як страус, "сховати голову в пісок", то самі по собі проблеми не зникнуть.

Почнемо з самого початку формування крони – із саджанців. Придивимося до фото 17а, б, в (наприкінці статті в "ДСГ" № 4, 2009 р.) – так більшість дачників починають "формувати" саджанці: як правило, залишають у кроні всі пагони, які наросли, – і слабкі, й сильні (в т. ч. конкуренти), і один під другим, і під будь-якими кутами відходження, розходження, і в будь-якій кількості, і мутовчасто (скупчено) на стовбурі, або надміру розріджено тощо. На ці обставини не звертає уваги й М.І. Курдюмов. Він зосереджений на одному – гнути. Але гни чи не гни, а якщо сильна гілка відходить під гострим кутом, то це збільшує вірогідність її відломлювання або обморожування при основі. До того ж скелетні гілки, закладені з конкурентів, погано плодоносять. У подальшому слабкі гілки, закладені в ярусі упереміш із сильними, скоро відімруть. Вони в ярусі мають бути вирівняними за силою. А товщина скелетних гілок 1-го порядку має становити 0,6–0,8 від товщини стовбура в місці їхнього зростання. Якщо ж гілки сильніші, ніж дозволяє цей параметр, то пригнічується центральний провідник. А коли він ще й слабкіший від гі-

Але ж з початком формування крони саджанців проблема в садах не закінчується. Навіть ті садівники, які обізнані лише з азами садівництва, знають, що ключову роль для плодоношення відіграє світловий режим у кроні: якщо освітлення в ній нижче 30% від повної радіації, то плодові гілочки передчасно відмирають, а нові не наростають (особливо всередині і внизу крони), отож крона такою самою мірою стає непродуктивною. А світловий режим залежить від оптимального розташування гілок у кроні: в кожної категорії (порядку) гілок (скелетні 1-го, 2-го порядку, напівскелетні, обростаючі) мають бути свої відстані одна від одної і від своїх носіїв (конкретно див. "Параметри крони"... у попередній статті). Стихійно вони через потрібні інтервали не наростають. Їх слід у відповідних місцях закладати. І ефективні способи для їхнього закладання (вони різні) розроблені наукою. Проте шановний М.І. Курдюмов і цю проблему обминає, і власних методів не пропонує.

А як обійтися без обрізування навіть за елементарного і завжди потрібного розчищення крони, з видаленням вовчків, конкурентів та іншого шкідливого баласту в кро-

ні? Адже, крім погіршення світлового режиму в кроні, вони породжують й інші проблеми в садах: погане плодоношення утворених з них гілок, загроза розломів, обморожувань, ураження хворобами, пошкодження шкідниками, всихання, передчасна загибель дерев.

Відомо також, що мають місце відмінності у силі (густоті) гілкування сортів. У тих, які слабо гілкуються, залишених без обрізування, у кроні мало гілок – немає на чому наростати плодовим утворенням. І тому в кронах багато обширних "непрацюючих" пустот. Такі крони неможливо перетворити у високопродуктивні без належного обрізування, особливо більш сильного вкорочування, стимулюючого закладання гілок потрібних категорій через відповідні інтервали (див. фото 18). У сортів, що сильно (густо) гілкуються, без обрізування, навпаки, крони сильно загущуються, затінюються. Від цього плодові гілочки відмирають, гілки оголюються (див. фото 19). Плодоношення зберігається лише на периферії крони. Такі крони також неможливо перетворити у високопродуктивні в повному обсязі без належного обрізування, сильнішого проріджування, яке нормалізувало б кількість різних категорій гілок, інтервали між ними.

І, тим більше, аж ніяк не обійтися без обрізування за необхідності обмеження крони, її зниження, омолоджування. Для їхнього здійснення наукою розроблені спеціальні технології. Вони будуть висвітлені й обґрунтовані у наступних двох статтях. А які альтернативні технології запропоновані для вирішення цих проблем? Їх немає.

Без грамотного обрізування неможливо уникнути згубних наслідків, які настають внаслідок ігнорування основними законами росту й плодоношення: полярністю росту (див. фото 20 а, б, в, г), законом підпорядкування гілок у кроні, циклічної зміни гілок.

Зрозуміло, що обрізування кожної породи, групи сортів у певний віковий період і з метою вирішення кожної проблеми має бути грамотним, адекватним, оптимальним – зі знанням відповідних технологій. Лише тоді обрізування ефективне. Ефективних альтернативних технологій вирішення всіх цих проблем, на мій погляд, не існує. А головне – запропоновані альтернативні методи не можна абсолютизувати й протиставляти обрізуванню. Вони не антиподи, не виключають, а взаємно доповнюють, підвищують ефективність один одного. Одні проблеми краще вирішувати обрізуванням, інші – відгинаннями, заплітаннями тощо. Інша річ, що застосовувати їх слід доречно, ефективно і зі знанням технологій.

Про альтернативні технології можна прочитати у згаданих мною авторів. Мої ж статті присвячені системі і технології обрізування. Хоча при висвітленні ряду проблем я рекомендую й ті методи (де це ефективно), палким і одностороннім прихильником яких є М.І. Курдюмов.

Ф.Г. Білека,
м. Дніпропетровськ

Від редакції. *У зв'язку з тим, що оптимальні строки обрізування плодових дерев завершуються, у літніх номерах нашого часопису ми припиняємо висвітлення цієї теми. З люб'язної згоди автора ми відновимо друкування статей про обрізування дерев у більш пізній осінньо-зимовий період.*

Автомат для теплиці

Шановна редакціє! Присадибним садівництвом і городництвом я займаюся майже все своє життя, бо виріс і тривалий час жив у селі. За багато років нагромадив чималий досвід господарювання на власній земельній ділянці, але поділитися ним з іншими аматорами до виходу на пенсію не мав часу. Тепер у мене з'явилася така можливість. Тож пропоную читачам корисні поради та різні "ноу-хау" з власного досвіду та досвіду моїх колег-аматорів, які можуть стати їм у пригоді.

Бажаю всім щедрих урожаїв і задоволення від господарювання на землі!

Усім відомо, що рослини в теплиці потребують особливої уваги, але, мабуть, ніщо так не "дістає" дачників, як температурно-вологісний режим, який необхідно підтримувати в теплиці у строго заданих параметрах. Особливо це важливо для тих господарів, які не можуть бувати на своїй ділянці щодня. Що ж робити в такому випадку?

Вихід, виявляється, дуже простий: необхідно подбати про автоматичне підтримування вологості й температури в теплиці. Для цього домашніми майстрами придумано чимало хитромудрих пристроїв. Однак, чи не найпростішим і надійним з-поміж них є гідроциліндр (рис. 1), дія якого ґрунтується на принципі лінійного розширення тіл під час нагрівання.

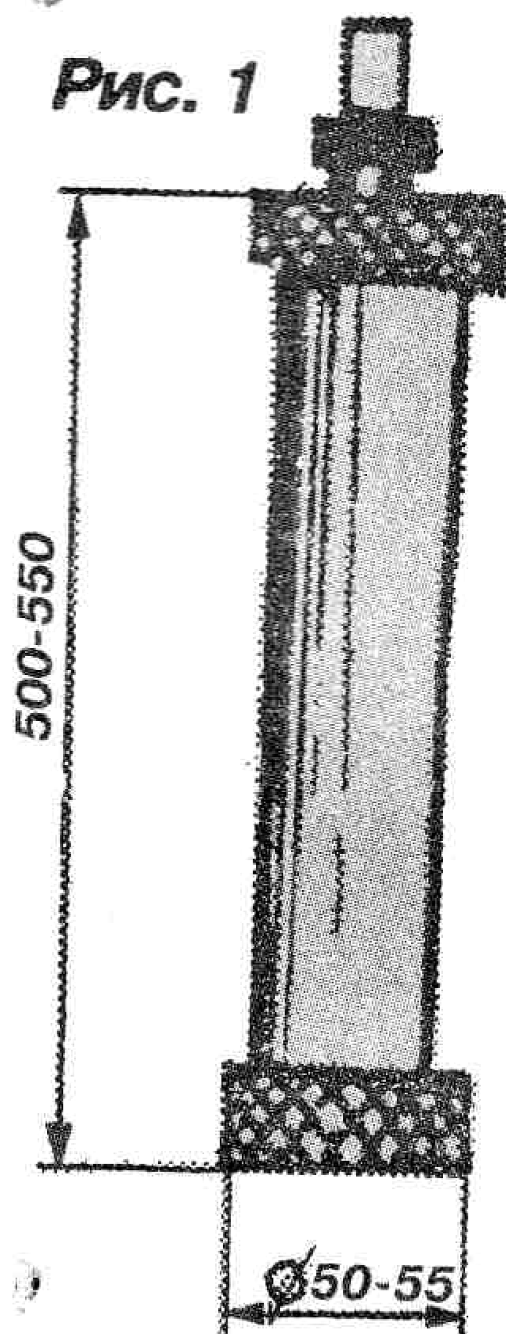
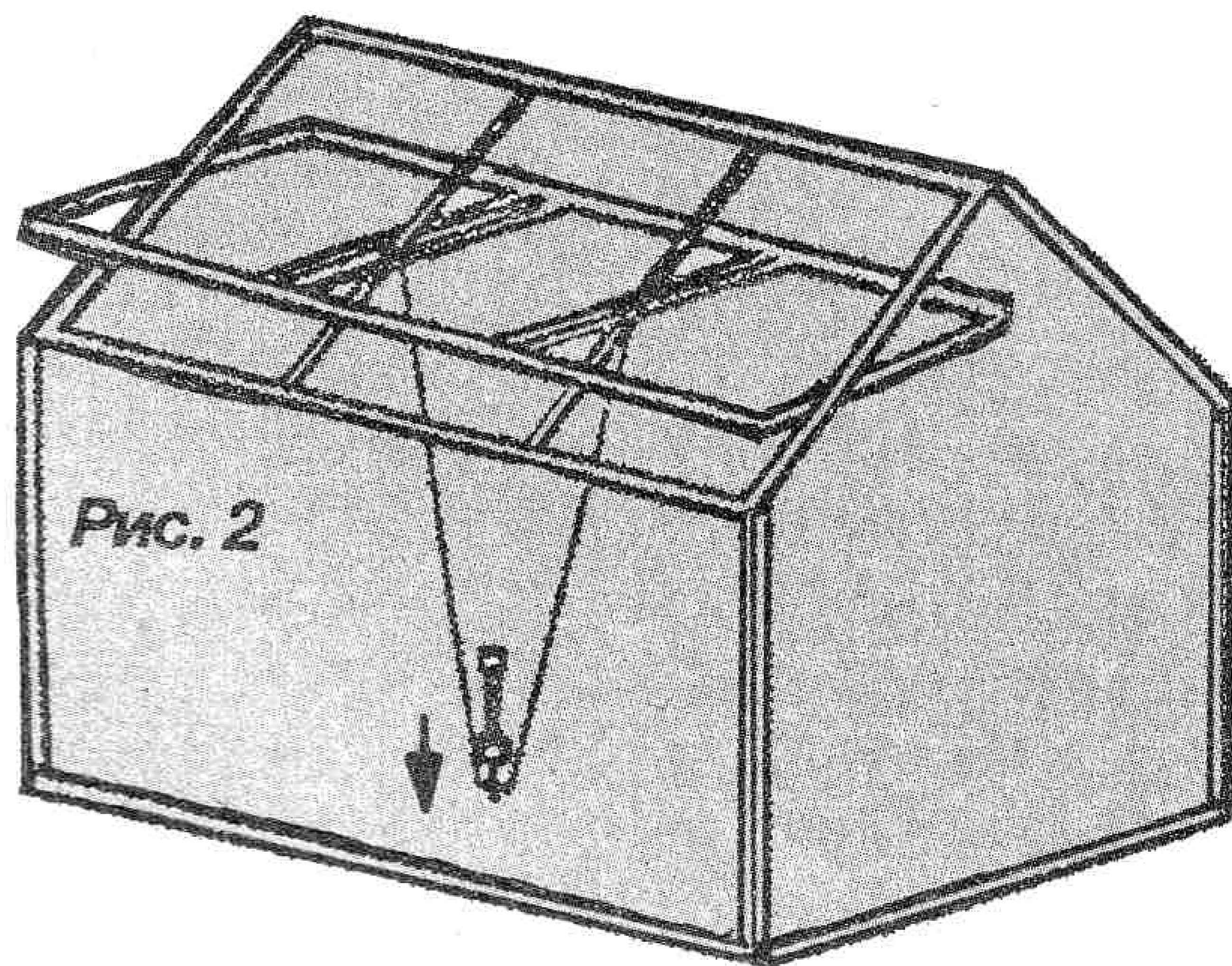

Рис. 1

Влаштований такий гідроциліндр дуже просто. Власне, циліндр – це відрізок труби, куди вставлено поршень із штоком і сальником. Поршень займає середнє положення, потім у циліндр заливають машинне масло й закривають його заглушками з герметичними гумовими прокладками. Тепер пристрій цілком готовий до роботи.

Слід зазначити, що ємкість такого циліндра становить 800–1000 г. За температури від +20 до +35°С його поршень здатний підняти вантаж масою до 10 кг на висоту 140–160 мм. Такої потужності достатньо для того, щоб підняти 3–4 плівкові рами, які шарнірно закріплені на крокваx теплиці (рис. 2).

Рис. 2

За допомогою циліндра (рис. 1) можна піднімати й засклені рами, звичайно, за умови, що вони добре відбалансовані. Гідроциліндр можна також пристосувати для відкривання й закривання дверей теплиці.

Дія цього автоматичного пристрою полягає в наступному. Скажімо, в теплиці встановлюють необхідну початкову температуру (зазвичай, у межах +25–28°С). Коли ж вона перевищить зазначену величину, циліндр починає відчиняти рами й двері.

Якщо під час виготовлення автомату для теплиці виникнуть певні труднощі, можна значно полегшити роботу, замінивши саморобний циліндр на старий автомобільний насос, який слід трохи модернізувати. Для цього манжету на поршні замінюють на гумову. Варто також подбати про герметичність пристрою, встановивши сальники. Такий циліндр працюватиме не гірше за того, про який уже йшла мова.

...І компас для грядок

Колись в одному з журналів я прочитав про те, що грядки обов'язково слід орієнтувати за сторонами світу. Повідомлення мене зацікавило, але я ніяк не міг збагнути, що це дасть для реального збільшення врожаю. Однак про всяк випадок вирішив перевірити це твердження на практиці, тим більше, що переорієнтувати грядки по сторонах світу було не так уже й складно.

Звичайно ж, саму ділянку розташувати в потрібному напрямку неможливо, але змінити напрямок грядок на ній з півночі на південь або з північного сходу на південний захід можна. Що я й зробив. Результати також не забарилися. Зокрема, рослини стали рівномірніше освітлюватися сонячними променями протягом доби, завдяки чому вони менше уражувалися грибними захворюваннями, краще росли й розвивалися, а відтак значно підвищилася їхня врожайність. Отже, компас виявився необхідним для грядок, бо допоміг значно поліпшити результати роботи на дачній ділянці без особливих зусиль.

М.С. Ритченко

Весна у розпалі... А в погріб заглядали?

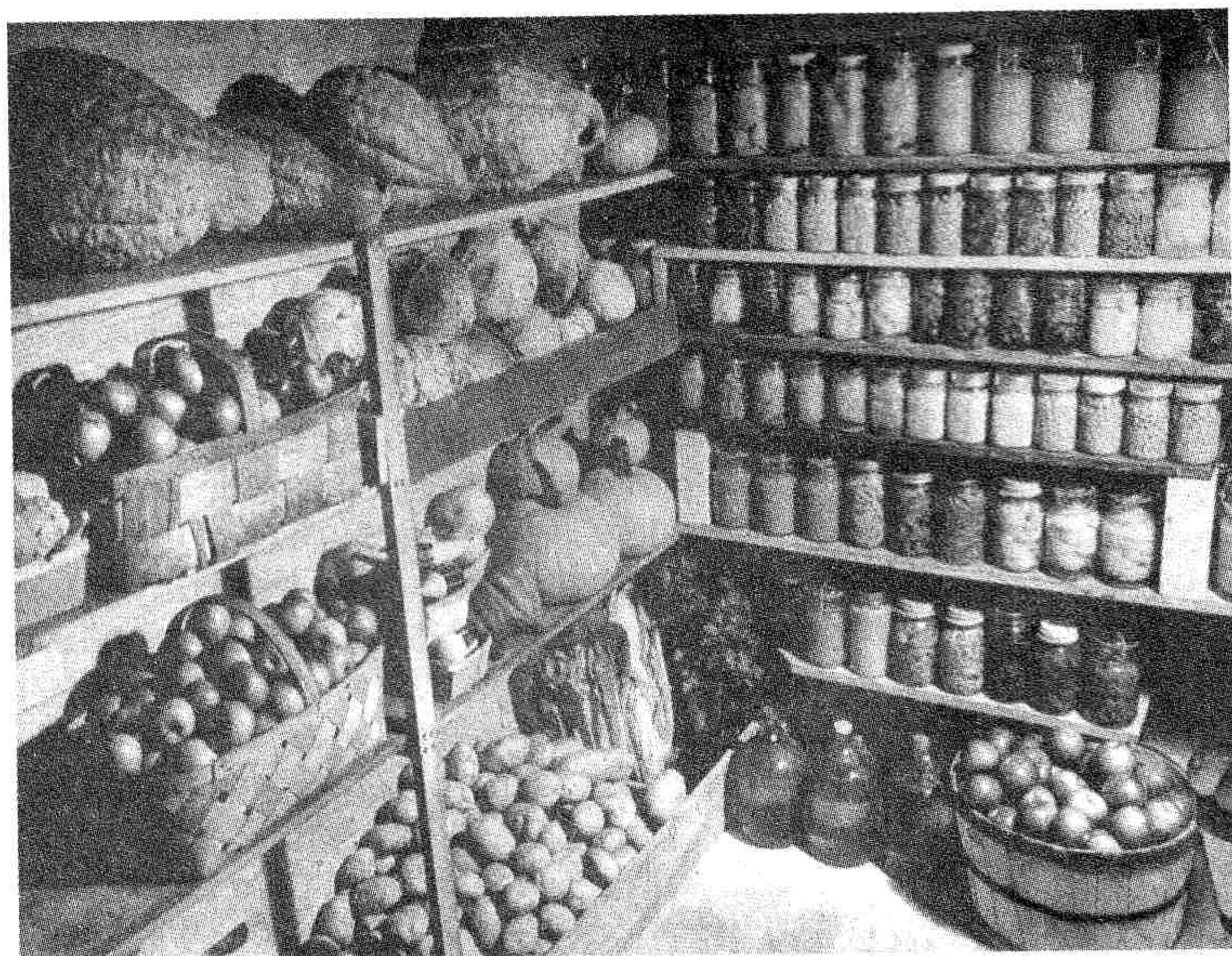

Для тих, хто має дачу, город або сад, однією з-поміж споруд першої необхідності є погреб. Саме його дбайливі господарі ще з діда-прадіда вважали найбільш надійним і перевіреним для зберігання вирощеної садовини та городини.

У травневі дні дачники і власники присадибних ділянок мають чимало невідкладних турбот, однак варто зазирнути і в погріб, адже тут ще лишається частина заготовок і зимових припасів, які потребують уваги господарів. Та чи не найголовніше, щоб погріб був сухим – тоді все гаразд. А коли рівень ґрунтових вод підвищився й затопив його, доведеться виносити всі припаси й обладнання назовні, овочі просушувати, а воду відкачувати.

Талі води – головна проблема

Деякі господарі скаржаться, що ситуація, про яку йшла мова, трапляються у них майже щороку. Це означає, що під час будівництва погреба були порушені певні норми й потрібно кардинально виправляти становище. Одне з основних правил, якого слід обов'язково дотримуватися під час будівництва, – відстань від рівня залягання ґрунтових вод до підлоги погреба має бути не менше 1 м. За розрахунковий рівень ґрунтових вод приймають максимальну висоту води навесні.

Як же боротися власникам погребів із талими водами, які можуть завдати їм чималих збитків? Існує багато способів. Зокрема, якщо погріб старий, можна використати такий захід. У підлозі викопують яму, куди бетонують 200-літрову бочку так, щоб її краї були врівень з підлогою. У бочку опускають дренажний насос з вимикачем-поплавцем, який у міру заповнення ємкості талою водою викачуватиме її назовні.

Як свідчить практика, така система запобігання пошкодженню погреба талими водами навесні проста, дешева й досить надійна. Але значно надійніший інший спосіб – гідроізоляційний, тобто заздалегідь зроблена суцільна гідроізоляція підлоги у погребі.

Слід зазначити, що сучасна торговельна мережа пропонує чимало препаратів вітчизняного та імпортного виробництва, які використовують для гідроізоляції. Зокрема, багато схвальних відгуків від будівельників отримав герметик різноманітного призначення "Акватрон-6". Цей та інші подібні препарати прості у застосуванні, довговічні, не розчиняються у воді та більшості інших рідин, не токсичні при нанесенні й експлуатації, не завдають шкоди людині й навколишньому середовищу. Термін служби гідроізоляції, виконаної за допомогою таких герметиків, – не менше 20 років.

Грибок у погребі

Варто нагадати, що для селян погріб завжди був не пережитком минулого, а основною надією на збереження продуктових запасів. Тож до його будівництва ставилися дуже відповідально.

Технологія будівництва погребів за останнє тисячоліття практично не змінилася. Основними залишилися і вимоги до нього: у підземному сховищі слід влаштувати достатню вентиляцію, у ньому має

бути прохолодно й сухо. За недотримання цих умов згодом можуть виникнути проблеми, зокрема поява у приміщенні грибка, який уражує дерев'яні конструкції.

Перша ознака появи грибка у погребі – сріблясті нитки-павутинки на полицях та інших деталях із деревини. Якщо своєчасно не вжити заходів, то через пів-року-рік деревина спорохнявіє. Оскільки у багатьох погребах дерев'яні балки й дошки слугують основою перекриття, то вирішення цієї проблеми дуже важливе.

Щоб позбутися грибка, видаляють усі заражені ділянки конструкцій і обов'язково спалюють їх. Потім залатують вирубані місця новою деревиною й 2–3 рази обробляють усі дерев'яні конструкції розчином мідного й залізного купоросу (10%-ний розчин; 50 г розчину на 1 л води) або розчином солі в бензині.

Ефективне також використання сірчаних шашок або звичайної сірки, для обробки якою достатньо лише 10–20 г речовини. Перед початком процедури з погреба виносять усі продукти, повністю звільняють приміщення й запалюють шашку. Коли вона займеться, відразу виходять із приміщення, щільно зачинивши двері.

Під час горіння сірки утворюється сірчистий газ SO_2, який і знищує різноманітні гриби (пліснявий, дріжджовий, домовий тощо). Через 6–9 годин після обробки сірчистим газом погріб провітрюють, а для швидшого його висихання можна поставити у приміщення ящик з негашеним вапном, яке добре поглинає вологу й рештки сірчистого газу.

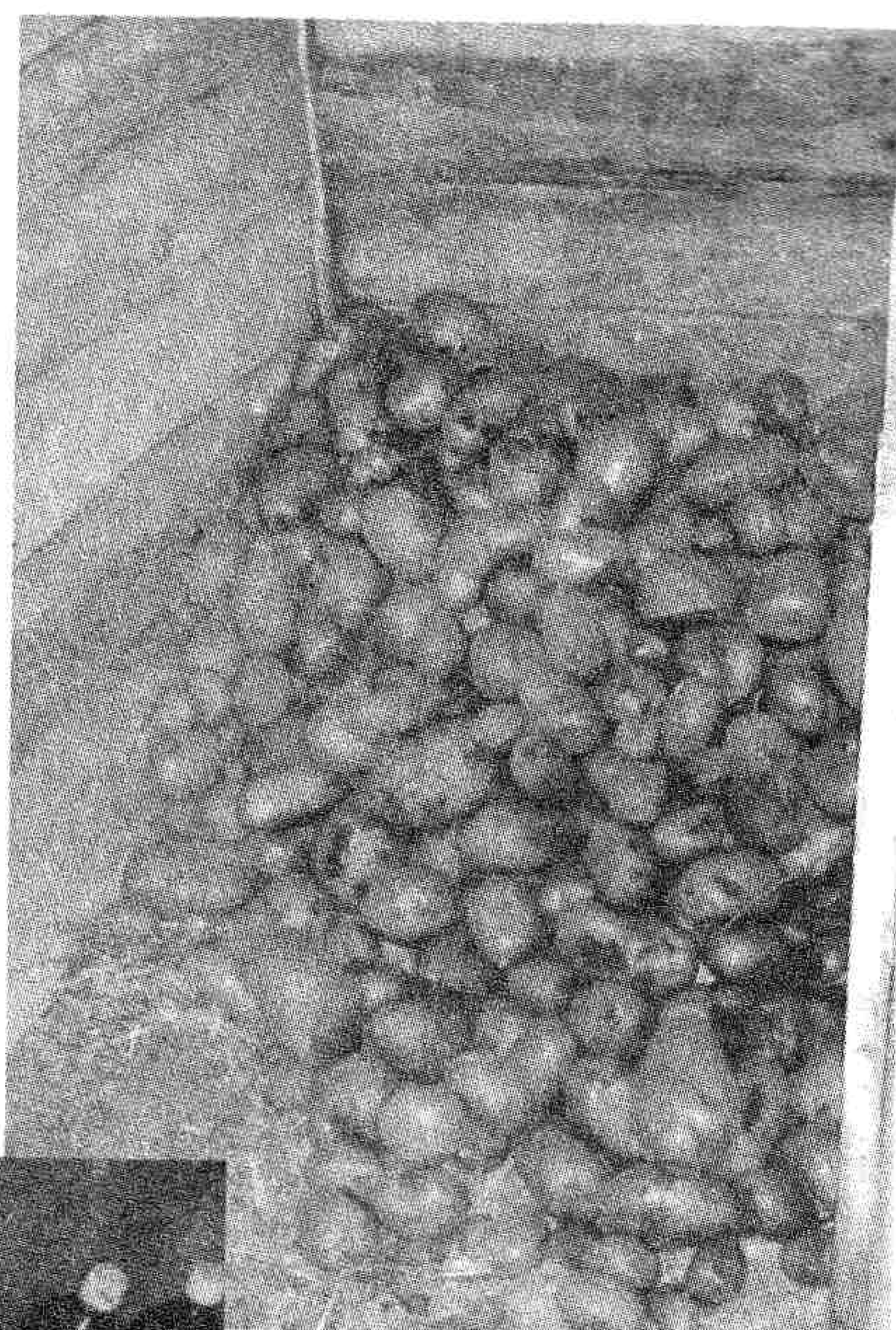
Бетонну підлогу й кам'яні конструкції слід обробити паяльною лампою. А якщо підлога земляна, то необхідно зняти верхній шар ґрунту й замінити його на новий. І не забудьте, що погріб потрібно добре провітрити.

Що простіше: виростити чи зберегти?

Щороку навесні перед дачниками і власниками присадибних ділянок постає дуже актуальне питання: "Що простіше: виростити врожай чи зберегти його?". Адже наприкінці квітня або в травні, коли починає припікати весняне сонце й температура повітря вдень значно підвищується, майже неможливо втримувати холод у погребі. А відтак – овочі, які в ньому зберігаються, починають дуже швидко псуватися. Як запобігти цьому?

Здавна селянам був відомий простий спосіб зберігання овочів до нового врожаю за принципом "снігового пирога". Для цього після перших відлиг у погріб заносять сніг і розкладають його на підлозі шаром 30 см. Зверху на нього викладають овочі, пересипаючи кожний шар снігом. Останній шар овочів засипають торфом або тирсою шаром до 90 см. Усе це потрібно зробити дуже швидко, поки на вулиці зберігається температура від 0 до -2°С.

Слід зазначити, що навесні овочі, які зберігають у погребі, потребують особливої уваги та догляду. Їх потрібно часто перебирати, видаляючи гнилі й уражені хворобами. Картоплю також періодично перебирають, видаляючи паростки. Разом із картоплею добре зберігаються буряк і редька. Але якщо на них починає рости бадилля, значить, у приміщенні занадто тепло. Його теж слід видаляти. Моркву, селеру, петрушку зберігають у ящиках, пересипаючи коренеплоди сухим піском. Ставлять ящики подалі від картоплі.

Яблука також зберігають у ящиках, загорнувши кожне у папір, або складають їх по 2–3 кг у поліетиленові пакети. У такий спосіб створюють найсприятливіші умови зберігання. Але слід враховувати, що до весни "дотягують" лише найпізньостигліші сорти, тож їх, зазвичай, і закладають на зберігання.

Навесні цибуля також потребує уваги. Її необхідно ретельно перебрати, а проросле цибулини висаджувати на перо. Слід зазначити, що цибуля-ріпка, добре висушена восени, чудово зберігається за кімнатної температури. Якщо ж її зберігають у погребі, то, зазвичай, виділяють для цього найдальший кут, аби її запах не перейшов на "сусідів".

Капуста навесні починає швидко гнити. Періодично її потрібно обчищати, видаляючи зіпсовані листки, а чисті качани загортати у щільний папір, що запобігатиме їхньому псуванню й висиханню.

Наші пращури знали чимало способів якісного зберігання різних овочів і плодів у погребі. Інколи для цього вони використовували... трави. Восени під час закладання на зберігання селяни пересипали овочі сухим полином, цибулевим лушпинням, мелісою, перцевою м'ятою тощо. Ці трави запобігали псуванню овочів узимку та напровесні.

І насамкінець, хотілося б нагадати читачам про таке. Після того, як усі продуктові запаси, що зберігалися в погребі, буде витрачено, приміщення потрібно прибрати й добре просушити. Влітку, особливо у сонячні спекотні дні, двері погреба відчиняють, а перед закладанням нового врожаю ретельно обробляють його від шкідників.

І.О. Король,
архітектор

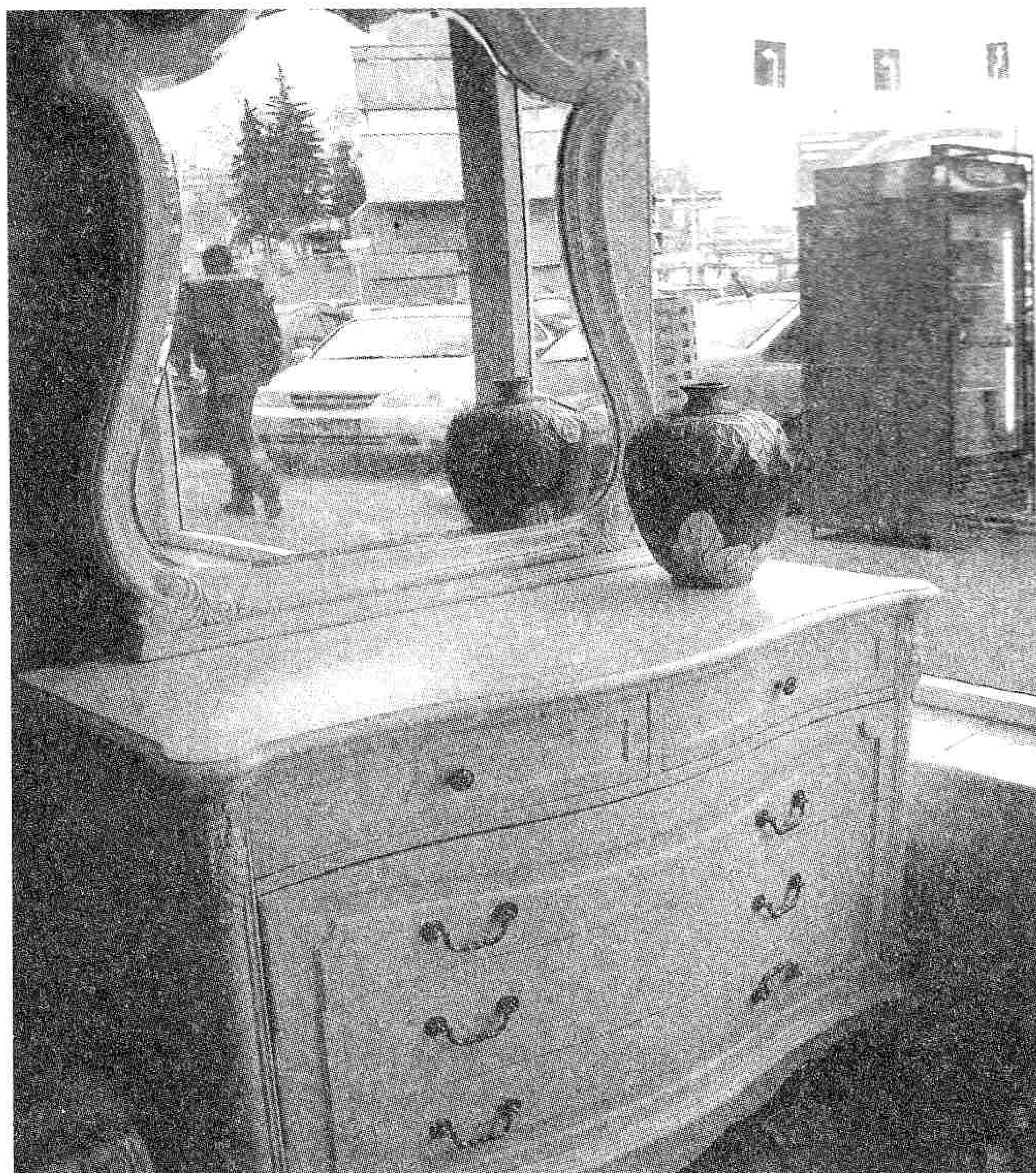
Комод для тих, хто любить порядок

З**далекого повоєнного дитинства пам'ятаю красивий старовинний комод, який завжди стояв у бабусиному будинку. Тоді мені, маленькій дівчинці, він здавався дуже великим і містким. У трьох його нижніх шухлядах зберігалася постільна білизна, скатертини, серветки тощо. А у верхньому ряду були дві маленькі шухлядки, де в різних коробочках лежало чимало цікавих дрібниць. Різні ґудзики, намиста, вишиті носові хусточки, рукавички та інші речі – усе було тут завжди в порядку і під рукою...

Минув час, життя змінилося, і люди забули про комоди. Адже прийшла мода на гарнітурні меблі та "стінки" з антресолями, куди, до речі, дуже незручно складати речі, стоячи навшпиньках на табуретці. А тому мені й досі пригадується той старовинний і добротний бабусин комод з мого дитинства. Мабуть, саме через це я все своє подальше життя мріяла про такий комод, сподіваючись, що завдяки йому буде легше наводити в оселі лад і розкладати речі по місцях.

А чи не замислювалися ви, шановні читачі, що таке комод взагалі? За "Словником російської мови" С.І. Ожегова, "комод – це предмет меблів, якій складається з кількох шухляд для білизни та різних дрібних речей". Щоправда, нині комодами називають меблі не тільки з шухлядами, а й з дверцятами. Та все ж таки комод передбачає наявність шухляд, окрім яких він повинен мати ще ніжки, цоколь і фурнітуру.

Особисто мене дуже радує те, що деякі речі та меблі з нашого минулого повертаються у сьогодення, отримуючи при цьому друге життя. Чи не найпершим з них почав дедалі частіше з'являтися в елітних меблевих салонах та помешканнях пересічних людей комод, який заслуговує на те, щоб розповісти про нього трохи докладніше.

Прообраз – скриня

Історія комода починається з простої скрині, в якій наші прабабусі зберігали свої вишиванки та рушники. Перетворення скрині на комод було довгим і поступовим. Спочатку у неї з'явилися ніжки, згодом дверцята. Прообразом сучасного комоду була так звана креденця, яка з'явилася в Італії у XVII столітті, а пізніше у Франції. Це була невисока шафа з двома дверцятами та однією шухлядою. З першої половини XVIII століття в Європі в різних приміщеннях з інтер'єрами у стилі рококо можна було побачити перші комоди. Вони були справжніми витворами мистецтва – легкі й витончені, інкрустовані перламутром, слоновою кісткою, дорогоцінним камінням. Ці меблі відразу стали обов'язковою деталлю парадного інтер'єру. Хоча, крім парадно-святкових, виготовляли й звичайні комоди: із дзеркалом – для спальні, комоди-секретери – для кабінетів тощо.

У ті часи комоди швидко набули популярності, вони використовувалися у різних стилях та варіаціях і згодом перетворилися на надзвичайно функціональну деталь в інтер'єрі житла. Поступово вони отримали чіткі геометричні форми й стали незамінними для зберігання особистої й постільної білизни та різних дрібних речей.

Зручність передусім

Однак історія розвитку цих меблів не завжди була такою безхмарною. Принаймні одного разу прагнення створити домашній затишок перетворилося на неабияку неприємність. Зокрема, за радянських часів комод вважали символом міщанства й прагнули від нього позбутися. Добре, що нині погляди змінилися і тепер, сподіваємося, ніхто не відмовиться від надзвичайно зручних меблів у своїй оселі. Так, саме зручних. Недарма ж слово комод перекладається з французької як зручний. А зручність і комфорт – це саме те, чого так прагне більшість із нас.

Комод займає менше місця в кімнаті, ніж шафа. Завдяки просторим шухлядам усі речі в ньому розміщені компактно, тому внутрішній простір використовується повністю й раціонально. Зверху на комоді, зазвичай, розташовують красиві речі: вази, квіти, настільні годинники, статуетки, фотографії у рамках та інші цінні для вас речі.

Нині виробники меблів виготовляють найрізноманітніші комоди як за матеріалами, так і за формою й розмірами. Тож кожний покупець може вибрати комод, який сподобався йому найбільше, зробивши з нього чудове доповнення до інтер'єру власної оселі.

Щодо розташування, то до невеликого передпокою добре пасуватиме високий і вузький комод. У нижні шухляди можна поставити взуття, а у верхні покласти в'язані шапки, шарфи, рукавички. Великий довгий комод з оригінальним оздобленням прикрасить будь-яку вітальню, де він може слугувати ще й баром. У дитячій кімнаті, де мешкає кілька дітей, кожному з них можна виділити окрему шухляду в комоді для власних речей. Це дасть змогу змалку привчити їх до порядку. На просторій кухні також не завадить невеликий комод. Зазвичай, тут використовують конструкцію на роликах, тоді все кухонне приладдя буде завжди під рукою.

Класичний чи сучасний?

Вибираючи комод, слід дотримуватися певних правил. Найчастіше їх виготовляють двох стилів – класичного й сучасного. Покупці, які надають перевагу класичним меблям, вибирають комоди, виготовлені з натурального дерева (горіх, дуб, вишня, клен) або під дерево. Такі меблі, зазвичай, мають вигнуті й різьблені фасади. Часто їм надають антикварного вигляду, виготовляючи за старовинними ескізами та використовуючи техніку штучного зістарювання й ковану фурнітуру.

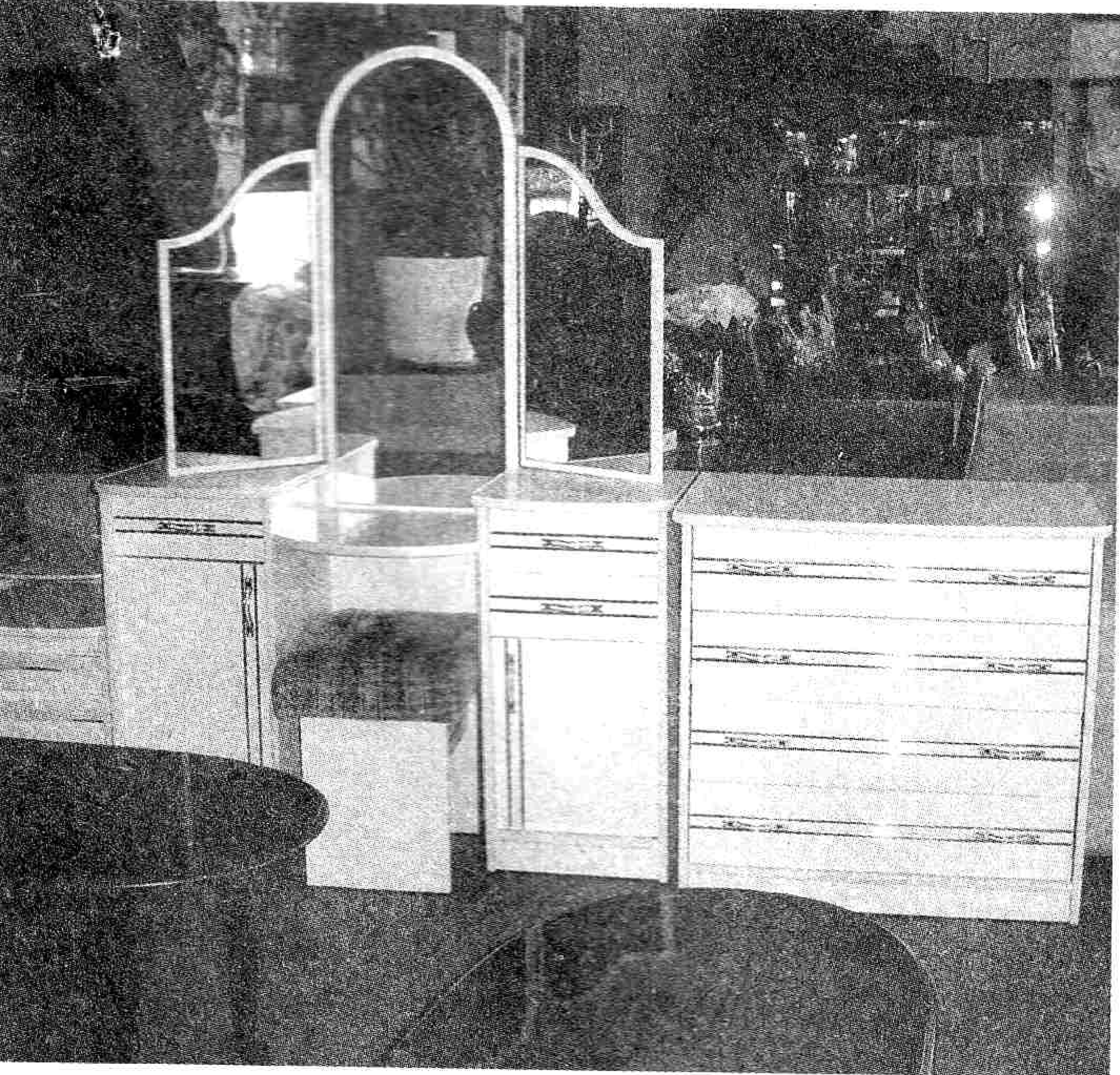
При виготовленні сучасних моделей часто використовують алюміній і пластик, які відповідають духу мінімалізму. Роблять їх без зайвих прикрас. Корпус комода, його шухляди і верхню дошку найчастіше виготовляють із ДСП або MD, облицьованих шпоном або ламінатом.

Якщо ви вирішили придбати комод, то насамперед необхідно визначитися щодо його габаритів. Окрім того, слід точно знати, на яку кількість речей вам потрібно розраховувати і скільки людей будуть ним користуватися. Так, максимальна висота комода звичайно дорівнює 130 см, бо господар повинен бачити, що знаходиться у верхній шухляді, не підіймаючись при цьому навшпиньки.

Висота низького комода – 1 м, а його ширина може бути 2 м і більше. Як правило, такий комод має два або три вертикальні ряди шухляд. Глибина кожної з них 40–60 см. Висота шухляд для білизни й одягу має бути 15–25 см, для дрібних речей – 7–15 см.

Що таке якісні меблі?

Кожен покупець прагне придбати якісні меблі, які слугуватимуть йому багато років. Ознаки високоякісних комодів такі: товщина задньої стінки – 5–7 мм, шухляди прилягають до внутрішніх стінок щільно і без перекосів, дверцята зачиняються легко й безшумно і мають "глушителі". Також слід обов'язково перевірити, як висуваються шухляди, бо в деяких комодах вони можуть легко випасти, якщо їх різко висунути. Погодьтеся, дуже незручно за таких обставин збирати безліч дрібних речей з підлоги. Саме тому в деяких конструкціях ставлять спеціальні обмежувачі. Але вони

можуть спричинити іншу проблему: часто шухляди з обмежувачами висуваються не на всю довжину, тому важко побачити речі, які лежать біля задньої стінки.

Останнім часом набули популярності безшумні меблі. Цей ефект досягається завдяки старанно підігнаній фурнітурі. У таких конструкціях шухляди без зайвих зусиль висуваються на повну довжину і так само заходять на своє місце, плавно і без перекосів.

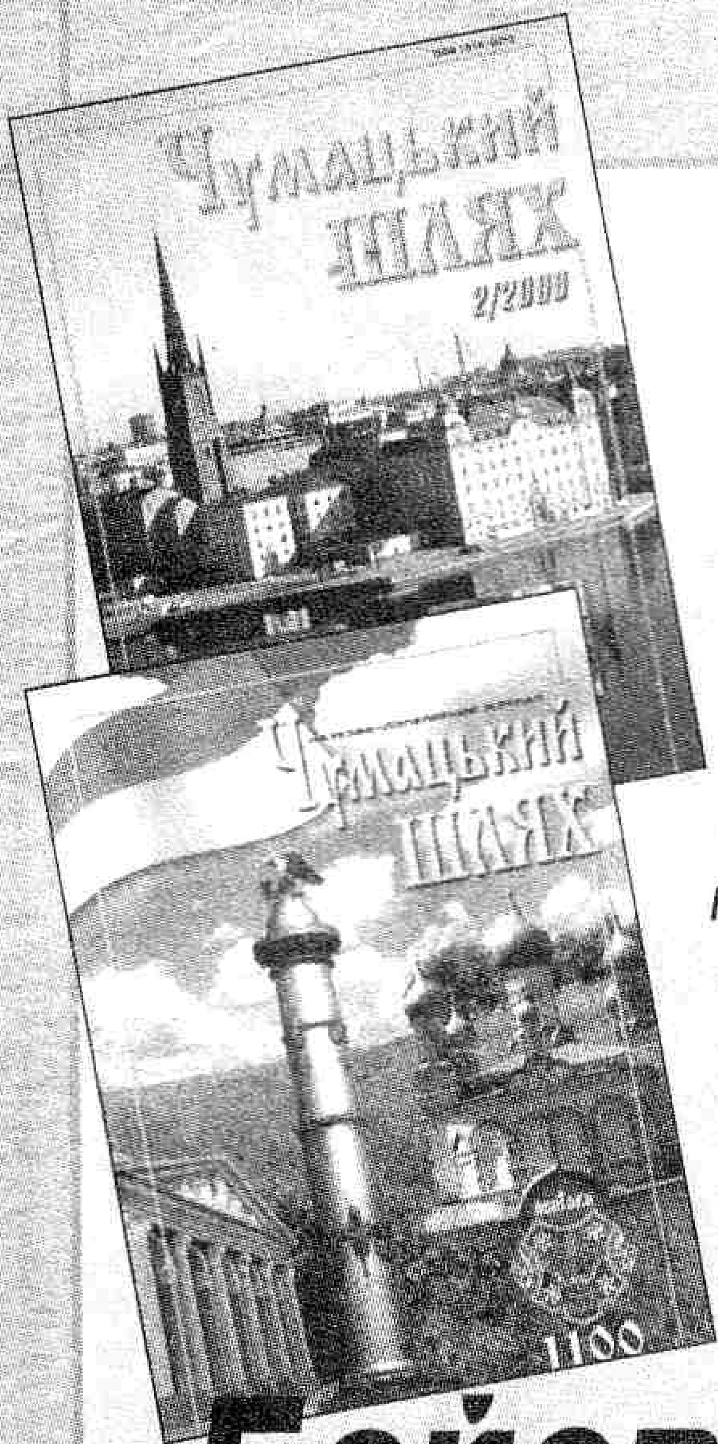
Ціна і дизайн

Часто покупці помиляються, вважаючи, що, чим дорожчий комод, тим сучаснішу конструкцію й фурнітуру він має. Більшість класичних комодів, виготовлених на добре відомих у всьому світі італійських меблевих фабриках, мають таку саму конструкцію, що й 300 років тому. А відтак – внутрішні поверхні комодів, по яких "їздять" шухляди, необхідно буде час від часу натирати парафіном.

У вітчизняних магазинах нині можна побачити великий вибір меблів з усього світу – з Італії, Іспанії, Швеції, Китаю, Росії та інших країн. Чимало гарних і якісних меблів виробляють українські майстри. Тому перед купівлею комода радимо ознайомитися з якомога більшою кількістю зразків, бо вони досить суттєво відрізняються за конструкцією, виглядом, матеріалом, якістю та ціною.

Щодо дизайну комода, то це питання вашого смаку й фінансових можливостей. Адже при вирішенні інтер'єру сучасної оселі не обов'язково суворо притримуватися якогось одного стилю чи облаштовувати всю кімнату гарнітурними меблями. Сучасне помешкання набуде особливого шарму й неповторності, якщо зробити акцент на антикварній або якійсь незвичній деталі. Такою деталлю слугуватимуть старовинна лампа, велика декоративна ваза або оригінальний комод. Головне, щоб ваша квартира стала затишною й зручною. І пам'ятайте: вона не повинна бути "такою ж, як у сусідів", а мати ознаки вашої особистої індивідуальності й культури.

І.О. Король,
архітектор

В гостях у нас журнал "Чумацький шлях"

Журнал "Чумацький шлях" – видання для всіх, хто цікавиться історією України, культурою, звичаями народів світу. Подорожі, пригоди, статті видатних вчених України про невідомі сторінки та походження козацтва, про життя й творчість Шевченка та інших видатних українців. Ви дізнаєтесь про нові знахідки археології, про українську Трою – Ольвію (древнє місто, розкопане в Миколаївській області), про колекції та колекціонерів. Журнал адресований широкому загалу читачів, практично корисний для вчителів, студентів, школярів. Багатий вибір матеріалів для рефератів.

Журнал "Чумацький шлях" можна передплатити в усіх відділеннях зв'язку України, придбати у кіосках "Преса України" або у передплатному пункті редакції.

Передплатний індекс 22436.

Бойовий вишкіл українського козацтва

Українські козаки – професійні воїни, відважні захисники рідної землі. Від бойового вишколу залежало: жити козаку чи ні, перемогти ворога чи зганьбити своє ім'я. Тому бойовій підготовці присвячувалось багато часу; козацький військовий досвід охоче переймали воїни інших армій.

Запорізькі козаки часто вправлялися у перепливанні ріки проти течії. Саме тому відзначилися на Січі сини Тараса Бульби, котрі перепливли проти течії Дніпро. У січовій школі великого значення надавали фізичним навантаженням, різним вправам та іграм, про це є багато згадок сучасників. Взимку тренувалися в полюванні на лижах. Адже лижі в Україні були відомі здавна, про них згадували іноземні мандрівники ще у XIII ст.

Особливу увагу козаки приділяли виїжджению коней, навчанню їх у бою не боятися криків і пострілів, вмінню слухняно виконувані різні команди. Була і специфічна козацька термінологія: наприклад, вольтижування, "гвинтування", джигітування, гарцювання тощо. Сучасники згадували, що козаки з кіньми по кілька разів перепливали туди і назад через Дніпро ", щоб коні уміли добре плавати".

Тренуючись, козаки билися наповненими соломою мішками, стоячи чи сидячи на колоді. Щоб "поставити" удар, шаблею рубали лозу. Згадки про рубання лози збереглися навіть у стародавніх українських замовляннях при пораненнях для зупинки крові: "Ішли ліки через три ріки і лозу рубали і рожу саджали, і рожа не прийнялась і кров унялась..." Для перевірки правильності удару існувала і така вправа: козак мусив зрубати лозину чи тичку так, щоб шапка, насаджена на тичку, знову висіла там. Практикувалось і фехтування із зав'язаними очима: треба було зробити певну кількість кроків і розрубати шаблею глиняне горнятко, насаджене на тичку. Особлива увага приділялася орієнтуванню в темряві – вночі та у сутінках. Про це красномовно свідчать народні ігри, котрі дозволяють розвивати так зване "шосте відчуття", підтверджують спомини колишнього запорожця Микити Коржа, котрий згадував, що на Січі козаком не вважався той, хто не вмів добре орієнтуватися вночі. Особливими секретами тренування в умовах ночі володіли козацькі пластуни. Адже вночі людина не лише має обмежене сприйняття реальності, а й повинна подолати сон. Над вирішенням цієї проблеми працюють наукові інститути багатьох країн світу, винаходять препарати, котрі дозволили б воякові бути активним вночі.

Козаки мали свої секрети психофізичного тренінгу, велику роль в якому відігравав місяць. "Місяць – козацьке сонце", "На що в Бога день, як в козака Місяць" – ці давні українські прислів'я підтверджують культ нічного світила у січових козаків. З Місяцем пов'язаний і образ святого Юрія, покровителя козацтва. За давньою козацькою легендою св. Юрій шаблею відсік голову вогнедихаючому дракону, який хотів оселитися на Місяці і забрати місячне світло від людей. Шабля ця освячена була Святим Духом.

Наш народ з давніх-давен шанував нічне світило. Ясен Місяць згадується у стародавніх колядках, казках, легендах, замовляннях, навіть славнозвісні вареники (символ України у світі) – стародавня обрядова їжа на честь Місяця – своєю формою нагадують молодик. Коли з'являється повний Місяць, селяни звертаються до нього обличчям, кланяються і моляться, просячи в Бога щастя і здоров'я. Володимир Гнатюк записав давнє прислів'я, котре побутувало серед українців ще в кінці XIX ст.: "Місяць наш божок, а хто ж нам буде богувати, як його не стане?".

Відомий дослідник військових звичаїв та обрядів Олексій Мандзяк розповідав, як він їздив до одного чоловіка у Вінницьку область вивчати техніку голдівництва (обернення на вовкулаку), котра називалася "хорсування". Той, хто оволодівав нею, ставав, за визначенням того чоловіка, "хорсовою людиною", тобто вовкулакою. Ви-

конувалася вона о першій годині ночі і починалася саме з молитви до Місяця, а закінчувалася на сході сонця молитвою "Життєдайному Сонцю".

Зі "Слова о полку Ігоревім" дізнаємося, що саме Хорсу-Місяцю до третіх півнів, тобто вночі, перебігав дорогу вовком князь-волхв Всеслав.

Адже Місяць з давніх-давен відомий своїм впливом не лише на магнітне поле планети (припливи і відпливи морів), а й на людську психіку. Батьки вчили: дітям не можна дивитися вночі на Місяць – не будуть спати. Згідно з певними фазами Місяця наші предки розпочинали роботу на полях, у садах, городах. З місячними фазами пов'язане і збирання лікарських рослин у народній медицині, що повністю підтверджується тепер сучасною наукою. У науці дотепер відоме таке явище, як лунатизм, або сомнамбулізм, коли людина під впливом Місяця вночі встає, ходить із заплющеними очима.

Відомо, що під час повного Місяця магнітні хвилі впливають на стан людей і тварин не лише вночі, а й удень. Козацькі характерники знали таємниці цих явищ і вміли користуватися місячними фазами для входження у змінений стан свідомості, наприклад: поранених козаків лікували, вводячи їх у гіпнотичний транс (при цьому не дозволяли їм спати) і співаючи певних пісень. Це дозволяло робити складні операції: витягувати кулю з тіла чи складати переламані кістки, не використовуючи при цьому знеболення, а також вводити в цей стан інших, наприклад, ворогів. Саме ці знання давали їм змогу "напустити ману", навіяти сон на ворогів, а то й так їх загіпнотизувати, що вони, мов вівці, покірно йшли за козаками. Для цього існували спеціальні замовляння, використовувалися виття по-вовчому, крик пугача тощо. Існують свідчення з часів Першої світової війни про те, що пластунів щоночі кидали в атаки і штурми, а вдень вони робили виснажливі переходи, з ніг же ніхто не падав. Отже, вони могли якимось чином обходитися без сну.

Особливо важливо було правильно діяти в критичних ситуаціях. Найважливішим для воїна в бою є вміння блискавично приймати рішення, виходити з найнесподіваніших ситуацій, адже будь-яка несподіванка – це надзвичайний стрес для людського організму. Наші пращури чудово усвідомлювали це.

Тому система тренувань козаків була жорстка і максимально наближена до реальності. Саме вона дозволяла їм бути практично невразливими для ворогів. Свою ефективність вона продемонструвала під час несподіваного нападу турецько-татарської армії на Січ 1675 року. Ця знаменита битва не має аналогів у світовій історії. На Різдвяні свята турки з татарами під командуванням кримського хана несподівано підійшли під Запорізьку Січ, плануючи влаштувати запорожцям "Варфоломіївську ніч". Опівночі ординці оточили Січ, де мирно спали, нічого не підозрюючи, козаки, а п'ятнадцять тисяч яничар таємно проникли, оточивши всі курені. Дотепер історики сперечаються, яким чином вдалося козакам серед ночі пробудитися, миттєво зорієнтуватися і організувати оборону. Можливо, насправді було тут заступництво Боже. Але факт залишається фактом: з п'ятнадцяти тисяч засланих на Січ яничар врятувалося втечею тільки півтори тисячі, решта були знищені козаками. Серед козаків у цій нічній завірюсі загинуло лише п'ятдесят чоловік, і близько вісімдесяти було поранено. Звичайно, після таких битв на козаків дивилися, як на щось надприродне.

У козаків було прийнято усі несподівані й неприємні звістки пом'якшувати, додаючи здавен усталені, освячені традиціями слова і звороти. Наприклад, вартовий козак, побачивши ворога, не повинен був піднімати товаришів диким криком – "Черкеси!". Він обов'язково спокійно мав сказати: "Черкеси! Бог з вами!". Упущення таких висловів вважалося великою грубістю, вивіскою рекрутської неотесаності. Тобто, застосування певних висловів виробляло такий спосіб мислення, при якому він за будь-якої небезпеки міг зберігати спокій і незворушність. "Не той сильний, що камінь верже, а той, що серце в собі держе", – вчить старе козацьке прислів'я.

Окрім школи військового мистецтва, Січ була скарбницею військового духу, що зберігала найдавніші, архаїчні військові традиції нашого народу. Традиції побратимства, характерництво, військові змаги сягають своїм корінням сивої давнини. Взяти, наприклад, хоча б інститут добровольців-смертників, котрим козаки завжди вражали ворогів. Його корені сягають часів розселення давніх арійців. У давніх арійських племенах військові вожді брали на утримання малих хлопців, чиї батьки загинули або пропали безвісті. Згодом з них виростали відважні воїни, котрі супроводжували і охороняли вождя та були готові віддати за нього своє життя, не вагаючись. Цікаво, що вони носили зачіску, подібну до козацької чуприни.

У битві під Берестечком відступ козацького війська прикривав цілий загін із 300 козаків-смертників, завданням якого було ціною власного життя забезпечити відхід основних сил української армії через болота. І з цим завданням козаки впоралися блискуче, про що свідчать захоплені відгуки їхніх ворогів: "...в одному місті серед болота скупчилося триста козаків і хоробро оборонялися проти великого числа атакуючих, які натискали на них звідусюди; щоб довести своє зневажливе ставлення до життя, яке [поляки] обіцяли їм дарувати, та до всього, що є найціннішого, крім життя, вони витягали із своїх кишень та чересів усі свої гроші і кидали їх у воду. Нарешті, повністю оточені, вони майже всі загинули один за одним, [але] довелося з кожним з них вести бій"...

За матеріалами книги ***Тараса Каляндрука***
"Таємниці бойових мистецтв України"

Біодинамічний календар

Червень – первісток літа. У цьому місяці, зазвичай, прохолодно й часто дощить. А ще він багатий на грози й сильні вітри. Зате в саду і на городі все цвіте й зеленіє. Тож не забувайте, що рослини потребують захисту від негоди. Роботи з догляду за насадженнями й посівами мають бути спрямовані на створення якнайсприятливіших умов для їхнього росту та формування плодів.

Діва 30.05 (13:17) – 1.06 (18:17)

Квіткові бруньки, а це врожай плодових рослин наступного року, починають закладатися вже в червні, тому дуже важливо саме в цей час створити сприятливі умови для нормального розвитку рослин – своєчасно їх підживлювати, поливати й обробляти від шкідників і хвороб.

До речі, найкраща вода для поливу – дощова або та, яку попередньо накачали в ємкості, щоб вона прогрівалася до температури повітря. Після кожного поливу ґрунт під рослинами й у міжряддях обов'язково розпушують і за можливості мульчують. Поливати найкраще у вечірній час (після 17 год.) або рано вранці.

Терези 1 (18:17) – 4 (1:44)

У червні ландшафтні архітектори та власники присадибних і дачних ділянок велику увагу приділяють догляду за газоном. Вважається, що газонне покриття позитивно впливає на емоційний стан людини, створюючи відчуття простору, сприятливий мікроклімат і оптимальну температуру приземного шару повітря. До того ж, воно має фітонцидні властивості.

Тож якщо ви не встигли в оптимальні строки (квітень–травень) посіяти газонні трави, можна висіяти їх тепер. Однак слід враховувати, що вони рясно зійдуть лише за умови забезпечення гарного поливу. Особливо важливий полив у період від посіву до першого підстригання трави. Адже навіть за короткочасного підсушування ґрунту свіжовисіяний газон може повністю загинути.

Скорпіон 4 (1:44) – 6 (11:24)

Для того, щоб отримати хороший газон, велике значення має правильний добір травосуміші. Звичайно, їх можна складати самостійно, але простіше й раціональніше придбати трави у спеціалізованому магазині. Однак слід зазначити, що не всі імпортні газонні травосуміші підходять для кліматичних умов того чи іншого регіону України. Адже вони мають відповідати призначенню та екологічним умовам ділянки (тип ґрунту, рівень вологості, освітленість). Найпоширеніші травосуміші для дачних газонів, що добре ростуть на сонячних ділянках: тонконіг луговий – 50%, тимофіївка або вівсяниця лугова – 50%; вівсяниця лугова – 20%, вівсяниця червона – 20%, райграс пасовищний – 20%, тонконіг луговий – 20%, польовиця біла – 20%. Для притінених ділянок підійдуть такі травосуміші: вівсяниця червона – 50%, тонконіг луговий – 50%; райграс пасовищний – 40%, тонконіг луговий – 60%; тонконіг луговий – 40%, польовиця біла – 30%, райграс пасовищний – 30%.

Окрім сортименту, велике значення має дата збирання насіння, яке входить до складу газонної травосуміші. Якщо насіння зберігалося більше двох років, краще його не висівати.

Кількість трави розраховують, виходячи з норми посіву: 3–5 кг на 100 м².

Стрілець 6 (11:24) – 8 (23:00)
Повний Місяць – 7 (21:15)

У плодовому саду регулярно розпушують ґрунт, видаляють бур'яни в незамульчованих пристовбурних кругах плодових рослин і міжряддях саду. Коли мине небезпека заморозків, прибирають димові купи.

Видаляють кореневу й штамбову поросль. Підживлюють рослини. Обприскують зерняткові дерева проти шкідників. У молодих яблунь і груш до плодоношення прищипують пагони, які дуже сильно ростуть.

Козеріг 8 (23:00) – 11 (11:52)

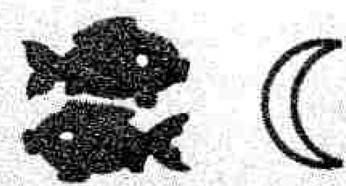
На початку місяця на ділянках ягідників закінчують розпушувати ґрунт навколо кущів і в міжряддях та підживлювати їх добривами. На рослинах суниці видаляють вуса, яких багато з'являється в цей час на кущах, залишаючи лише ті, що необхідні для отримання розсади.

Квітникарі продовжують висаджувати розсаду літників, жоржин та інших багаторічних квітів. Рослини поливають, підживлюють, розпушують ґрунт, видаляють бур'яни.

Водолій 11 (11:52) – 14 (0:32)

У червні на винограді починає швидко рости багато пагонів із основних, заміщуючих, сплячих та пазушних бруньок. Якщо всіх їх залишити, то велика частина енергії росту витрачатиметься на розвиток безплідних жирових і порослевих пагонів у нижній частині рослини, де знаходяться основні запаси поживних речовин. Окрім того, створяться несприятливі умови для підготовки майбутнього врожаю, бо на затінених пагонах загущеного куща не утворюються плодові бруньки. Тому зайві, безплідні, незручно розташовані й непотрібні для формування куща пагони видаляють. Одночасно з другим обламуванням пагони пасинкують, прищипуючи пасинки, які утворилися на них. На молодих рослинах можна залишити найнижчий пасинок для формування в майбутньому розгалужень рукава.

Риби 14 (0:32) – 16 (10:52)
Остання чверть Місяця – 16 (1:16)

Городники висаджують у ґрунт розсаду теплолюбних рослин – динь, кавунів, кабачків, а також розсаду

Червень

капусти й помідорів середніх строків достигання. Висівають пізні огірки. Підсапують картоплю, розпушують міжряддя у посівах овочевих культур, проріджують сходи, підживлюють рослини.

Збирають редиску, салат, шпинат, літні сорти редьки, цибулю-перо. Висівають повторно редиску, салат, шпинат. Пасинкують помідори і підв'язують їх до опор.

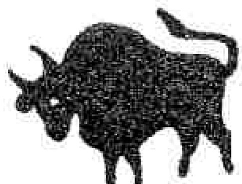

Овен 16 (10:52) – 18 (17:20)

Коли Місяць перебуває під знаком Овна, висівають і висаджують тільки швидкорослі рослини, необхідні до щоденного столу. Особливо сприятливий цей час для салату, шпинату, кущової квасолі й помідорів.

Підсапують підрослі рослини картоплі, томатів, капусти, кукурудзи, бобів та інших культур, щоб уберегти рослини від полягання й сприяти появі додаткових коренів на підгорнутих стеблах.

Обрізають засохлі гілки у фруктових дерев і кущів.

Телець 18 (17:20) – 20 (20:00)

Закінчують висаджувати розсаду овочевих і квіткових рослин. Проріджують висіяні раніше моркву, буряки, редьку, ріпу, огірки тощо. Перше проріджування проводять, коли на рослинах з'являться 1–2 справжніх листочки.

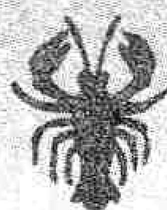
Рослини, які видалили під час проріджування, можна розпікірувати на ті місця, де не зійшли сходи. До і після проріджування сходи рясно поливають із лійки з дрібним ситечком.

Близнята 20 (20:00) – 22 (20:12)
Літнє сонцестояння – 21 (8:45)

На винограднику перед початком цвітіння підв'язують пагони, які сильно ростуть. Роблять це, коли вони переростають наступний ряд дроту. У цей же період можна починати розмноження винограду пророщуванням зелених чубуків. Це особливо важливо для сортів із слабким визріванням лози (Дружба, Кишмиш променистий та ін.), поганим пророщуванням чубуків (Восторг, Мічурінський, Російський ранній, Фіолетовий ранній тощо), а також за необхідності прискореного розмноження перспективного сорту. Адже в такий спосіб можна виростити десятки саджанців з чубуків одного куща протягом літа.

Після сильного вітру або зливи, які часто трапляються в червні, виноградник оглядають. Якщо окремі пагони прибило до землі, їх піднімають і підв'язують.

Рак 22 (20:12) – 24 (19:50)
Новий Місяць – 22 (22:37)

У дні Молодика необхідно відмовитися від висіву й садіння будь-яких рослин. Цей період сприятливий для прополювання, обприскування, знищення бур'янів і шкідників, санітарного й формуючого обрізування рослин.

У червні цвіте чимало сортів винограду. Однак варто нагадати, що саме в цей період не рекомендується виконувати операції, пов'язані з обробітком ґрунту і механічним впливом на рослини (обламування, підв'язування, пасинкування) або такі, що призводять до зниження температури кущів, зокрема полив.

Лев 24 (19:50) – 26 (20:47)

На грядках, які звільнилися після збирання першого врожаю ранніх овочевих культур (листковий салат, кріп, редиска, цибуля і часник на перо, шпинат, листкова гірчиця та ін.), можна посіяти нові овочеві рослини, але обов'язково з іншої родини або висадити розсаду квіткових чи лікарських рослин (календула, шавлія тощо). Інколи для поліпшення родючості ґрунту на таких ділянках висівають рослини-сидерати на зелене добриво.

Діва 26 (20:47) – 29 (0:24)

Збирають перший урожай садової суниці і продовжують видаляти на рослинах вуса, звичайно, якщо не планують залишати їх для розмноження.

Міжряддя у суничнику варто вкрити соломою, сосновою або ялиновою глицею, лушпинням гречки тощо, щоб ягоди під час достигання не торкалися землі. Це не тільки вбереже їх від забруднення, а й запобігатиме появі різних гнилей.

Терези 29 (0:24) – 1.07 (7:19)
Перша чверть Місяця – 29 (14:30)

Місяць під знаком Терезів добре впливає на висівання у відкритий ґрунт для осінньо-зимового споживання ріпи, редьки, цвітної капусти, брокколі, фенхелю, петрушки, кропу. На зростаючий Місяць можна висаджувати дерева й кущі, квіти та лікарські трави, підживлювати рослини, які погано ростуть. Продовжують також підживлювати газони, квітники, деревні й чагарникові рослини мінеральними добривами з розрахунку 20 г азотних або комплексних добрив на 1 м^2, повторюючи підживлення кожні 10–20 днів. Ефективним також є підживлення рідкими мінеральними (20 г на 10 л) або органічними добривами: коров'як розводять водою у співвідношенні 1:10, а пташиний послід, що перебродив, – 1:20.

Сприятливі дні для робіт на городі і в саду у червні:

Висаджування у відкритий ґрунт розсади капусти, баклажанів, помідорів – 4–5, 6 (після обіду), 23; перцю солодкого – 4–5.

Проріджування посівів моркви, буряків та інших культур – 4–5, 23, 24 (до обіду), 27, 28.

Укорінення чубуків, прикопування відсадків смородини, порічок, аґрусу – 8 (до обіду), 9–10, 19, 20 (до обіду).

Висаджування розсади суниці – 4–5, 6 (після обіду), 23, 24 (до обіду); укорінення вусів – 9–10, 14–17, 19, 20 (до обіду);

Щеплення та окулірування плодових дерев – 4–5, 6 (після обіду), 23, 24 (до обіду), 27–28.

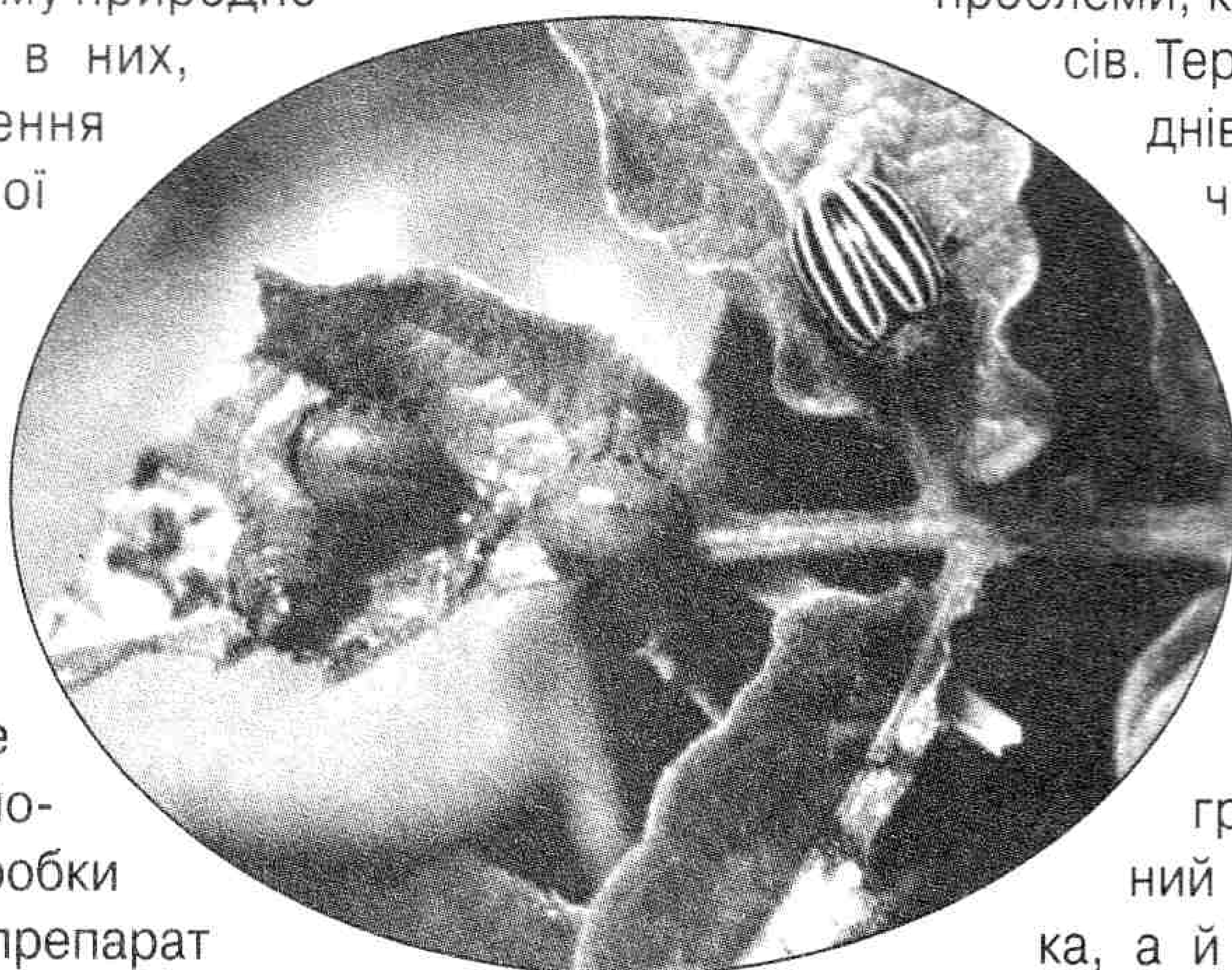
Висаджування розсади, ділення кущів і садіння дворічних та багаторічних декоративних рослин відкритого ґрунту – 2–5, 6 (після обіду); висів на розсаду – 8 (до обіду), 9–10, 14–15, 16 (після обіду), 17, 19, 20 (до обіду), 21.

Які препарати безпечні?

Прошу дати роз'яснення в журналі щодо застосування отрутохімікатів для боротьби з колорадським жуком. Їх рекламують багато: антижук, ратибор, ридоміл, базудин, децис, престиж. Але рекламі ми не довіряємо. Поясніть, будь ласка, які з цих препаратів безпечні, а які накопичуються у бульбах картоплі, що дуже шкідливо для здоров'я людей.

В.А. Олійник,
с Івангород, Черкаська обл.

Оскільки колорадський жук – ледь не найголовніший об'єкт боротьби, усі препарати проти нього завжди користуються великим попитом, тому природно виникає бажання розібратися в них, вибрати найкращі для знищення шкідника, безпечні з екологічної точки зору.

Серед екологічно чистих біопрепаратів дозволений і доступний один – актофіт, виробником якого є виробниче підприємство "Укрзооветпромпостач". На відміну від хімічних препаратів, при роботі з ним не страшні передозування. Недолік його у тому, що в разі дощу після обробки доводиться повторювати її, бо препарат змивається. Немає у нього й системної дії, тобто якщо аерозоль не потрапляє на окремі місця, в цьому місці жук продовжує свою діяльність. Проте актофіт досить ефективний, вже набув своїх прихильників і є однією з альтернатив відомому препарату престижу. Придбати його можна в "Клубі органічного землеробства", у мережі магазинів "Зелений світ".

Лідер за популярністю – препарат престиж німецької фірми "Байєр". Виробляють його в упаковці по 30 мл, у флаконі – 150 мл. Достатньо розвести 30 мл (всю упаковку) в 0,3–0,6 л води, обприскати бульби картоплі перед висаджуванням, перемішати та швидко висадити, і проблема колорадського жука, інших шкідників і хвороб вирішується. Діючі речовини препарату потраплять до бульби, а коли вона починає проростати, переходять до всіх частин рослини. Це дещо лякає, але переміщується препарат тільки догори. Тож молоді бульби, що утворюються на кінцях столонів, можна сміливо вживати в їжу (хоча рекомендують після терміну очікування).

Престиж має і ростостимулюючий ефект, який триває до цвітіння картоплі і навіть довше. Потім жуки таки атакують рослину. Але критичний момент для формування врожаю вже минув, та й жуків у цей час значно менше. До того ж їх можна збирати руками, струшувати до відра, або скористатися актофітом.

На жаль, оброблені бульби незручно брати руками в гумових рукавицях і класти до викопаної лунки, тому садіння триває довше. Щоб обприскати садивний матеріал, потрібно розстелити стару плівку, брезент, висипати бульби разом із паростками, які при цьому обламуються. Перемішувати їх також доводиться руками, що забирає більше часу порівняно із звичайним садінням, та й неприємно відчувати запах препарату. Проте боротьба з жуком без нього ще складніша, а традиційні обробки вбивають корисних комах, ентомофагів, які є в цей час на картоплі (цього немає у випадку з престижем – найпопулярнішим на сьогодні).

Препарати для традиційного обприскування, дозволені для роздрібного продажу населенню і для вітчизняного виробника, майже всі імпортні. Цим доводиться розплачуватися за неналежне ставлення до науки, та за проблеми, коріння яких – ще з радянських часів. Термін очікування цих препаратів – 20 днів. Використовуючи їх, уже потрібно чітко стежити за дозою, в жодному разі не перебільшувати рекомендованої.

Першим варто відзначити препарат актара фірми "Syngenta" (Швейцарія). Його "фішка" – найменша токсичність з-поміж інших, навіть при тому, що всі вони належать до групи малотоксичних. Він ефективний не лише проти колорадського жука, а й попелиць, яблуневого квіткоїда, плодового пильщика. До недоліків можна віднести препаративну форму: вона являє собою не звичний концентрат емульсії, а водорозчинні гранули. Тому після висипання потрібне ретельне перемішування, фільтрація, щоб осад не забив форсунку обприскувача (хоч вони добре розчиняються).

Не знятий з порядку денного і широко відомий децис-профі. На відміну від давно знайомого, він більш стабільний. Готується на основі органічних розчинників у формі водорозчинних гранул. Приваблює і швидкий ефект після обробки, сумісність з іншими препаратами (наприклад, з фунгіцидами і гербіцидами). Слід зауважити, що діюча речовина його складається лише з одного ізомеру, а це забезпечує низьку витрату розчину. Один з недоліків – швидка пристосовуваність колорадського жука до децису, як і до інших синтетичних піретроїдів.

Підприємство "АгроУкраїна" пропонує зареєстрований препарат китайського виробництва, що у нас отримав назву антижук. Діючою речовиною є імідаклоприд. Випускають його у фольгованих пакетах по 5 і 50 г з ультрафіолетовим захистом. На 2 сотки вистачає 1 г препарату. Докладніше про нього можна дізнатися за тел. 489-09-83 або за мобільним: 066-422-71-85.

Препарат жукомор уже містить не тільки імідаклоприд, а й другу речовину – піпероніл-бутоксид, тому він ефективніше діє на личинок і дорослих жуків. Це перший вітчизняний двокомпонентний препарат (автор – ТОВ "Презенс"), спільне українсько-китайське підприємство). Випускається у фольгованій упаковці по 5 мл у препаративній

формі – концентрат емульсії. Недоліки? Будь-ласка: реклама стверджує, що препарат екологічно чистий, безпечний для людини і довкілля. З цим важко погодитися, адже до його складу входить хімічний компонент імідаклоприд, що належить до малотоксичних. Докладніше можна дізнатися за телефонами 249-09-07 або 249-09-46. Це підприємство випускає і препарат ратибор, який відрізняється від антижука лише назвою. Діюча речовина в обох препаратах – імідаклоприд.

Фірма "Байєр" (ФРН) пропонує препарат каліпсо системної дії, контактно-кишковий, діюча речовина якого – тіаклоприд. Випускається у флаконах по 10 і 150 мл, а також і в полімерних пакетах по 4 мл. Він високоактивний, ефективний проти яблуневого квіткоїда, а його активність не залежить від температури. Термін очікування – 20 днів. Багатьом городникам він сподобався. За висловами декого з них, достатньо однієї обробки за сезон. Не раджу купувати флакони на ринку (як, до речі, й інші пестициди). На відміну від пакетиків, їх значно легше фальсифікувати (налити речовину невідомого походження).

З препаратом конфідор-максі мені доводилося більше мати справу для знищення тепличної білокрилки. Рекомендований він і проти колорадського жука. Випускають його в пакетах по 1 г і 5 г. Оскільки він має кореневосистемну дію, його можна подавати навіть через систему крапельного зрошення. Цим конфідор-максі виділяється з-поміж інших, на яких виробники вказують дозу лише для обприскування, ані слова не говорячи про більш безпечний спосіб – через крапельниці. Саме такий спосіб залишає надземну частину рослини необробленою. Тому бджоли, джмелі та інші ентомофаги не гинуть. Його потрапляння на бадилля не залежить від швидкості вітру. Можна, звичайно, обробляти рослини і шляхом обприскування. Ефективність висока.

Єдина претензія, яку доводилося чути щодо препарату банкол: жуки гинуть не відразу, а з часом. З'явившись наприкінці 90-х, він став у нагоді всім, хто розчарувався у синтетичних піретроїдах, які розрізняються лише назвами і стереометрією молекули – карате, децис, що не діяли на шкідника. Основна причина, з якої він відійшов "у тінь", – недоступність (важко знайти у пунктах продажу), а також поява нових, розрекламованих препаратів класу неонікотиноїдів та престижу. Проте банкол і досі ніколи не підводив, відгуки про нього завжди позитивні.

Мине кілька років, промисловість запропонує нові отрутохімікати. Оскільки вам відомо, що є препарати контактної і системної дії, обирайте краще дво- або багатокомпонентні, тільки у сертифікованих виробників, але не на стихійних ринках. Пам'ятайте, що вони не діють на яйця жука, а лише на личинок та імаго. У продавців питайте ліцензію на продаж, яка видається лише в тому разі, коли препарат дозволений для роздрібного продажу. Важливо, щоб на етикетці було вказано виробника, його координати з телефоном, за яким можна отримати консультацію. Звертайте увагу, щоб на ній були зазначені діюча речовина, доза, препаративна форма, термін очікування, термін придатності, проти яких шкідників рекомендується. Не всі продавці кваліфіковані з цих питань, та й у межах однієї статті неможливо розповісти про всі тонкощі, яких чимало.

Серйозний виробник передбачить також можливість внесення отрутохімікатів через крапельниці, вкаже концентрацію і для цього способу, а не лише для обприскування. Добре, якщо поряд з препаратом буде рекламний буклет, де вказано, в яких об'ємах (приміром, у великих флаконах чи в дрібних пакетиках) і з яким захистом його виробляють, стійкість при дощу, температурі, росі. Важливо дотримуватися дози, не застосовувати прострочених препаратів, ретельно перемішувати, не користуватися погано працюючими обприскувачами, дотримуватися правил безпечного застосування. Інакше можна зіпсувати враження навіть від найкращого препарату.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет, м. Київ

<u>Консультує спеціаліст</u>

Тілт-250 – тільки для зернових

Кілька років застосовую фунгіцид Тілт-250 від грибних хвороб. Та ось випадково на торговій точці препаратами почув, що він небезпечний, не розкладається у ґрунті тривалий час. Чи справді це так?

В.М. Ковтун,
Нововолодимирівка, Миколаївська обл.

Зрозуміло, що всі пестициди – хімічні речовини і можуть вважатися небезпечними, хоча нині стає дедалі менше високо- і середньотоксичних.

Взагалі, всі пестициди раніше називали отрутами. Тож це питання правильніше задавати інакше: скільки триває термін очікування, коли фунгіцид повністю розкладеться в рослині?

Виробник препарату Тілт-250 – відома фірма "Syngenta" – рекомендує термін очікування, не менший 30 днів від останньої обробки. Звичайно, це відносно довго, і коли препарат потрапляє до ґрунту, підґрунтові води можуть перенести його до джерел водопостачання або до інших культур. Але для вашої місцевості тривала дощова погода і верховодка не типові, тож для повної безпеки достатньо користуватися індивідуальними заходами захисту під час внесення, згідно з інструкцією застосування, та вживати плоди з рослин не раніше 30-го дня після обробки.

Щоправда, не зрозуміло, чи відомо вам, що цей препарат рекомендовано використовувати лише на зернових культурах, та аж ніяк не на овочевих. Можемо рекомендувати боротися проти борошнистої роси добором стійких сортів, або взяти препарати з меншим періодом очікування: на плодових користуватися рекомендованими – топаз і скор, на огірках – квадріс (термін очікування – лише 5 днів). Можете задати питання й офіційному представнику цієї фірми за телефоном, який має бути вказаний на упаковці або в інструкції. Можна проконсультуватися також на торговій точці у консультанта.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Корова у дворі

Корова у багатьох старовинних релігіях є символом плодючості, достатку та благоденства.

В українському селі, з давніх часів, справжнім господарем вважали того, хто мав у дворі корову та іншу живність. Адже корова є не тільки основною годувальницею, від якої одержують молоко та м'ясо, а також і своєрідним оберегом родинної злагоди, добробуту, порозуміння у сім'ї. Чи потрібна українському селянинові корова? Відповідь – стверджувальна. Тут – вигода не тільки матеріальна, а й моральна. Діти підростають, то з чого почати привчати їх до роботи? Звичайно ж, з помірної роботи в присадибному господарстві.

Сьогодні характерною рисою для України у веденні галузі тваринництва на селі є велика кількість сімейних господарств, які виробляють тваринницьку продукцію, у першу чергу, для власних потреб та на продаж. Відроджується давня традиція українського селянства – господарювати на власній землі всією родиною.

У даний час становище в українському селі кардинально змінилося. Кожний господар виживає, як може. Сам шукає – кому, за якою ціною і коли продавати молоко та м'ясо. І чим менше господар тримає худоби, тим менш вигідно її утримувати.

Молочна галузь в Україні на сьогодні працює у надзвичайно великому діапазоні: від селянських господарств, де утримують 1–2 корови, до сучасних спеціалізованих молочних комплексів на 1–2 тисячі корів. Такий діапазон кількості молочних корів унеможливлює технологічне забезпечення якості молока. Крім цього, на селянське господарство негативно впливають стихійні процеси на ринку молока, відсутність нормативного забезпечення системи договірних відносин, відсутність інтегрування виробництва, переробки і реалізації молочної продукції, що ускладнює міжгалузеві ціни та якість виробництва молочної продукції.

Переробними підприємствами молоко від населення приймається другим ґатунком. Через низьку якість таке молоко є неконкурентноспроможною сировиною на внутрішньому й зовнішньому ринку.

У травні 2008 року Україна офіційно стала 152 членом Світової організації торгівлі (СОТ). Членство України у СОТ внесло чимало суттєвих змін у вітчизняну молочну галузь. На сьогодні молочна галузь держави не готова до умов та вимог СОТ.

Західний ринок для українського молока та молочних продуктів недоступний через невідповідність якості сировини європейським вимогам за мікробіологічними показниками.

По Україні, в окремих областях, закупки молока становлять: "екстра" і вищий гатунок – 7,1%, перший гатунок – 18,2%, другий гатунок – 74,3%, негатункове – 0,4%.

Наші національні стандарти на молоко поступаються міжнародним за критеріями якості і безпеки вживання. Якість молока, закупленого в населення, не витримує ніякої критики.

Сьогодні на селі корів утримують переважно літні люди і їхня кількість з кожним роком зменшується, а молодь не дуже хоче віддаватися цій праці.

У населення України на сьогодні утримується 2,4 млн. корів (88%) до загального стада, а в сільгосппідприємствах – 678 тис. голів. За 2007 рік продуктивність корів по державі становила 3900 кг молока на корову в рік. У тому числі в населення – 4100 кг, а в агропідприємствах – 3200 кг.

У минулому році переробні підприємства України закупили 6 млн. тонн молока. В тому числі у населення – 3,8 млн. тонн (63,6% до загальних обсягів закупок), а в агропідприємствах – 1,7 млн. тонн (28%). Посередники реалізували на переробні підприємства 0,5 млн. тонн молока, що становить 8,4 % від загальної величини закупок.

Середня закупівельна ціна за молоко становила по окремих регіонах 0,92 грн. за 1 кг у літній період і 2,9 грн. за 1 кг в осінньо-зимовий період.

Крім цього, держава сільгоспвиробникам за продане ними молоко виплатила дотації по 244,2 грн. за 1 тонну. Величина цих дотацій склала 24,5% до закупівельної ціни молока.

В даний час можливості збільшення виробництва молока, з урахуванням норм споживання, великі. Рівень споживання молока та молочної продукції на 1 особу сягає 220 кг за фізіологічної норми – 380 кг. Але на сьогодні вони стримуються низькою купівельною спроможністю населення та високою собівартістю виробництва молока і молочної продукції.

Зростання обсягів виробництва молока та молочних продуктів має забезпечуватися за рахунок пріоритетного розвитку спеціалізованих сільгосппідприємств (40%), сприяння формуванню особистими селянськими господарствами малих оптимальних ферм з поголів'ям 15 і більше корів та поліпшенням технологічних умов виробництва молока і створенню на їхній основі асоціації, об'єднання фермерських господарств з повноваженнями захисту економічних та соціальних інтересів їхніх членів. А також шляхом підвищення продуктивності корів та збільшенням поголів'я молочного стада.

На Генеральній асамблеї Міжнародного комітету з обліку тварин – ICAR, що відбувалася в італійському місті

верені у травні – червні 2007 року, державне підприємство "Агентство з ідентифікації та реєстрації тварин" України прийняли дійсним членом цієї авторитетної організації. З-поміж основної її мети і завдань – це визначення правил, стандартів і рекомендацій щодо ідентифікації тварин, реєстрації їхнього походження, обліку продуктивності, генетичної оцінки.

Прийняття Агентства у члени ICAR стало підтвердженням того, що розроблена в Україні система ідентифікації і реєстрації тварин відповідає прийнятим європейським та світовим стандартам. Тому нам необхідно і в подальшому забезпечити організацію та повноцінну роботу служби ідентифікації задля впровадження індивідуального обліку тварин відповідно до вимог ICAR.

У Міністерстві аграрної політики України розроблено галузеву програму розвитку молочного скотарства держави до 2015 року, де чільне місце посідає розвиток молочного скотарства в особистих селянських господарствах.

Програма спрямована на докорінне поліпшення ситуації, що може загостритися в умовах членства України в СОТ.

У молочному скотарстві особистих селянських господарств у найближчі роки програмою передбачені такі заходи:

❖ Здійснення унормування європейської форми підтримки створення технологічно оснащених малих ферм на засадах кооперації та спільної діяльності.

❖ Здійснення заходів щодо розвитку сервісних і дорадчих послуг селянським господарствам та їхніх об'єднань з питань дієвого виробництва та збуту конкурентноспроможних партій молока.

❖ Сприяння здійсненню збуту молока селянами винятково через мережу молочних збутових кооперативів, оснащених необхідним обладнанням.

❖ Стимулювання формування оптимальних молочних ферм з поголів'ям 15 і більше корів з повною механізацією технологічних процесів.

❖ Задоволення потреб селян у технологічному забезпеченні ферм, шляхом державної підтримки кредитування придбання племінних тварин, техніки та обладнання.

Завдяки виконанню заходів цієї програми в селянських господарствах буде досягнуто підвищення конкурентоспроможності виробництва продукції молочного скотарства, збільшення споживання населенням молока та молокопродуктів, створення додаткових робочих місць та підвищення доходів сільського населення й поліпшення соціальних умов села.

О.І. Лашко,
керівник Київської філії ДП "АІРТ"

Пропоную...

...**кролі** великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця,
тел. 8 (097) 308-20-95

...шиншили дорослі і молодняк.

смт Голованівськ,
тел. 8 (050) 98-205-90

...ПП "Трояндова республіка" пропонує саджанці троянд усіх груп (колекція 400 сортів-призерів), сіянці шипшини, дерева, кущі, живці троянд. Самовивіз. Ціна договірна.

Одеська обл.,
тел. 8 (04855) 66-331, 8 (097) 275-24-22

...50 сортів гіацинтів, крокуси, нарциси, іриси, лілійники. Конверт – каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

...найкращі сорти суниці: Ольвія, Розана, Веселка, Королева Єлизавета, Морський пейзаж та інші. Великоплідну малину, аґрус, смородину, порічки, ожину. Опт, роздріб. Конверт – каталог.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19615,
тел. 8 (0472) 30-29-28, моб. 8 (097) 575 -77-81

...продам дворічні саджанці яблуні на карликових підщепах зимових сортів.

Тел. 8 (097) 342-60-78

...іриси високі бородаті – 275 сортів, півонії – 30 сортів.

Микола Іванович Музичук,
смт Юльївка, Запорізький р-н,
Запорізька обл., 70434

...тюльпани 300 сортів (60 бахромчастих), нарциси, гіацинти, іриси, лілійники. Ціни низькі.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 100, м. Київ, 04074

...інкубаційні яйця, добові курчата, молодняк порід курей: кохінхін, чорний, голубий; брама: темна, світла, золотиста, куріпчаста; орпінгтон: чорний, жовтий, віандот срібний; юрловські – голосисті; італійські срібні, цесарки; лебеді: чорні, чорношиї; декоративні качки: мандаринки, каролінки, огарі, казарки; павичі: індійські, білі, чорнокрилі; фазани.

Сергій Миколайович Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка,
Уманський р-н, Черкаська обл., 20300,
тел. 8 (050) 38-38-288

...чистопородних травоїдних поросят породи мангал та корейських.

м. Кіровоград,
тел. 8 (096) 930-44-26, 8 (050) 056-92-99,
8 (0522) 37-47-77

...як позбутися пристрасті до алкоголізму та куріння без відома пацієнта, зняти окуляри назавжди. Фіточай (50). Вигрібні ями без викачування, очистка каналізаційних труб. Мурайя, фейхоа, банан, який плодоносить, кокосовий ґрунт, апельсин, мандарин, лимон, каліфорнійський черв'як, чайний, кефірний гриб, морський рис, глива, печериці, боровик, шиї-таке, опеньки, маслюки, сухі лікарські трави, виноград. Плоскоріз Фокіна.

Книги. CD диски – відео.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32,м. Харків, 61052

...саджанці декоративних культур. Каталог з фото на сайті www.miroslav.vn.ua. Оперативна доставка нічним експресом, поштою.

Мирослав Степанович Гуменюк,
п/с 1858, м. Вінниця, 21021

...вирощуємо і реалізуємо племінних кроликів – акселератів породи Білий велетень, за технологією академіка І. Михайлова.

Тел. 8 (097) 933-51-33,
веб сайт: www.ecokrol.com.ua

...саджанці великоплідних: суниці садової, малини та смородини з власної колекції. Конверт з марками на 2,20 грн. – об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н,
Вінницька обл., 23242

...курчат: брама, кохінхін, орпінгтон, кролів: бельгійський фландр.

О.Л. Літун,
а/с 48, м. Тульчин, Вінницька обл., 23600,
тел. 8 (067) 898-87-01

...барвисті пакети для насіння, пакетоване і вагове насіння овочів, квітів. Засоби захисту рослин, ціни від 34 коп.

Сергій,
м. Київ,
тел. 8 (050) 422-59-54, 8 (098) 636-69-98

...саджанці фундука великоплідного, червонолистого, жовтолистого, смородини, порічок, ожини безколючкової, калини, жимолості.

Тел. 8(044) 405-59-59; 8(050)330-64-80

... саджанці троянд для всіх ґрунтово-кліматичних регіонів України: двокольорові, смугасті, блакитні, зелені. Для кольорового каталога надсилайте конверт, марки – 2,20 грн.

А.Я. Береза,
а/с 238, м. Красноармійськ-7, 85307,
тел. 8 (066) 345-69-72

..."Клубничный рай". Найкращі великоплідні сорти.

Микола Миколайович Єгоров,
с. Малі Будища, Гадяцький р-н, Полтавська обл.,
37302, тел. 8 (097) 184-51-04

...цитрусові, тропічні, лікарські, садові саджанці. Конверт-каталог.

Антон Справцев,
просп. Миру.3-а, кв. 2, м. Чернігів, 14000

...троянди, тюльпани, нарциси. Замовляйте великий кольоровий каталог за телефоном або письмово.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98403,
тел. 8 (06554) 422-77, 443-98, 8 (050) 972-87-45, 8 (067) 255-68-51

...тюльпани на вигонку. Цибулини та дітки.

Тел. 8 (05632) 4-78-13, 8 (050) 204-29-90

...карликові бородаті та високі бородаті іриси. Конверт – каталог.

Олена Йосипівна Свириденко,
вул. Урицького, м. Хмельницький, 29025,
тел. 8 (097) 275-33-19

...високі прибутки від сушіння овочів, фруктів, ягід та зелені. Технології, збут. Юридична підтримка. Повна інформація поштою у вашому конверті із з/а.

В.П. Шевчук,
а/с 153, м. Вінниця, 21004,
тел. 8 (097) 247-18-84

...червоного каліфорнійського черв`яка, інструкція по розведенню і догляду в подарунок.

Тел. 8 (066) 181-58-84

...іриси.

а/с 127, м. Київ, 03035

...цибулини тюльпанів, гіацинтів, крокусів із Голландії на вигонку.

Тел. 8 (03654) 2-31-15; 8 (097) 664-88-33, L-mail:volodia ostrog@mail.ru

...картопля – 130 найкращих сортів із Сумщини. Суперновинки.

А.М. Дзюба,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н, Сумська обл., 41122

...полуниці: Кама, Ольвія, Хоная, Єлизавета 2, жоржини, капріфоль, троянди.

Н.Г. Бондаренко,
тел. 8 (096) 248-30-24

...схеми і опис крапельного, підземного, дозованого і автоматичного поливу рослин (10 грн.) і каталог.

а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...продам страусів Ему дорослих, обмін.

Тел. 8 (096) 834-12-32

...надішлю збірку беззатратних маловідомих технологій надприбуткового овочівництва: 19 способів збільшення врожаїв у 2–4 рази без поливу, добрив, "хімії", опалення теплиці і т.д. Ціна – 25 грн. з передоплатою, або 40 грн. – післяплатою. Призер всеукраїнських конкурсів, автор статей.

Максим Петрович Курінний,
вул. Суворова, 49, смт Високопілля, Херсонська обл., 74000

...молодняк курей орпінгтон, кохінхін, корейських поросят.

Тел. 8 (096) 419-58-54

...саджанці найкращих і нових сортів суниці садової різного строку достигання, в т.ч. Королеви Єлизавети, шпалерно-ампельної (виткої) – 2 сорти; шпалерно-ампельної з рожевими квітами; а також сорту-шедевру Evie-II – новинка, найкращий сучасний сорт безперервного плодоношення.

Бажаючим – "Технологія вирощування суниць на грядах – гребенях" (розробив В.П. Стаднюк – агроном-плодоовочівник з 45-річним стажем. Дає змогу позбутися виснажливого просапування, частих поливів, отримати до 600 кг ягід з 1 сотки. Опис, схеми, технологія будівництва і вирощування).

Саджанці новітніх дворічних саджанців чорної смородини, малини-супер, троянд та ін. Поштою і на місці, за попередньою домовленістю.

Валерій Іванович Мельник,
с. Чернявка, Оратівський р-н, Вінницька обл., 22612

...саджанці суниці садової у горщиках, 100%-на приживлюваність, з квітня по жовтень. Промислові та колекційні сорти на будь-який смак, новинки. Відправка автобусом (Донецький, Луганський, Харківський напрямки). Хвойні рослини. Опт та роздріб.

Сергій Анатолійович Хохлов,
тел. 8 (067) 398-41-80

...інкубаційні яйця брами золотистої, кролі породи сріблястий новозеландський.

В.О. Римаренко,
Вінницька обл., тел. 8 (096) 383-63-98

...молодняк травоїдних в`єтнамських свиней.

Анна,
Чернігівська обл., Кобижча,
тел. 8 (093) 648-86-57

...саджанці кімнатного плодоносного банана Київський карлик.

Роман Сергійович Биков,
тел. 8 (093) 867-70-40

...недорого цибулини тюльпанів таких класів: Флостера, Кауфмана, Грейга (всі надранні), Дарвінівські гібриди (ранні), Тріумф, махрові, бахромчасті, папугові, лілійні. Діє система знижок. Каталог – безкоштовно, у вашому конверті.

Борис Віталійович Ковальчук,
с. Затурці, Локачинський р-н, Волинська обл., 45523

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде **Б.І.Дегтярьов,** юрист

Право на користування земельною ділянкою без угоди на оренду

Навесні 2003 року отримав у спадок земельний пай, розташований на двох ділянках. У 2005 році отримав сертифікат на право на земельну частку (пай). З осені 2004 року однією моєю Земельною ділянкою користувався приватний підприємець без укладання договору оренди.

Чи маю я в даному випадку право на отримання орендної плати від приватного підприємця, котрий користувався моєю земельною ділянкою?

В.М.Вернигора,
с. Карліївка, Попільнянський р-н,
Житомирська обл.

Основним документом, що посвідчує право на земельну частку (пай), є сертифікат на право на земельну частку (пай), котрий містить відомості про її вартість і величину в умовних гектарах.

Орендні відносини щодо землі регулюються Цивільним та Земельним кодексами України, Законом України "Про оренду землі", а також договором оренди землі.

Відповідно до ст.13 Закону України "Про оренду землі" за договором оренди землі орендодавець зобов'язаний за плату передавати орендареві земельну ділянку у володіння та користування на певний термін, а орендар зобов'язаний використовувати її відповідно до умов договору й вимог земельного законодавства.

Однією з істотних умов договору оренди земельної ділянки є орендна плата, величина якої може переглядатися за згодою сторін. Отже, орендна плата за земельну ділянку має надходити власнику земельної ділянки відповідно до умов договору стосовно земельної ділянки.

Пунктом 12 Перехідних положень Земельного кодексу України повноваження щодо розпорядження землями в межах населених пунктів, до розмежування земель державної та комунальної власності, крім земель; переданих у приватну власність, виконують відповідні сільські, селищні, міські ради, а за межами населених пунктів – відповідні органи виконавчої влади.

Відповідна рада чи адміністрація може надавати в оренду земельну ділянку, власник якої ще не реалізував свого права (не оформив спадщини), передбачивши в договорі оренди термін чинності договору (до виявлення власника або звернення спадкоємця тощо). Ці договори укладаються на початку року й на один рік, а термін сплати визначається договором (зазвичай, після збирання врожаю).

Орендна плата за користування такою земельною ділянкою має надходити до органу місцевого самоврядування чи органу виконавчої влади й не підлягає поверненню власнику земельної ділянки до моменту оформлення спадщини, тобто одержання Свідоцтва про право на спадщину, виданого нотаріусом.

Після оформлення спадщини спадкоємець може скористатися належним йому правом на земельну ділянку, тобто вимагати переукласти договір оренди чи припинити його чинність, а також після укладання договору одержувати орендну плату за земельну ділянку.

Суперечки. що виникають за подібних обставин, вирішуються у судовому порядку.

***

Чи маю я право розірвати договір оренди земельного паю достроково й укласти договір оренди з іншим орендарем, який обіцяє більшу орендну плату та в обумовлений строк?

Г.О. Мартинюк, м. Ізяслав,
Хмельницька обл.

Згідно чинного законодавства договір оренди земельної ділянки набирає чинності після підписання його сторонами і затвердження його відповідною державною установою.

Укладання договору оренди землі відбувається за взаємною згодою сторін (орендаря та орендодавця), тобто є добровільною справою.

Отже, встановлення величини, форми та строків внесення орендної плати також відбувається за взаємною згодою сторін і зазначається у договорі оренди землі. Укладений таким чином договір оренди землі є обов'язковим для виконання сторонами.

Згідно статті 31 Закону України "Про оренду землі", договір оренди землі може бути розірваний лише за згодою сторін. На вимогу однієї із сторін договір оренди може бути достроково розірваний за рішенням суду в порядку, встановленому законом.

З оглядом на викладене, Ви не маєте права в односторонньому порядку розірвати договір оренди земельної ділянки.

Теравет – родзинка на городі

Високий відсоток загибелі розсади – це результат шоку, який відчуває рослина під час пересаджування і в разі нестачі вологи.

За результатами наукових досліджень, після поливу або коли пройшов дощ, 70% вологи випаровується, 20% потрапляє до грунтових вод, і лише 10% залишаються доступними рослині.

Суперабсорбент ТЕРАВЕТ розроблений для збереження вологи в грунті. Являє собою білі гранули, які при поливі вбирають воду в себе, створюючи в грунті значний резерв вологи. ТЕРАВЕТ – абсолютно нешкідливий, хімічно нейтральний, зберігає свої властивості в грунті більше 10 років. Може застосовуватися у всіх галузях сільського господарства.

На основі суперабсорбенту Теравет розроблені наступні препарати:

Гель-паста "Максимарін" – це живильний гель з мінеральними добривами. Він огортає коріння рослини і захищає його від пересихання. Забезпечує 99% приживлювання рослин.

Таблетки "Максимарін" – це суперабсорбент Теравет у гуміновій оболонці, пресований живильний грунт з мінеральними добривами. Використовується за будь-якого способу висаджування. Гуміновий склад забезпечує необхідні живильні речовини, а ТЕРАВЕТ зберігає необхідну вологу біля кореневої системи.

Дослідження 2006 р. Виноградники АФ "Магарач", с. Віліно.
"Внесення суперабсорбенту ТЕРАВЕТ до коріння плодоносного виноградника зробило позитивний вплив на зростання, розвиток і врожайність виноградних кущів. Його приріст склав 43,7 і 48,4 м-кодів, коли в контролі – 40,1 м. Зросла середня довжина паростків на 5,2–7,1 % у порівнянні з контролем.
Середня маса грона становила 172,8 і 180,7 г, що на 6,2–10,3 % вище, ніж у контролі. Вживання 8 пігулок препарату ТЕРАВЕТ дозволило підвищити врожай на 24,1 % (з 2,2 до 2,9 кг з куща). Цукристість соку ягід була на 0,3–1,0 % більша, ніж у контролі.
Національний інститут винограду і вина "Магарач", м. Ялта.
ПП "ТЕРАВЕТ – Україна".

ТЕРАВЕТ вносять у грунт поблизу коріння рослини. Застосовують при підготовці грунту, компостних сумішей та інших субстратів перед садінням рослин і для вже посаджених, дорослих рослин.
Теравет:
- Регулює вміст вологи рослині;
- Збільшує ефективність добрив;
- Забезпечує високу приживлюваність рослин при пересаджуванні;
- Діє в грунті до 10 років;
- Покращує аерацію і дренаж грунту.

За додатковою інформацією звертайтеся:

ПП "Дія Т"
м. Київ, бульвар Верховної Ради, 36 А
тел. 8 (044) 291-58-92, 8 (067) 503-04-48, 8 (050) 99-33-777
e-mail: diyt@mail.ru

Придбати препарати можна в магазинах Києва:

М-н "Садівник", вул. Мурманська, 8 (ст. метро "Лісова"), тел.(044) 361-08-29
М-н "Кактус", вул. Братіславська, 26
М-н "Рута", вул. Пестеля, 11, тел.8 (044)236-19-59

М. Вишгород, район Садового товариства Виноградар, "Садовий центр "Північне виноградарство", Тел. 8-050-959-62-65, 8-050-959-62-26, 8-050-285-20-69

Строки відновлення яблунь

У багатьох садівників яблуні нерідко гинуть або давно загинули. І через це на ділянці у кращому випадку нові саджанці-гілочки, а справжньої краси саду, тобто дерев, – немає.

Чому дерева вимирають?

Причин швидкого вимирання яблунь чимало. Приміром, великоплідні яблуні важко зберегти від гризунів. Молоді пагони напівкультурних дерев зі штамбовою кроною не завжди встигають визріти й підготуватися до зимових умов, тому вимерзають. Стовбури яблунь, особливо навесні, через надмірну сонячну активність і наявність озонових дір в атмосфері отримують опіки ультрафіолетовими променями, внаслідок чого на них розвиваються різні хвороби, у тому числі й так званий чорний рак. Захворюванню піддається основний провідник – стовбур, і дерево гине повністю. Чимало аматорів спостерігали такі негативні явища на власних ділянках і в інших садах. До цього варто ще додати щорічні атаки попелиці, парші та інших шкідників і захворювань.

Тож усе перераховане вище, а також несприятлива екологічна обстановка призводять до того, що строк життя яблунь у багатьох регіонах досить невеликий – до 10–12 років.

Проста арифметика

Оскільки без яблуні сад – і не сад, то доводиться садівникам-аматорам періодично відновлювати цю культуру на своїх ділянках. А для цього варто притримуватися певних строків.

Як уже згадувалося вище, тривалість плодоношення зокрема і життя яблунь загалом у наших садах, на жаль, невелика. Тож, якщо виходити з того, що яблуня починає плодоносити на п'ятий–шостий рік, а тривалість її життя – 10–12 років, щоб уникнути "пробуксовування" яблучного конвейєра, через кожні п'ять років необхідно підсаджувати нові яблуні.

Наприклад, ви посадили й хочете мати в саду чотири плодоносні яблуні. Виходить, через п'ять років вам необхідно посадити ще чотири яблуньки. В результаті у вас будуть рости вісім яблунь – чотири "дитини" у віці від року до п'яти і чотири значно доросліші – від п'яти до десяти років, тобто плодоносні. І, звичайно ж, вони потребують ретельного догляду та виконання усіх необхідних агротехнічних заходів.

Модна стрижка для малини

А чи не хотіли б ви домогтися порційного надходження врожаю малини й подовження періоду плодоношення рослин до кінця літа? Кандидат сільськогосподарських наук Г. Александрова з м. Санкт-Петербург (Росія) пропонує садівникам трішки поекспериментувати з довжиною пагонів.

З цією метою рано навесні в одних рослин обрізують тільки верхівки, в інших – вкорочують пагін на третину або наполовину, а на кількох стеблах залишають лише 10–15 см від довжини пагона.

За такого обрізування достигання врожаю починається спочатку на слабко обрізаних стеблах, трохи пізніше – на стеблах, укорочених на третину, потім – на тих, які вкоротили наполовину, і лише наприкінці літа достигають ягоди на стеблах, зрізаних дуже сильно.

Не купуйте "дешевого кота"...

Визначившись із породами, сортами і підщепами, вирішіть, де купуватимете саджанці. Краще звернутися до науково-дослідних установ, відомих садівничих фірм, розсадників з багаторічним досвідом роботи або авторитетних садівників-аматорів. Не ризикуйте, купуючи дешевого "кота в мішку" у випадкових людей, – в результаті такої "економії" ви переплатите навіть не вдвічі, як твердить відома приказка, а більше, враховуючи втрату кількох років в очікуванні плодів.

Купуючи саджанці, не соромтесь уважно їх оглянути. Зверніть увагу на розмір рослин. Навіть згідно з морально застарілим стандартом, який сьогодні ще діє на території України, мінімальна висота (рахуючи від кореневої шийки) стандартних некронованих однорічок яблуні та груші повинна бути не меншою за 110–120 см, а для кісточкових – 150 см. Подивіться, чи кора на кінчиках гілок у саджанців не зморщена. Це ознака того, що вони підсушені. Особливу увагу зверніть на кореневу систему. Вона повинна бути добре розвинена, розгалужена (чим більше дрібних корінців, тим краще приживлюється висаджене дерево). Дуже небажаним є наявність відламів основних коренів. Неприпустимими є напливи кореневого раку ("бурулі") на кореневій шийці та основних коренях: допускається ураження раком лише окремих дрібних корінців.

Насамкінець – кілька слів щодо віку саджанців. Часто власники нових незасаджених ділянок прагнуть придбати 4–5-річні і навіть старші дерева, щоб мати відразу "дорослий" сад. Однак слід зазначити, що чим більший вік дерева, тим гірше воно витримує пересаджування. Часто пересаджене 4–5-річне дерево 1–2 сезони адаптується на новому місці і лише потім починає нормально рости й плодоносити. Тим часом як добре розвинуті одно- або дворічки приживлюються набагато краще і вже у рік садіння, зазвичай, дають нормальний приріст. Крім того, у таких дерев простіше сформувати бажаний тип крони. Пам'ятайте також про те, що дерева кісточкових порід, старші двох років, приживлюються набагато гірше, ніж аналогічні за віком дерева зерняткових.

К. Василенко

ти вже на другому році життя. За насіннєвого розмноження часто відбувається розщеплювання властивостей материнської рослини, а вирощування дерева, що плодоносить, розтягується у часі до 4–5 років.

Догляд за молодою рослиною полягає в щорічному своєчасному пересаджуванні. Сигналом до чергового пересаджування слугує заповнення об'єму горщика кореневою системою, поява корінців у дренажному отворі. Доглядаючи за молодою рослиною, потрібно також своєчасно формувати швидко наростаючу крону. При утриманні на підвіконні для інжиру найоптимальнішою є форма крони, що дає змогу листю одержувати максимум світла, а сама рослина буде компактнішою. Вона формується обрізуванням пагонів, які активно ростуть, і прищипуванням (пінцируванням) верхівкових бруньок.

Інжир – дерево радості

Напевно, багатьом любителям кімнатного садівництва добре знайома ця невибаглива і декоративна, й плодова рослина. Інжир, інжирне дерево, смоковниця, винна ягода, фіга – назви однієї і тієї ж рослини з родини тутових. Поширений інжир майже в усіх країнах з тропічним і субтропічним кліматом, а також у Криму, на Закавказзі, в Середній Азії. Ця рослина дуже невибаглива – росте в листяних лісах, на відкритих схилах, скелях.

За даними археологів, інжир був окультурений в Азії не менше 5000 років тому. Про смоковницю неодноразово згадується в Біблії. У Стародавній Індії смоковницю присвячували великому богу Вішну, вона була там у великій пошані – її вважали священним деревом пізнання, під покровом якого Будді відкрилася істина. Згадки про смоковницю є у біблійних оповідях. В одній з них йдеться про те, що після гріхопадіння Адам і Єва, відчуваючи сором, прикрили свою наготу, зробивши собі прикриття з листя смоковниці, якої вдосталь росло в саду Едему. На багатьох фресках і картинах старих майстрів, написаних на біблійні та міфологічні теми, Єва зображена з листком смоковниці в руці. Часто у мовних зворотах нашої мови фігурує вираз – "прикритися фіговим листком". У царстві Ханаанському смоковниця була символом багатства і заможності. Відомості про інжир трапляються і в літературі стародавніх греків та римлян.

Як кімнатна рослина інжир відомий з 1548 р. У кімнатних умовах він сягає висоти не більше 1,7–2 м і має розлогу пухнасту крону. Це листопадна дводомна рослина з широкояйцевидними 3–5-пальчастолопатевими, великими, на довгих черешках листками. Утворює дві форми суцвіть: каприфіги (чоловічі) і фіги (жіночі).

У кімнатних умовах добре плодоносять такі сорти: Кадота, Далматський, Оглобша, Фіолетовий сухумський, Сочинський-7, Сонячний, Кримський.

Інжир невибагливий до ґрунту, посухостійкий, легко розмножується, тому виростити в домашніх умовах деревце, що плодоносить, під силу будь-якому садівнику.

Розмножується інжир живцями, насінням, кореневими паростками. Дерева інжиру, вирощені з живців і кореневих паростків, швидко ростуть і починають плодоноси-

Плоди – грушоподібної форми, важать 40–70 г, найчастіше мають фіолетове, червонувате і жовте забарвлення. Супліддя у повній стиглості, особливо в сушеному вигляді, надзвичайно смачні, поживні і корисні, містять до 75% цукру. З органічних кислот основна – лимонна, а в стиглих супліддях – гліцеринова. Супліддя інжиру багаті пектиновими речовинами, вміст заліза – до 1,3 мг%, міді – до 1,05 мг%. Завдяки великому вмісту калію інжир зміцнює серце й судини, а фермент фіцин сприяє розсмоктуванню тромбів кровоносних судин і лікуванню хронічних запалень суглобів. У медицині інжир застосовують як протираковий засіб. Супліддя сприяють травленню і стимуляції лактації у матерів, котрі годують груддю.

Плоди інжиру утворюються на пагонах поточного року поодиноко або парами в пазухах листків. Вони зав'язуються в лютому, а достигають у червні – липні. Знімають їх у міру достигання, коли шкірка набуде характерного для сорту забарвлення. Часто біля стиглого плоду з отвору на верхівці виступає крапля солодкого ароматного соку. Збільшенню цукристості плодів сприяють зменшення поливів і сонячне освітлення під час достигання. Достиг-

лі плоди можуть висіти на дереві більше місяця, не втрачаючи свого чудового смаку, але, перетримані, вони іноді дають тріщини. За утримання в доброму стані, грамотного догляду інжир може давати і два врожаї на рік.

Підживлення. З початком вегетації (наприкінці січня) деревце, що плодоносить, потрібно підживити комплексним мінеральним добривом. Проведене підживлення сприятиме кращому листоутворенню і пробудженню плодових бруньок. Подальші підживлення органічними і мінеральними добривами з інтервалом 10–15 днів стимулюють загальний розвиток рослини і щедре плодоношення.

Поливи і світло. Інжир – рослина світло- і вологолюбна, тому в період вегетації його краще утримувати у світлому приміщенні та рясно поливати. За нестачі вологи спостерігається скручування листків, а потім їхнє часткове опадання. В разі пересушування грудки землі листя може обсипатися повністю, і хоча при рясному поливі в подальшому листки знову виростуть, допускати цього небажано.

Під час вегетації рослину поливають рясно, але при достиганні плодів поливи дещо скорочують, щоб вони не були водянистими і не розтріскувалися. Не слід допускати й пересихання ґрунту під час плодоношення, інакше всі супліддя можуть передчасно осипатися. Для забезпечення доступу повітря до коріння потрібно через 5–6 днів після поливу акуратно розпушувати верхній шар ґрунту в горщику.

Період спокою. У зв'язку з тим, що інжир – рослина листопадна, взимку його краще тримати в прохолодному приміщенні з температурою плюс 2–3°С, щоб дати рослині відпочити. Для цього інжир можна залишити на засклений і утепленій лоджії, опустити в льох або підвал. Тим, у кого такої можливості немає, можна порекомендувати розмістити рослину впритул до шибки, відгородивши від теплого кімнатного повітря картоном, поліетиленовою плівкою або ж поставити горщик з рослиною на підлогу біля балконних дверей. Поливати в цей час потрібно зрідка, щоб ґрунт не перетворився на камінь. Підживлення припинити.

Профілактика проти шкідників інжиру – обприскування листків слабким розчином марганцівки, а також біопрепаратом Актофіт, почергово, раз на 3–4 місяці.

Інжир – це дерево радості. Спробуйте і ви виростити його у своєму домі, і воно подарує вам багато радості як зовнішнім виглядом, так і медовими плодами, як це сталося і в нас дома, під Києвом (див. фото). А починалося все з маленького саджанця три роки тому.

Віталій Маркуш,
м. Київ,
тел. 8 (044) 2275356, 8 (050) 3578268

Спонукала мене до написання цієї замітки та обставина, що багато виноградарів, які мені пишуть і з якими я зустрічався, неминуче зіткнулися з однією і тією ж проблемою. Причому ця проблема стосується не лише виноградарів з невеликим досвідом, але і досвічених.

Після виконання всіх рекомендацій щодо вибору місця для садіння, відбору саджанців, власне садіння і догляду за рослинами упродовж перших двох років і початку доброго плодоношення, яке радує око, вселяє гордість і впевненість у тому, що все вийшло, результати перевершили всі очікування: красиві виноградні кущі із зеленим листям і дозрілою лозою, великі нарядні солодкі грона масою близько 2 кг. І раптом непередбачуване. Через певний час (... 5–6-й рік після садіння) відбуваються разючі зміни. Кущі погано ростуть, хворіють на хлороз, лози тонкі, визрівання врожаю слабке, грона і ягоди невеликого розміру.

Розглянемо декілька причин та способів їх усунення. Одна з основних з-поміж них – це ущільнення ґрунту на винограднику і порушення повітряного режиму в зоні коріння. Через 5–6 років після садіння, під дією метеорологічних факторів, ходіння по ділянці, а також під власною масою ґрунт осідає й ущільнюється. Це ускладнює доступ вологи і повітря до коренів, погіршує умови для їхнього розвитку і повноцінного живлення виноградного куща. Коренева система виноградної рослини складається з товстого довгого коріння, яке служить для переміщення води і мінеральних речовин, та тонких мичкуватих корінців, які всмоктують воду і поживні речовини. В умовах кисневого голодування утворюються різні закисні сполуки в ґрунті, шкідливі для рослин, виноградна рослина починає хворіти на хлороз, який супроводжується пожовтінням листя. Рослина на кисневе голодування реагує різкіше, ніж на нестачу будь-якого елемента живлення. Тож за таких умов виноградний кущ голодує, бо закінчилися поживні речовини, які були закладені при садінні, а ще через відмирання тонкого всмоктуючого коріння в ущільненому ґрунті.

Восени, після збирання врожаю, потрібно виконати таку операцію. Відступивши з одного боку виноградного ряду на 50 см, прокопати канаву шириною 60 см і завглибшки 50 см, з обов'язковим обрізуванням коріння. Коріння, що обрізується, потрібно видалити з канави і, заклавши під кожен кущ 30–40 кг органічних добрив, засипати її ґрунтом. Якщо осінь була суха, а зима малосніжна, то навесні після відкривання кущів з інтервалом 15–20 днів слід добре полити виноградні рослини. Аби не зашкодити виноградним кущам, таку операцію потрібно виконати з іншого боку виноградного ряду через рік. Цей захід дасть змогу підвищити врожайність кущів на 40%.

Інша причина зниження продуктивності виноградних кущів, порушення їхнього живлення і зменшення тривалості життя криється в надземній частині: штамбах і багаторічних рукавах, які слугують для проведення води і розчинених в ній мінеральних солей від коріння до листків, а також є місцем відкладення запасних пластичних речовин.

Середня тривалість життя виноградної рослини – 20–30 років. Враховуючи екологічну обстановку, інтенсивність виноградарства, помилки, які були допущені під час садіння, формування, обрізування виноградної рослини, вирощування слабких кущів, уражених хворобами, – все це може суттєво знизити довговічність виноградного куща. Я детально не розкриватиму тему садіння і вирощування вино-

У виноградарстві дрібниць не буває

градних кущів до повного плодоношення, тому що вже ділився своїм досвідом на сторінках "ДСГ" й інших часописів, лише зупинюся на найважливіших моментах, які потрібно враховувати, і на помилках, яких не слід допускати.

Садивний матеріал необхідно купувати доброї якості, без ознак хвороб. Саджанці слід висаджувати на ділянки, які добре прогріваються і провітрюються, південної або південно-західної експозиції, в наперед заготовлені ями. Відстань між кущами і між рядами 2–2,5 м. Дуже важливо визначитися, яке формування застосовуватиметься на даному винограднику, адже надалі доведеться виправляти помилки і завдавати рани майбутнім рукавам. Формуючи кущі віяловим способом із застосуванням 4–6 рукавів, потрібно знати, що довжина рукавів має дорівнювати половині довжини відстані між кущами (якщо відстань між кущами 2 м, то довжина рукавів – 1 м). При формуванні рукавів потрібно домогтися, аби кожен із них виріс автономно з голови куща, що полегшить заміну старіючих. Надалі слід навчитися правильного обрізування виноградних кущів, які почнуть плодоносити. Є десятки видів формувань, однак найпоширеніше на території України – це віялове багаторукавне. На кожному з 4–6 рукавів формується плодова ланка: 1–2 лози на 8–10 вічок і сучок заміщення на 4 вічка. Сучок заміщення, зазвичай, розміщується нижче плодової лози.

Потрібно пам'ятати, що дрібні рани, яких завдають кущам, гояться важко, а більше 1 см повністю заживають дуже рідко. Тому рани мають бути якомога менші і розміщуватися з одного боку рукава. Під час обрізування непотрібних пагонів не слід залишати пеньків і не пошкоджувати живих тканин рукавів. Необхідно виявляти обережність при укриванні кущів на зиму, аби уникнути механічного пошкодження рукавів.

Після 6–7років плодоношення настає значне закупорювання судин рукавів виноградного куща, що в свою чергу призводить до втрати ними здатності проводити воду і до відмирання тканин. З цього часу необхідно приступати до щорічної почергової заміни рукавів на кущі. Не виключено, що про це кущ сам попередить і в основі куща почнуть зростати 1–2 паростки із сплячих вічок.

Слід враховувати, що на щеплених виноградних кущах і при заміні одного сорту на інший методом щеплення, при повному на перших порах афінітеті (сумісності), через декілька років це призведе до слабкого росту і зниження плодоношення.

І нарешті остання і дуже суттєва причина, яка призводить до ослаблення кущів, зниження врожаю, а інколи й до загибелі виноградної рослини – це різні хвороби винограду. Виноградна рослина відзначається великою сприйнятливістю до хвороб, кількість яких сягає близько 500. Із зрозумілих причин я не буду детально зупинятися на їх описі і заходах боротьби з ними, а поділюся досвідом, як не допустити появи хвороб на винограді. Хвороби бувають інфекційні та неінфекційні. Неінфекційні хвороби винограду спричиняються несприятливими ґрунтовими і погодними умовами: нестача або надлишок елементів живлення в ґрунті, надлишок активного вапна, надлишок або нестача макро- та мікроелементів у ґрунті.

Інфекційні хвороби поділяються на грибні, бактеріальні й вірусні. Якщо грибні хвороби такі – мільдью, оїдіум, сіра гниль, антракноз уражують суцвіття, грона, листя і молоді паростки, то вірусні й бактеріальні, такі, як еска, чорна плямистість, особливо, бактеріальний рак, уражують багаторічні частини кущів (паростки, рукави, штамби). Давно відомо, що хворобі легше запобігти, ніж її лікувати. Як було відмічено вище, виноградні саджанці потрібно висаджувати доброї якості, без ознак хвороб . Саджанці мають бути стійкі до хвороб і низьких температур.

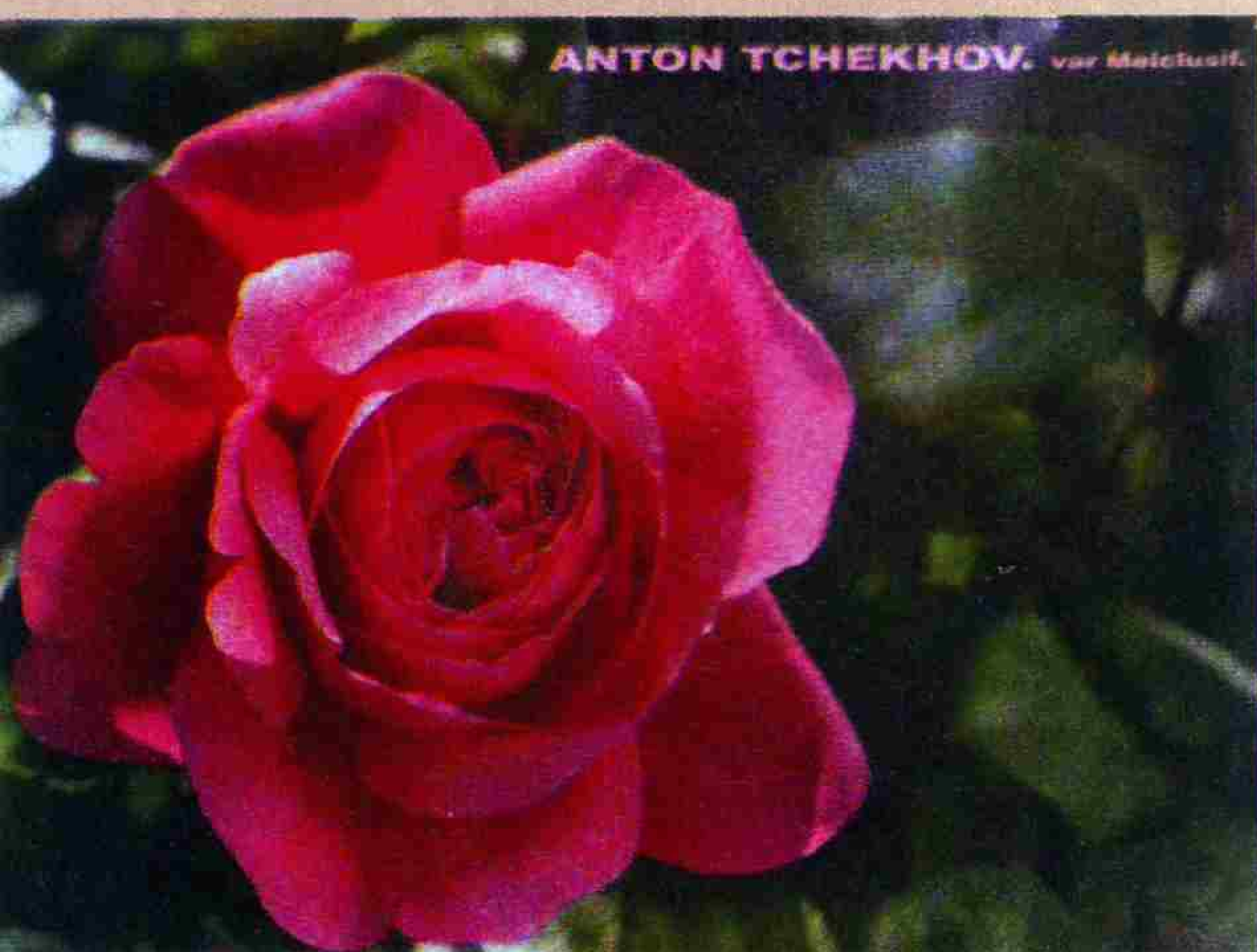
На винограднику не повинно бути бур 'янів. Усі частини виноградного куща треба підв'язувати на шпалеру і здійснювати своєчасне обламування, пасинкування і карбування паростків. На виноградних кущах необхідно проводити триразову профілактичну обробку фунгіцидами. Перша обробка при досягненні паростками довжини 10–15 см, друга і третя – до та після цвітіння. Своєчасне і збалансоване внесення фосфорних і калійних добрив та мікроелементів: заліза, цинку, марганцю, бору підвищить стійкість виноградної рослини до хвороб.

Поливати виноградний кущ потрібно крапельним або дренажним методом, уникаючи суцільного затоплення ділянки. Після катарування (видалення росяного коріння в перші два роки після садіння саджанців) зрізи слід обробити садовим варом і не засипати ґрунтом. При обрізуванні паростків зріз має проходити через вузол, де був вусик, аби запобігти проникненню бактерій. При обрізуванні старої деревини по можливості не варто залишати пеньків, тому що, засихаючи, вони розтріскуються, створюючи умови для проникнення інфекції.

Увесь інструмент після закінчення роботи має бути поміщений у спеціальний розчин. Обрізані виноградні лози, листя, матеріал, що використовувався для підв'язування пагонів, виносять за межі виноградника і спалюють. Щороку кущі обробляють 5%-ним розчином залізного купоросу і виконують заходи щодо захисту виноградних кущів від низьких зимових температур.

Я сподіваюся, що ця інформація допоможе як виноградарям-початківцям, так і виноградарям з невеликим досвідом зрозуміти, що вирощувати виноград цікаво і корисно. Але, щоб не створювати проблем собі і рослині, потрібно звертати увагу на всі дрібниці, якими б незначними вони не видавалися.

В.І. Загурський,
вул. Лісна, 26-а, сел. Новомиколаївка,
Верхньодніпровський р-н, Дніпропетровська обл., 51653,
тел. 80671073826

Квіткова феєрія

Нині на шпальтах усіх газет, на радіо і телебаченні чи не найуживанішим стало гнітюче слово "криза". Про неї говорять, на неї очікують, її бояться. Чи вдасться її уникнути? Адже вона повсюди.

Однак нещодавно відбувся чи не єдиний захід, на якому не позначилася ця неминуча ознака нашого сьогодення. Принаймні, особисто в мене створилося таке враження. Насамперед, тому, що люди тут посміхалися, захоплено розглядали квіткові новинки вітчизняної та іноземної селекції і просто раділи весні й красі, які відчувалися тут у всьому.

А відбулося це свято краси і квітів 1–3 квітня 2009 року у Міжнародному виставковому центрі і подарували його киянам ТОВ "Компанія "Місто Мрії" (Україна) та ВТО Exhibitions B.V. (Нідерланди) за офіційної підтримки Спілки українських квітникарів, Спілки квітникарів Голландії та Українського союзу промисловців і підприємців.

Незважаючи на те, що квитки на виставку коштували недешево (35 грн.), відвідувачів тут не бракувало, а до багатьох стендів навіть важко було дотовпитися, щоб роздивитися експонати та отримати консультації від всесвітньовідомих фахівців "із перших рук". Недарма ж "Flowers & HorTech Ukraine" справедливо називають найважливішою в Україні міжнародною виставкою з квіткового бізнесу. Її головними тематичними розділами були квітковий бізнес і флористика, новітні технології вирощування, машини й устаткування, тепличні комплекси, системи зрошення і поливу, пакувальні матеріали, товари для флористики, засоби захисту рослин тощо. А ще вона надала унікальну можливість ознайомитися із сучасними технологіями вирощування та продукцією відкритого і закритого ґрунту, оцінити стан ринку, обмінятися новими ідеями, і, найголовніше, укласти вигідні контракти й знайти нових ділових партнерів.

Під час урочистого відкриття виставки почесні гості залишили собі на згадку шматочки червоної стрічки.

На урочисту церемонію відкриття 1 квітня 2009 р. було запрошено Президента Українського союзу промисловців і підприємців, Народного депутата України – пана А.К. Кінаха, Надзвичайного та Повноважного Посла Королівства Нідерланди в Україні – пана Рона Келлера, Надзвичайного та Повноважного Посла Франції в Україні – пана Жака Фора, Радника з сільськогосподарських питань Посольства Німеччини в Україні – пана Фолкера Зассе.

Відкриваючи IV Міжнародну спеціалізовану виставку з квіткового бізнесу, садівництва, ландшафтного дизайну й флористики "Flowers & HorTech Ukraine 2009", Президент Українського союзу промисловців і підприємців, народний депутат України Анатолій Кінах наголосив, що квітковий бізнес, незважаючи на фінансову кризу, має великі перспективи. Для його розвитку в Україні є значний земельний, науково-селекційний та кадровий потенціал. Сьогодні квітковому бізнесу як ніколи потрібна нова інфраструктура, яка б вмонтувала в єдину систему великих і дрібних виробників. Саме тому в Україні необхідно відкриття квіткової біржі.

За словами Анатолія Кінаха, більшість квітів, що реалізуються на ринку, сьогодні імпортуються з-за кордону (Нідерланди, Еквадор, Туреччина, Колумбія). У 2008 році обсяг імпорту квітів становив 42 млн. доларів. Сьогодні ринок вирощування та продажу квітів – це молода й перспективна галузь, яка швидко розвивається. "На 132 гектарах теплиць щорічно вирощується 780 млн. штук квітів, що становить близько 3,7 штуки на одного жителя країни в рік. У пла-

нах учасників ринку збільшити цей показник до 7 штук на одного українця", – повідомив Президент УСПП.

Анатолій Кінах нагадав, що специфічні проблеми розвитку квіткового бізнесу відомі УСПП, і Союз готовий допомагати в їхньому розв'язанні. Однак ринок квітникарства не ізольований від загальних тенденцій підприємництва в Україні і так само потребує запровадження більш сприятливих умов господарювання. Вже майже півроку діє створена за участі УСПП Антикризова рада громадських об'єднань промисловців і підприємців. "На нещодавньому засіданні Правління УСПП було прийнято антикризову програму, яку ми будемо пропонувати Уряду, Верховній Раді України", – сказав Анатолій Кінах.

Чехівська троянда

Під час проведення цьогорічної виставки Міжнародний виставковий центр буквально потонув у квітах – майже біля кожного стенду у повітрі відчувався ніжний аромат троянд, азалій та інших квітів. Але вінцем заходу стала чехівська троянда, яку на честь 150-річчя від дня народження Антона Павловича Чехова презентувала французька селекційна компанія Meilland International. Це новий яскраво-малиновий сорт троянди – "Антон Чехов". Під час урочистої й надзвичайно красивої театралізованої презентації відбувся традиційний ритуал європейських селекціонерів – "хрещення" цього сорту. "Хрещеним батьком" його став відомий вітчизняний письменник Андрій Курков, який написав книгу про відомого селекціонера Мічуріна.

Виявляється, французи знайомі не лише з творчістю російського класика, а й багато чули про його "садову" спадщину. Адже Антон Павлович Чехов був пристрасним садівником – невелику ділянку на околиці Ялти він зумів перетворити на чудовий сад, а його колекція троянд налічувала 57 сортів! Ось чому французькі квітникарі, вивівши нову селекційну троянду, дали їй ім'я знаменитого письменника.

Однак не лише чехівською трояндою милувалися відвідувачі – щогодини тут відбувався якийсь цікавий і пізнавальний захід.

Флористична феєрія

Під час виставки відбулися майстер-класи відомого флористичного дизайнера з Голландії, переможця Чемпіонату світу з флористики Йохана Хейсмана, який уже понад 25 років керує власним квітковим магазином. Відвідувачі його майстер-кла-

сів із захопленням розповідають, що він зазвичай показує напрочуд цікаві флористичні роботи. Протягом 1–3 квітня всі бажаючі мали змогу побувати на майстер-класах "Святкування Дня Ангела", "Великдень", "Заручини і весілля" тощо.

Майстер-клас з флористичного дизайну "Квітковий ринок Сан-Ремо" показала лауреат багатьох конкурсів, дизайнер Ріта Мілані з Італії, яка створювала композиції для пісенного конкурсу Сан-Ремо та театру опери "Ла Скала". М'який середземноморський клімат дає змогу вирощувати тут квіти на зріз і декоративно-листяні рослини у відкритому грунті або в теплицях, що не опалюються. Цю безперечну конкурентну перевагу вдало використовують італійські квітникарі.

День Франції: нові технології та турбота про природу

За підтримки Французької агенції з питань міжнародного розвитку підприємств, Економічної Місії при Посольстві Франції в Україні та Спілки українських квітникарів на виставці вперше був представлений французький колективний павільйон. Провідні французькі компанії поділилися унікальними технологіями в галузі садівництва, квітникарства і ландшафтного дизайну.

Відкриваючи цей захід, Ірина Слободянюк, президент Спілки українських квітникарів, розповіла про розвиток квіткового бізнесу в Україні. Вона зазначила, що квітникарство в Україні – ще досить молода галузь, але вона дуже швидко розвивається, навіть незважаючи на економічні негаразди сьогодення. Українські квітникарі швидко навчаються, переймають досвід своїх закордонних колег. Як результат, майже всі найбільші вітчизняні виробники за останні 6 років розширили площі своїх тепличних господарств. Якщо у 2002 році в Україні було реконструйовано і використовувалося 40 гектарів теплиць, то в 2007 році – вже 132 гектари. Про обсяги капіталовкладень у галузь яскраво свідчить такий показник: будівництво "з нуля" одного гектару теплиці коштує 1,5 млн. євро.

Радує те, що нині на квітковий ринок приходять нові інвестори, які вважають цю галузь доволі вигідною для вкладання коштів.

Жюльєн Імбер розповів про власний багаторічний досвід у рослинництві. Він належить до 8 покоління в родині, яка не одне сторіччя працювала на створення й процвітання власного підприємства. У розсадниках IMBERT, закладених ще в 1840 р. у ліонському регіоні Франції, вирощують понад 1000 найменувань рослин – хвойні та плодові дерева, листяні й вічнозелені кущі, троянди, виткі рослини та різні види трав.

Однак чи не найбільшою перевагою свого господарства Жюльєн Імбер вважає його високу екологічність. У розсадниках IMBERT прагнуть завдавати щонайменше

шкоди навколишньому середовищу, застосовуючи лише механічне прополювання, біологічний захист від шкідників і хвороб, “не хімічне” підживлення гноєм та упаковки, які швидко розкладаються і не завдають шкоди природі. Усі відходи виробництва утилізують або закладають у компост.

Надзвичайно цікавим виявився і досвід компанії Trypheme, відомої своїми ландшафтними проектами по всій Європі, у т.ч. і в країнах СНД. Фахівці Trypheme пропонують сучасні технології вертикального озеленення, що передбачає швидке й легке озеленення ділянок, господарі яких прагнуть захистити себе від шуму, вітру, небажаних поглядів та неестетичного вигляду.

Французькі дизайнери вважають, що стіна – це потенційна можливість створити сад на обмеженій території. Тому й не дивно, що нині мода на “зелені” стіни швидко поширилася по всій Європі. Тут переконані, що у великих містах вертикальне озеленення просто необхідне – воно створює сприятливий мікроклімат, поліпшує екологічну обстановку, декорує негарні на вигляд стіни промислових споруд і запобігає розпису парканів та будинків графіті. Мабуть, саме через це в Європі щороку збільшується кількість бажаючих прикрасити не тільки своє подвір’я чи паркан “зеленими” стінами, а й інтер’єр оселі чи офісу.

Для такого вертикального озеленення потрібно налагодити крапельний автополив і придбати або виготовити решітку, на яку обпиратимуться рослини. Встановлюють її за 5 см від стіни, щоб запобігти нагромадженню зайвої вологи й виникненню плісняви. А ще французькі дизайнери рекомендують використовувати ґрунтосуміш із застосуванням блоків із моху. Він добре втримує вологу і перші два роки підживлює рослини. Найпоширеніші рослини для вертикального озеленення – папіруси, агави. Фахівці Trypheme стверджують, що такі “живі” стінки можуть витримувати морози до -20°С, але краще взимку зберігати рослини у холодних теплицях.

Жером Жиле розповів про розсадник Naudet, заснований у 1876. Він має багаторічну історію з насадження дерев, що дає змогу одночасно розвивати кілька напрямків діяльності: рекультивацію, рослинництво та інструментарій, спеціальне вирощування ялинок до новорічних свят тощо.

У розсадниках Жерома Жиле працюють бригади ручної праці, які ретельно й дбайливо відновлюють ліси у Франції. Він вважає, що нині кожна країна світу повинна мати спеціальну державну програму з відновлення і поповнення лісових насаджень, без яких життя на землі може стати неможливим.

Велику увагу компанія Naudet приділяє пошуку нових видів енергетичних рослин. Нині у Франції для опалення широко використовують біомасу – псевдоакацію, вербу, різні види тополі тощо. Насіння цих рослин вони закуповують у Канаді та Угорщині, але Жером Жиле зазначив, що охоче відгукнувся б на співпрацю з українськими колегами.

Однією із “родзинок”, представлених французькими дизайнерами на виставці “Flowers & HorTech Ukraine 2009”, були стабілізовані рослини. Запатентовані в Іспанії технології дають змогу французькій компанії Verdissimo у кілька разів подовжувати життя рослин, завдяки обробці спеціальним гліцериновим розчином, різними харчовими барвниками та ін.

Коштують такі рослини у 3–4 рази дорожче за звичайні, але зрізані квіти можуть простояти у вазі 1–2 тижні, а стабілізовані – не менше року. Окремі ж з таких рослин не втрачають своєї краси 3–5 років, а деякі декоративні композиції із живого листя залишаються зеленими до 15 років.

У компанії Verdissimo працюють не тільки з трояндами або калами. Тут пропонують різноманітні стабілізовані кущі й дерева, середземноморські рослини і навіть африканські пальми. І, що надзвичайно важливо, – новітні технології, які “подовжують” життя рослинам, які прикрашають наші оселі, одночасно дають змогу зберегти природу, а це особливо потрібно у наш час.

Після відвідування виставки “Flowers & HorTech Ukraine 2009” складається враження, що у квітковому і ландшафтному бізнесі працюють лише оптимісти. Бо, незважаючи на складну фінансову ситуацію в усьому світі, яка змушує людей турбуватися про своє майбутнє, квітникарі продовжують збільшувати площі розсадників і теплиць або намагаються ефективніше використовувати ті, що вже є. І все це заради того, щоб створювати й примножувати красу на землі і дарувати людям радість. Підтвердженням слугує і той факт, що цього року у виставці взяли участь понад 150 компаній із 16 країн світу. Тож її організатори впевнені, що криза не зупинить квіткову індустрію. Сподіваємося, що так воно й буде.

О. Кисленко

Актара + Максим = комплексний захист картоплі і не тільки...

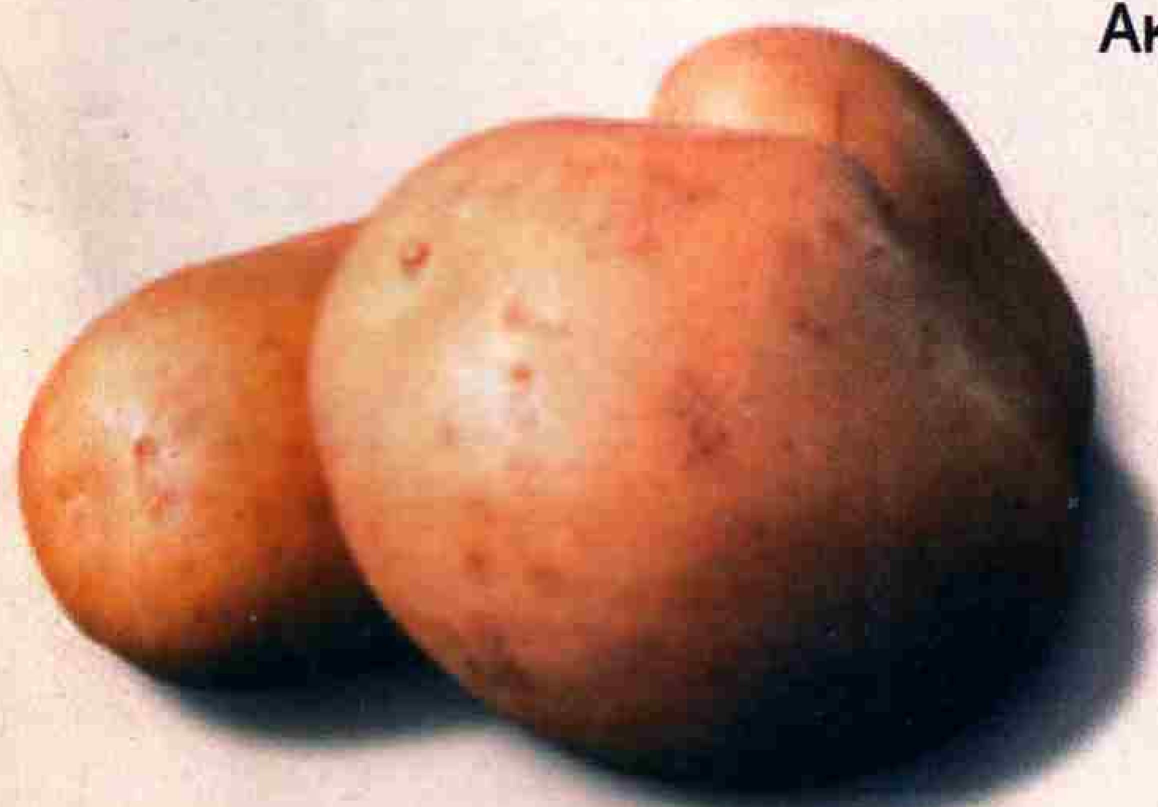
Картопля в Україні традиційно лишається найпоширенішою культурою на присадибних ділянках. Але останніми роками змінюється принцип захисту картоплі від колорадського жука. Все більше городників застосовують обробку бульб картоплі перед посадкою замість традиційного обприскування.

Цей метод має неабиякі переваги:

- значно подовжується захисний період, що важливо, коли немає можливості постійно наглядати за посадками;
- захищається вся рослина – від бульби до молодих пагонів;
- ефективність дії препарату не залежить від погодних умов;
- не відбувається знесення препарату на сусідні ділянки або культури;
- безпечність для бджіл та інших корисних комах.

Для обробки бульб перед посадкою швейцарська компанія «Сингента» пропонує два препарати: Актара 25 WG, в.г.(**захист від колорадського жука, попелиць, дротяників, личинок хрущів та капустянки**) і Максим 025 FS, т.к.с.(**захист бульб від усіх видів парші, ризоктоніозу, фомозу, фузаріозу та інших**).

Робочий розчин препаратів Актара 25 WG, в.г., та Максим 025 FS, т.к.с., наносять на бульби, після чого їх можна висаджувати або безпосередньо після обробки, або впродовж трьох днів без втрати ефективності препарату. Актара 25 WG, в.г., не впливає на схожість бульб, а Максим 025 FS, т.к.с., має позитивний вплив на схожість та силу росту. Після посадки Актара 25 WG, в.г., з поверхні бульб поступово переходить в грунтову вологу, а звідти через корінці – в бадилля молодої рослини. Частина препарату лишається в грунті, де знищує грунтових шкідників. На 60–65 день Актара 25 WG, в.г., практично відсутня в грунті – вона накопичується в бадиллі. Актара 25 WG, в.г., рухається в рослині тільки ксилемою (знизу вгору) і не переходить з відтоком пластичних речовин у молоді бульби. Цей факт у поєднанні з низькою токсичністю препарату ($ЛД_{50}$>5000 мг/кг) дає змогу здійснювати раннє збирання картоплі – через 60 днів після посадки, а захисний період триває до 90–100 днів.

Для досягнення аналогічного ефекту від застосування інших препаратів-аналогів потрібно збільшувати їхню норму витрати вдвічі-вчетверо.

Максим 025 FS, т.к.с., не справляє системної дії, але має проникаючий ефект. Частина його проникає через шкірку картоплі і захищає сходи від ризоктоніозу, більша ж частина препарату лишається в грунтовій волозі де захищає наростаючі бульби від парші та інших збудників хвороб картоплі, які містяться у грунті.

Для приготування робочого розчину 6 г Актари та 25–30 мл Максима розводять в 400–500 мл води, що розраховано для обприскування 25–30 кг бульб картоплі для посадки на 1 сотці. Для отримання найкращого результату слід ретельно обробити бульби – не менше 2/3 поверхні.

Застосування двох окремих препаратів має додаткові переваги. Так, залишки або невикористані Актару і Максим можна застосувати згодом. Актару застосовують методом обприскування плодових, овочевих культур від комплексу шкідників або поливанням, приготувавши 0,2% розчин (2 г препарату на 2 л води). Цим розчином поливають ягідники, розсаду овочевих культур для захисту від грунтових та ранньовесняних шкідників.

Розчином Максима обробляють насіннєву картоплю перед закладанням на зберігання для захисту від парші, мокрої та сухої гнилей, фузаріозу. Замочування в розчині Максима цибулин декоративних культур перед посадкою або перед закладанням на зберігання запобігає розвитку пліснявіння посадкового матеріалу, фомозу, ризоктоніозу, сірої гнилі та інших грибкових хвороб.

З питань застосування та придбання звертайтесь до Консультаційного центру ТОВ "Сингента" за телефоном 8 800 500 44 90 (безкоштовно зі стаціонарних телефонів).

В.К.Термено, менеджер ТОВ"Сингента"

Ліц. серія АБ №115733 від 15,11,2004 р.

Реєстраційне посвідчення № А 01393
Реєстраційне посвідчення № А 01251

Догляд за молодняком мангалів

У № 2 журналу "Дім, сад, город" за 2009 рік надруковано мою статтю "Мангал – цікава й корисна порода". Багатьох читачів цікавить, чим мангали схожі на свійських свиней, а чим відрізняються, як їх розмножувати, як доглядати за молодняком. Про це йдеться у моїй новій розповіді.

Для отримання здорового приплоду необхідно перед опоросом подбати про свиноматку. За два–три тижні до опоросу свиню відділяють від стада чи від кнура до окремої загородки. Раціон у цей час не змінюється, хоча поступово слід зменшити кількість соковитих кормів. За день–два до опоросу свиноматка може поводитися іноді неспокійно, розривати й переносити в зубах сіно та солому – робити лігво. Добре видно, що в неї опускається живіт та наливається вим'я.

Під час опоросу присутність господаря не обов'язкова, а в разі присутності допомагають поросятам позбутися плівки та прикладають їх до сосків (особливо слабших поросят). Ікла поросятам на защипують.

Протягом трьох днів після опоросу виводку потрібно надавати більше уваги. В цей час підстеляють свині тонким шаром солому, щоб у ній не заплуталися поросята. У 3, 13 і 23 дні поросятам роблять ін'єкції залізовмісних препаратів (Суіферовіт тощо). З семи днів вони починають їсти траву, а вже з 13 днів шукають біля матері кашу або суху дерть, тому за відлучення у місячному віці вони вже живляться самостійно, без обмежень. У місячному віці середнє порося важить 8–10 кілограмів. Молодняк особливих щеплень не потребує, проте періодично необхідно робити протигельмінтну профілактику.

Після відлучення поросят свиню пускають до кнура і через 3–5 днів вона спаровується, у разі холодів її потрібно одну–дві доби потримати в приміщенні, щоб уникнути маститу. Свиня може залишатися у стаді чи біля кнура майже до наступного опоросу.

Поросята з двотижневого віку привчаються до вигулу на дворі, поступово збільшується час вигулу, що сприяє їхньому кращому росту. Поросят можна годувати різними видами кормів, але не рекомендується до двох місяців давати екструдери.

На вигулі для молодняка потрібно зробити заглиблення або басейн, де б поросятка могли купатися, рятуючись від спеки та різних видів підшкірних кліщів (а для цього у воду потрібно додавати дизпаливо чи перероблене моторне мастило).

З місячного віку поросята добре піддаються дресируванню. Якщо їм надавати достатньо уваги, то вже через тиждень вони реагують на дані їм клички і беруть їжу з рук. А за кілька місяців дресирування вони можуть виконувати різноманітні команди. Саме в цей період поросята привчаються до різноманітної їжі. До тримісячного віку смугастість починає зникати. Залежно від температурного режиму утримання молодняку змінюється й інтенсивність їхнього волосяного покриву. За смугастістю і густотою покриву під час купівлі молодняку можна визначити його вік.

Поросята добре орієнтуються на місцевості й повертаються додому тим самим шляхом, яким ішли на прогулянку. Завдяки цьому їх можна використовувати в мисливстві не тільки для розшуку, а й для виманювання їхніх диких родичів.

П.М. Коломієць,
с. Журавка, Шполянський р-н, Черкаська обл.
тел. 8 (096) 338-45-43; 8 (067) 835-71-39

Щоб теля народилося здоровим

Щоб мати від телиці або корови здоровий приплід, слід привести їхній організм до необхідних фізіологічних норм. Це забезпечується повноцінною годівлею, багатою на вітаміни, мікроелементи, а також належними санітарними умовами утримання і теляти, й корови. За недотримання таких умов стан статевої і фізіологічної зрілості репродуктивних тварин затримується, що, безумовно, впливає на здоров`я очікуваного приплоду.

Спеціалісти вважають, що статева зрілість у телиць настає на 8–12-му місяцях їхнього життя, тоді як фізіологічна зрілість – лише у 18-місячному віці, і тільки тоді маточний молодняк можна запліднювати.

Утримують тільних тварин у сухих, світлих і добре вентильованих приміщеннях. Стійла повинні відповідати величині тварин, щоб їм було зручно лежати на дерев`яній підлозі з рівною поверхнею.

До раціону вводять достатню кількість концентрованих кормів, оскільки білки необхідні для побудови тканин плоду. В зимовий період згодовують якісне сіно з люцерни, конюшини, лугових трав. Даванку силосу зводять до мінімуму. Влітку дають свіжоскошену траву, з якої видаляють отруйні рослини. Обмежують згодовування об`ємних кормів, а також тих, які швидко зброджуються. У цей період року слід практикувати пасовищне утримання.

Для телиць і тільних корів обладнують вигульні дворики, захищені від пануючих вітрів, та навіси. Необхідно, аби тварини щоденно прогулювалися на відстані не менше 2–3 км. Відсутність такого моціону призводить до післяродових ускладнень та народження слабкого потомства.

Перед родами у корів зменшується лактація, і в цей період починається інтенсивний розвиток плоду. За 45–60 днів до отелу, коли відбувається різке зменшення надоїв, корів запускають, зменшуючи в раціоні кількість соковитих та концентрованих кормів. Корисним є вітамінне та мінеральне підгодовування.

Коли наближаються роди, в організмі матері відбувається ряд фізіологічних змін, розслаблюються м`язи та зв`язки тазу, набрякають статеві губи, складки розгладжуються. За 1–2 дні до родів слиз піхви стає рідким і виділяється у вигляді тягучих тяжів. Температура тіла знижується на 0,4–1,2°С. Починає виділятися молозиво.

Поява таких ознак свідчить про те, що корову або тільну телицю слід поставити в тепле приміщення, забезпечити достатньою кількістю підстилки. Задню частину тіла, зовнішні статеві органи та вим`я обмити слабким, теплим розчином марганцевокислого калію і просушити чистим рушником. Після виведення плоду його дихальні шляхи звільняють від слизу та витирають сухим рушником. Потім перев`язують пуповину на відстані 8–10 см від черевної стінки, нижче 1–1,5 см її відрізають, а культю обробляють 5%-ним спиртовим розчином йоду. Теля кладуть перед матір`ю і дають їй можливість облизати слиз, що пришвидшить вихід навколоплодових оболонок. Тіло теляти розтирають жмутом м`якої соломи або сіна і підпускають його до вимені.

Першу порцію молозива теля повинно одержати не пізніше, ніж за 1,5 години після закінчення родів. Перед цим дійки обмивають теплим 3%-ним розчином борної кислоти або кип`яченою водою. За відсутності у матері молозива новонародженому можна випоювати молоко інших здорових корів або штучне молозиво (1 л свіжовидоєного молока, 15 г риб`ячого жиру, 10 г кухонної солі та 2–3 свіжих курячих яйця).

У перші дні після родів корові випоюють пійло і згодовують високоякісні корми, аби уникнути захворювання шлунково-кишкового тракту. Постійно стежать, щоб під нею було достатньо підстилки з якісної соломи.

Слід зауважити, що дотримання умов повноцінного годування і ветеринарно-санітарних правил утримання корів та новонароджених телят є основою профілактики як незаразних, так і заразних хвороб. Джерелом зараження можуть бути тварини – носії ентеропатогенних штамів мікроорганізмів, які з різними виділеннями та сечею виділяють у навколишнє середовище збудників хвороб, забруднюють корми, воду, навколишні предмети, приміщення, одяг та взуття персоналу, котрий доглядає тварин. А тому санітарне утримання телят має бути бездоганним. Клітки, в яких вони утримуються, старанно чистять, дезінфікують та білять свіжогашеним вапном.

Коли вручну випоюють телят молоком, воно має бути свіжовидоєним, а бідончики і соски – прокип`яченими. Телятам у віці 4–6 днів замість води можна випоювати настої трав, а саме: з конюшини, люцерни та поступово привчати до поїдання сіна.

В разі виникнення розладів у організмі матері або теляти слід звернутися до лікаря ветеринарної медицини, який у кожному конкретному випадку надасть кваліфіковану допомогу.

Л.К. Волинець,
доктор ветеринарних наук

Обприскувачі SOLO – втілення передових технологій

Німецька компанія SOLO Kleinmotoren GmbH є визнаним світовим лідером в розробці та виробництві обприскувачів – як з ручним приводом, так і моторизованих. Обприскувачі торгової марки SOLO можна зустріти в усіх куточках земної кулі – Європі, Азії, Африці, Австалії, Північній та Південній Америці, де вони активно використовуються для захисту рослин – городніх та лісових культур, виноградників, цитрусових, бананів, ананасів, чаю, кави, какао, тютюну та бавовнику, а також для дезинфекції.

Вся історія цієї компанії тісно пов'язана з створенням на базі інноваційних технологій нових зразків обприскувачів – від легких компактних моделей для приватного використання до високопродуктивних агрегатів професійного призначення. В 1950 році спеціалістами SOLO був створений перший в світі аерозольний мотообприскувач, а на початку 60-х років минулого століття в виробництво було впроваджено перший універсальний ручний обприскувач, повністю виконаний зі стійкого до ультрафіолетового випромінювання пластику. Сьогодні компанія SOLO має в асортименті близько 20 моделей обприскувачів: ручні 1-2 л, універсальні переносні об'ємом 5-11 л, ранцеві професійні 12-20-літрові з ручним приводом насоса, ранцеві гідравлічного типу з приводом від бензинового двигуна та від акумулятора, а також ранцеві аерозольні моторозпилювачі.

Що ж зумовлює популярність обприскувачів SOLO як в Україні, так і в усьому світі? В першу чергу висока якість матеріалів, з яких виготовляються обприскувачі, та увага, яка приділяється зручності користування. Як приклад, обприскувачі з ручним нагнітанням тиску виготовляються з УФ-стабілізованих полімерних матеріалів, мають надійні, великого об'єму насоси для швидкого нагнітання тиску, довговічні ущільнення французької фірми Viton, міцну і еластичну розпилювальну трубку, комплектуються двома різними за характером розпилювання форсунками. В професійних ранцевих моделях, до того ж, завдяки убудованому ресиверу відсутній тиск в баку для розчину, а регулятор тиску (1-2-3-4 бар) дає можливість точно дозувати кількість хімікатів, що вносяться.

Та найбільш відомі, насамперед серед професіоналів, моторизовані обприскувачі SOLO. Черговим етапом у виробництві мотообприскувачів стало створення компанією двох нових ранцевих гідравлічних моделей з 20-літровим баком – 433 та 416. Як відомо, аерозольні обприскувачі добре справляються з обробкою рослин у тунельних парниках. А от для великих теплиць, як твердять спеціалісти, придатніші гідравлічні мотообприскувачі. Вони виконують роботу більш "лагідно", що практично виключає пошкодження листкового покриву тендітних рослин, та й, завдяки меншій вазі та габаритам, такі обприскувачі зручніші для використання в теплицях. Поршневий насос Solo 433, який приводиться в дію малогабаритним бензиновим двигуном, створює значний тиск, що може регулюватися в межах від 5 до 30 бар. Відповідно до величини тиску, витрати робочого розчину становлять від 0,7 до 2 л/хв. Апарат оснащений здвоєною металевою форсункою, яка при високому тиску дає дуже якісне та нежорстке розпилювання. Декілька видів форсунок та спеціальна розпилювальна насадка для обробки високих дерев, якими додатково можна оснастити модель 433, розширюють сферу застосування обприскувача. Для зручності роботи у віддалених місцях, щоб не носити обприскувач постійно на плечах, Solo 433 можна додатково оснастити 10-метровим подовжувальним шлангом.

Принципово нова розробка - акумуляторний ранцевий обприскувач Solo 416. Цей апарат споряджений акумулятором великої ємності, що дає змогу працювати при установці регулятора тиску в положення 1,4 бар упродовж 5,5 години, а в положення 2,8 бар – 3,2 години. Кількість внесеного розчину за цей час – 179 л при тиску 1,4 бар та 115 л – при тиску 2,8 бар. Маса 416-ї моделі з установленим акумулятором – усього 6,4 кг. Новий обприскувач екологічно чистий – він, на відміну від бензинових аналогів, не наповнює повітря вихлопними газами, не дає сторонніх запахів та викидів та створює значно менше шуму.

Ранцеві аерозольні обприскувачі – своєрідна візитна картка фірми SOLO – являються кращими в світі в своєму класі. І це цілком закономірно, якщо звернути увагу на ті відмінності, що вирізняють аерозольні мотообприскувачі SOLO з-поміж інших, подібних за конструкцією. Більшість двигунів, що встановлюють на такі мотообприскувачі, мають високі оберти. Це відразу ж помітно, якщо придивитися до кожуха вентилятора: що більші оберти, то менший діаметр вентилятора. У таких обприскувачів швидкість обертання вала двигуна – 7000-8000 об./хв, тоді як у обприскувачів SOLO оберти двигуна в 1,5-2 рази нижчі, а діаметр вентилятора збільшений. Які переваги від цього? По-перше, менше зношується поршнева група, а отже, і ресурс двигуна більший, по-друге, запуск значно полегшується: тут не потрібен різкий ривок ручки стартера (запуск двотактного двигуна SOLO за плавністю нагадує запуск чотиритактного), по-третє, вентилятор одночасно нагнітає повітря для розпилювання й ефективно охолоджує циліндр та глушник двигуна. Двигун моделей 444, 450 задля унеможливлення прямого потрапляння розчину при заправленні в бак захищений пластиковим кожухом, а на SOLO 423, щоб уникнути попадання розчину, циліндр двигуна взагалі направлений донизу. Завдяки спеціальній формі кожуха вентилятора та глушнику зі збільшеним об'ємом вдалося помітно знизити рівень шуму. Повітряний фільтр двигуна великого розміру, що сприяє більш тривалому періоду між обслуговуванням. Робочий агрегат кріпиться до ранця чотирма сталевими пружинами-демпферами, а, крім цього, спинка ранця оснащена м'якою ергономічною подушкою. Плечові ремені з надійними фіксаторами можна відрегулювати безпосередньо перед роботою, не знімаючи обприскувача зі спини.

Основні переваги аерозольних мотообприскувачів – висока якість обробки і значна економія води та хімікатів. Потужний повітряний потік, що нагнітається вентилятором обприскувачів аерозольного типу, перетворює робочий розчин на туман із однорідних за розміром краплин (40-100 мікрон). Це дає змогу зекономити до 90% води, використовуючи в 8-10 разів більш концентровані розчини, ніж ті, що рекомендуються для звичайних обприскувачів. Завдяки однорідності краплин та рівномірності їхнього осідання, вирішуються ще два завдання: рівномірний розподіл хімікатів і чудове покриття як верхньої, так і нижньої поверхонь листочків. Мобільні ранцеві обприскувачі можна використовувати для обробки відразу ж після дощу, що дуже важливо для боротьби з фітофторозом. Потужний повітряний потік з розпилювальної труби одночасно з внесенням хімікатів видаляє значну частину вологи, що є на рослинах, зберігаючи таким чином необхідну концентрацію препарату.

Як підтвердження високої якості та надійності мотообприскувачів марки SOLO, гарантійний термін експлуатації моделей 433, 444, 450, 450С, 423 становить 24 місяці.

Придбати обприскувачі та іншу техніку SOLO можна за такими адресами:

Мережа спеціалізованих садовотехнічних центрів ВКП "ЕСКО":

Київ, Виставка-продаж: вул. Сирецька, 33-Ш, тел. (044) 238-65-55.
Київ, вул. Басейна, 13, тел. (044) 235-85-31, 235-85-32.
Одеса, вул. Строганова, 29, тел. (0482) 37-61-76, вул. Преображенська, 58, тел. (0482) 34-35-75.
Донецьк, вул. Артема, 146, тел. (062) 381-87-22, 381-87-83
Дніпропетровськ, вул. Вокзальна, 6, тел. (056) 721-52-57, 721-52-95.

Біла Церква, магазин «Фортуна»: вул. Ярмаркова, 4, тел. (04463) 3-20-34.
Вінниця, ТТЦ «Майстер»: вул. Київська, 10, тел. (0432) 32-08-01, 35-72-57, 52-03-48.
Гайсин, ТТЦ «Майстер»: вул. 1 Травня, 4, тел. (04334) 2-50-49.
Запоріжжя, ПП «Владіс»: вул. 40-річчя Радянської України, 66, тел. (0612) 30-01-26.
Івано-Франківськ, «Будматеріали»: тер. ВАТ «ІваноФранківськцемент», тел. (0342) 58-37-36, 50-68-24.
Ізмаїл, магазин «Усадьба»: вул. Осипенко, 111-А, тел. (04841) 64-464.
Кам'янець-Подільський, магазин «Зелений світ»: вул. Огієнка, 24, тел. (03849) 3-16-62.
Кам'янка-Дніпровська, магазин «Фермер»: вул. Чкалова, 7, тел. (06138) 2-19-41, 2-29-56.
Київ, ТЦ «Садово-городня техніка»: вул. Костянтинівська, 71, тел. (044) 501-28-31, 501-28-32.
Київ, магазин «Садівник»: вул. Мурманська, 8, тел. (044) 360-06-08, 292-20-14.
Київ, магазин «Фермер на Подолі»: вул. Межигірська, 55/20, тел. (044) 417-31-75, 417-56-13.
Кілія, магазин «Апрель»: вул. Пролетарська, 16, тел. (04843) 41-714.
Кіровоград, магазин «Літіція»: вул. Комарова, 46, тел. (0522) 23-02-65, 55-10-56.
Коломия, магазин «Дім і сад»: вул. Майданського, 12, тел. (03433) 3-84-84.
Краматорськ, магазин «Мир инструментов»: вул. Леніна, 12, тел. (0624) 3-23-68.
Красноперекопськ, магазин «Агромаркет»: вул. Чапаєва, 1/3а, тел. (06565) 2-36-88.
Кременчук, ПП «Голембієвська»: тел. (05366) 2-41-26, (067) 526-81-09.
Крим, Красногвардійський р-н, смт. Октябрьське, м-н «Агродім»: вул. Гагаріна, 41-А, тел. (067) 650-84-55.
Луганськ, «Восток-инструмент-техсервис»: вул. Л. Шевцової, 21-А, тел. (0642) 50-21-04, 8-050-155-94-38.
Луцьк, Садовий Центр «Сад-Город»: вул. Шевченка, 11, тел. (0322) 21-04-88.
Львів, магазин «Дім Інструментів»: вул. І. Франка, 61, тел. (0322) 75-82-33, 96-63-36.
Мелітополь, магазин «Насіння «Семініс»: вул. Чайковського, Залізничний ринок, тел. (06192) 5-02-87.
Миколаїв, магазин «Інструмент»: Херсонське шосе, 96/1, тел. (0512) 44-48-65.
Нікополь, ТСЦ «Імперія природи»: вул. К. Маркса, 193, тел. (05662) 3-29-00, (050) 480-42-97.
Рівне, магазин «Інструмент-Центр»: пр-кт Миру, 4, тел. (0362) 22-34-45, 62-05-50.
Севастополь, Інструмент-Центр «Панорама»: вул. Вакуленчука, 39, тел. (0692) 53-74-49.
Севастополь, ПП «Техноман»: вул. Пожарова, 6, тел. (0692) 45-41-50, 55-75-72.
Сімферополь, магазин «Воскресенье»: вул. Крилова, 21/22, тел. (0652) 600-936, 600-937.
Слов'янськ, ПП «Безнощенко», магазин «Мототехніка», вул. Генерала Батюка, 50, тел. (0626) 62-23-02.
Тернопіль, ТОВ «Вілайн»: вул. Яремчука, 37, тел. (0352) 43-43-59, 53-79-09.
Фастів, Садовий Центр «Кульбаба»: вул. Шевченка, 24, тел. (04465) 5-42-70.
Харків, магазин «Мир Инструмента»: вул. 23 Серпня, 43, тел. (057) 340-45-28.
Херсонська обл., Цюрупинський р-н, с. Великі Копані, магазин «Жанна»: вул. К. Маркса, 69 тел.: 8-050-318-53-96, 8-050-315-79-74.
Хмельник, ТТЦ «Майстер»: вул. Столярчука, 28, тел. (04338) 2-39-83.
Хмельницький, магазин «Дім Інстументів»: вул. Прибузька, 8, тел. (0382) 74-22-70, 74-22-71 (067) 383-93-52.
Хмельницький, ТЦ «Дачник»: вул. Шевченка, 85а, тел. (0382) 65-43-97.
Хмельницький, магазин «Зелений світ», вул. Вайсера, 28, тел. (0382) 65-44-40.
Черкаси, магазин «Електротехніка»: вул. Благовісна, 217, тел. (0472) 45-75-81, 45-42-65.
Чернівецька обл., Хотинський р-н, с. Недобоївці, магазин «Дім, сад, город», тел. (03731) 43-3-49 8-050-6168080.
Чернігів, магазин «ТТТ»: пр. Миру, 139, тел. (04622) 5-33-91.

Розумниця-теплиця

А ви вже відчули кризу? Для багатьох це запитання замінило звичне: "Як справи?". Про це не замовкають навіть діти, не говорячи вже про пресу, яка так і переповнена фактами, прогнозами і застереженнями з цього приводу. Механізм, від якого ми залежні, – зламався. Відключили газ, воду, електрику, не дали зарплатню – і ми за межею. А нас втішають тим, що не подорожчали цитрусові, а навіть навпаки – будуть дешевшими, ніж торік тому, що урожай багатий, а купувати нікому. Інколи просто смішно до сліз. Але, навчені гірким досвідом попередніх "кризових хвиль" дев'яностих, ми, як ніхто інший, знаємо: порятунок потопаючих – справа рук самих потопаючих. Та і це не єдиний привід, щоб замислитись про те, чим би запастись, щоб забезпечити собі якісне автономне життя. До того ж, всі прекрасно пам'ятають, як в ті самі, майже "військові" дев'яності, багатьом вдавалося виживати завдяки заповітним 6 соткам – дачам – годувальницям. Хто знає, що чекає нас попереду?!

Зупинимося на хлібі насущному і всім відомій істині Піфагора – ми є те, що ми їмо. А за великим рахунком, що ми вживаємо, знає далеко не кожен. Сьогодні ні магазин, ні бабусі з ринку, ні санепідемстанції не можуть бути гарантією екологічно чистих і безпечних продуктів. Та ще, враховуючи те, що продукція в Україні досі не підлягає маркуванню. Про це вже стільки сказано – навіть не варто вдаватися до подробиць. Краще поговорити про те, як собі самому хоч трохи допомогти.

Можна зробити кардинальні кроки. Наприклад, поміняти квартиру на будиночок в селі з власним водопроводом і піччю. Але це справа не одного дня. А є і крочки, які вам здійснити під силу. Почніть з купівлі теплиці – і ви самі собі будете вдячні. Адже ви посадите те, що захочете, а урожай зберете набагато раніше, ніж просто з городу. Пізно восени у вас завжди будуть домашні помідори. Ранньою весною ви матимете розсаду "власного виробництва". А, ще, це буде ваш маленький світ, в який завжди можна вкласти частинку душі.

До речі, українці в паніці, зняли з банківських рахунків 20 мільярдів гривень, і більшість цих грошей плюс традиційні домашні заощадження "на чорний день" залишаються на руках. Люди не знають, куди їх вкладати, поки вони зовсім не знецінилися. Нестабільними виявляються навіть долари і золото. А, ось і відповідь сама напрошується: придбайте теплицю! Адже це не річ, яку ви зносите за кілька сезонів або повісите в шафі до кращих часів! Крім всього, це прекрасний подарунок з будь-якого приводу.

Внутрішню красу теплиці, яку ви неодмінно захочете створити, завжди підкреслюватиме сучасна споруда **із каркасу з оцинкованого профілю і полікарбонату**. Така будівля прослужить понад 20 років (на **10 років** з яких **гарантія виробника**). Теплиця **арочного типу потрібного вам розміру** – останнє слово в тепличному господарстві. По-перше, це надійно. Основа теплиці з оцинковки, на відміну від своїх родичів з дерева, пластмаси, металу не гниє, не пересихає, не тріскається і не потребує фарбування. Дах у такого будинку для рослин не б'ється, не провалюється під снігом, як скло; витримує температурні коливання від -5°С до +12°С і пропускає понад 90% ультрафіолету. По-друге, таку теплицю легко зібрати, перенести з місця на місце і не треба робити фундамент, а лише закопати в землю. По-третє, її можна опалювати з найменшою втратою тепла навіть взимку, адже полікарбонат створює ефект термоса. І все це означає, що догляд знадобиться не вашій теплиці, а лише рослинам.

І що особливо приємно, такі **теплиці XXI століття виробляє в Україні компанія "Профіль-М"**. Сьогодні підтримувати українського виробника не лише модно, але і практично. Адже, за імпортний товар завжди доводиться платити дорожче, та і в разі якихось проблем навіть звернутися нікуди. Не менш важливим є і те, що саме ці теплиці адаптовані до наших погодних умов (температура, вітер, снігове навантаження). І, звичайно, моделі теплиць і парників ви можете вибрати для своїх потреб – від найпростіших парничків до великих професійних теплиць.

Гарна, затишна "розумна" теплиця давно вже стала мрією людини, яка любить землю, рослини і себе. А, як відомо, від мрії до реальності один крок. Зробіть його – і ви не пошкодуєте!

З питань придбання звертайтесь:

Моб. **8 066 136 64 75**
8 050 461 04 15
8 098 131 58 77
Вінницька обл., смт. Вороновиця, вул. Жовтнева, 53 Д.

Детально про теплиці і ціни дивіться на сайті:

profil-m.vinnitsa.com

Теплиці під полікарбонат	Розміри моделі	Каркас	Комплект полікарбонату 4 мм	Комплект полікарбонату 6 мм
"Удачна-2-4м"	3×4×2 м	2 300 грн	1 800 грн	2 500 грн
"Удачна-2-6м"	3×6×2 м	2 800 грн	2 400 грн	3 200 грн
"Удачна-3"	4×6×2,5 м	4 000 грн	3 300 грн	4 600 грн
"Перчик-М"	1,5×4×1,75 м	900 грн	1 200 грн	1 600 грн

Теплиці під плівку	Розміри моделі	Каркас
"Дачна"	3×6×2	1 400 грн
"Удачна" (зміцнена)	3×6×2	1 700 грн
"Перчик"	1,5×5×1,75	600 грн.
"Помідорчик"	2,5×5×1,75	700 грн
"Огірочок"	0,9×5×0,9	450 грн
"Редисочка"	2×4×0,4	200 грн

Тим, хто любить рибу... і не тільки

Дорога редакція журналу "Дім, сад, город"! Від щирого серця вдячна вам за те, що ви подарували мені передплату на журнал на 2009 рік (визнали мене однією з переможців кулінарного конкурсу).

Якось так вийшло, що я отримала другий номер журналу, а перший випадково потрапив у сільську бібліотеку. Люди читають журнал, щось занотовують, запозичують корисне. Такий журнал в селі дуже потрібен, без нього не обійтися. Словом, журнал – наш друг і помічник.

Знову вирішила надіслати рецепти на конкурс "Господиня-2009". Буду задоволена, якщо вони когось зацікавлять.

*З повагою **Ничипорук Ніна Олексіївна**,*
мати п'ятьох дітей, бабуся 12 онуків та 3 правнуків

Риба по-британськи

Треба мати: 1 кг риби, сіль, перець, цибулю, часник, лимон.

У холодний посуд покласти підготовлене філе риби, додати сіль, перець горошком, нарізану цибулю, 2–3 зубки часнику, шматочки лимона і варити 15 хв. Вийняти рибу, викласти на блюдо, залити соусом і прикрасити лимоном.

Для соусу треба: розмішати одну ложку гірчиці з двома жовтками від курячих яєць. Додати лимонний сік, чорний перець, подрібнений кріп, поступово влити 150 г олії.

Риба з часником

Треба мати: рибу, часник, оцет, олію.

Будь-яку рибу натерти сумішшю оцту і часнику. Витримати дві години в холодильнику, а потім смажити на олії до готовності.

Камбала фарширована

Треба мати: камбалу з розрахунку одна рибина на дві порції, морську капусту, сіль, часник, майонез.

Спочатку треба відділити рибу від кісток, розділити її на дві половинки. Приготувати фарш: морська капуста, посічена цибуля, будь-який сир, часник і майонез. На кожну половинку камбали покласти начинку, згорнути в трубочку і зв'язати ниткою. Обсмажити, зняти нитку і подавати до столу фаршировану камбалу гарячою.

Фарширований короп

Треба мати: одну велику рибину, 200 г цибулі, 200 г моркви, 300 г майонезу, 100 г натертого твердого сиру, зелень.

Рибу почистити, помити і начинити фаршем. Для начинки: нарізати кільцями цибулю, а моркву кубиками. З'єднати

їх. Начинену рибу покласти в гусятницю, посипати сиром і залити майонезом. Тушкувати до готовності. Перед тим, як подавати до столу, посипати подрібненою зеленню.

***

Доброго дня, редакція журналу "Дім, сад, город"! Щиро вдячна вам за кожний журнал. Передплачую його вже десять років. Дуже багато цікавого і корисного знаходимо на його сторінках. У 2004 р. мій лист та рецепти страв були надруковані в журналі "Дім, сад, город".

Проживаю я у селі Харківці з чоловіком і синочком. За фахом я кондитер, але працюю продавцем. Роботи в селі багато, проте завжди хочеться порадувати свою сім'ю і друзів чимось смачненьким. От і надумала надіслати на суд редакції та читачів свої нові кулінарні витвори.

Кирилюк Антоніна,
Старосинявський район, Хмельницька область

Пікантна закуска на листках салату

Треба мати: листя салату за кількістю порцій, 200 г сиру, 15 г зеленого кропу, 2 столових ложки майонезу, 2 зубки часнику, сіль.

Листя салату вимити й обсушити, кріп дрібно посікти. Часник пропустити через часникодавку. Сир змішати з кропом, часником, сіллю, майонезом і добре вимішати. На краєчок салатного листочка покласти одну чайну ложку начинки (кількість начинки можна збільшити або зменшити залежно від розміру листка) і згорнути салатний листочок рулетиком так, щоб начинка була всередині.

Салат "Морський"

Треба мати: 250 г консервованих кальмарів, 250 г консервованих печериць, 1 свіжий огірок, 1 свіжий помідор, 3 яйця, 100 г майонезу, листя салату.

Кальмари відкинути на сито, промити холодною водою і нарізати маленькими шматочками. Воду з грибів злити і нарізати їх вздовж.

Помідор, огірок і білки яєць нарізати шматочками. Все змішати і заправити майонезом. На таріль викласти листя салату. На кожний листочок викласти начинку, а зверху присипати тертим жовтком.

Салат з пекінської капусти з ананасом

Треба мати: 200 г пекінської капусти, 50 г ананасів (свіжих або консервованих), 1 яблуко, 1 апельсин, сіль або цукор за смаком, сік половинки лимона, олію (за бажанням).

Свіжий чи консервований ананас нарізати кубиками. Апельсин розділити на часточки, звільнити від білих волокон. Кожну часточку розрізати на чотири шматочки. Капусту тонко нашинкувати, яблука нарізати маленькими

кубиками, все з'єднати. Салат посолити або підсолодити й заправити лимонним соком та рослинною олією. Смачно і корисно.

М'ясний торт "Соняшник"

Треба мати для тіста: 100 г сметани, 125 г маргарину, натертого на тертушці, 1,5 склянки борошна.

Для начинки: м'ясо, курячі яйця, майонез, цибулю, буряк.

Замісити тісто і покласти в холодильник на дві години. Потім спекти чотири коржі. Ще гарячими перемастити майонезом. На перший корж покласти м'ясо, нарізане маленькими шматочками (варене й обсмажене з цибулею). На другий – 200 г тертого твердого сиру. На третій – тертий червоний варений буряк. Четвертий корж посипаємо тертими вареними яєчними білками. Білки посипаємо тертими жовтками. Кожний шар начинки треба змащувати майонезом. Торт слід робити заздалегідь, щоб коржі просякли майонезом і начинкою.

***

До редакції надійшов лист від Георгія Хорсака. Він пише: "В молоді роки я мало цікавився кулінарією, а от з роками виявилося, що це корисне і приємне заняття. Надсилаю випробуваний рецепт сирної запіканки".

Сирна запіканка

Треба мати: 1,5 кг сиру, 10 яєць, 300 г цукрової пудри (її легко приготувати самому, розтерши цукор у блендері або кавовому млинку), пакетик ванільного цукру, 0,5 л молока, 6 столових ложок чистих і сухих родзинок, 120 г крохмалю (бажано по 60 г картопляного і кукурудзяного). Якщо така кількість завелика для вашої сім'ї, то можна взяти пропорційно меншу кількість складових і випікати у меншому посуді (аби запіканка не була дуже тонкою).

Спочатку розбиваємо яйця і відокремлюємо білки від жовтків. У посуд до сиру додаємо жовтки, цукрову пудру, ванілін, крохмаль, молоко і збиваємо у міксері до однорідної маси. Потім ретельно збиваємо білки до утворення густої піни. Білки поступово вливаємо у сирну масу й розмішуємо. Додаємо родзинки. Ще раз злегка перемішуємо і викладаємо на деко, змащене олією та обсипане борошном. Одразу ж ставимо в духовку. Сирна маса не повинна бути надто рідкою, щоб родзинки не опустилися (не потонули у нижніх шарах).

Випікаємо в розігрітій електродуховці за температури 170°С. Газову духовку попередньо розігрівати не потрібно. Випікати 70 хв. Коли запіканка зарум'яниться, її треба прикрити харчовою фольгою або білим папером, можливо, не всю, а тільки ті місця, які зарум'янилися. Іноді деко треба розвернути на 180°С, щоб уся запіканка рівномірно зарум'янилася.

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД“
виробничо-практичний журнал
№5, травень, 2009 р.
Головний редактор **М. І. Халимоненко**
Головний художник **Т. П. Колодницька**
Заступники головного редактора **Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко**
Зав.відділами **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**
Літературний редактор **М.П.Чернецька**
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор **Г.А.Донець,**
Реклама **Н.В.Васильєва,** тел.: (044) 222-93-17, тел.: (044) 223-38-17, *E-mail: dimsadgorod@voliacable.com або vgt@i.com.ua*
Оголошення **О.К.Шевченко 223-22-58**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг **Т. І. Лазебник тел.: 223-22-58, 221-68-08**
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 15.04.2009 р.
Загальний тираж 141 033 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП-680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1.
Тел.: (044) 559-73-19;
тел./факс: (044) 292-80-50.

На першій сторінці обкладинки фото М. Шапкіна

Індекс 74142 ISSN 1814—4357 Дім, сад, город. №5. 2009. 1—48 с. Ціна договірна.